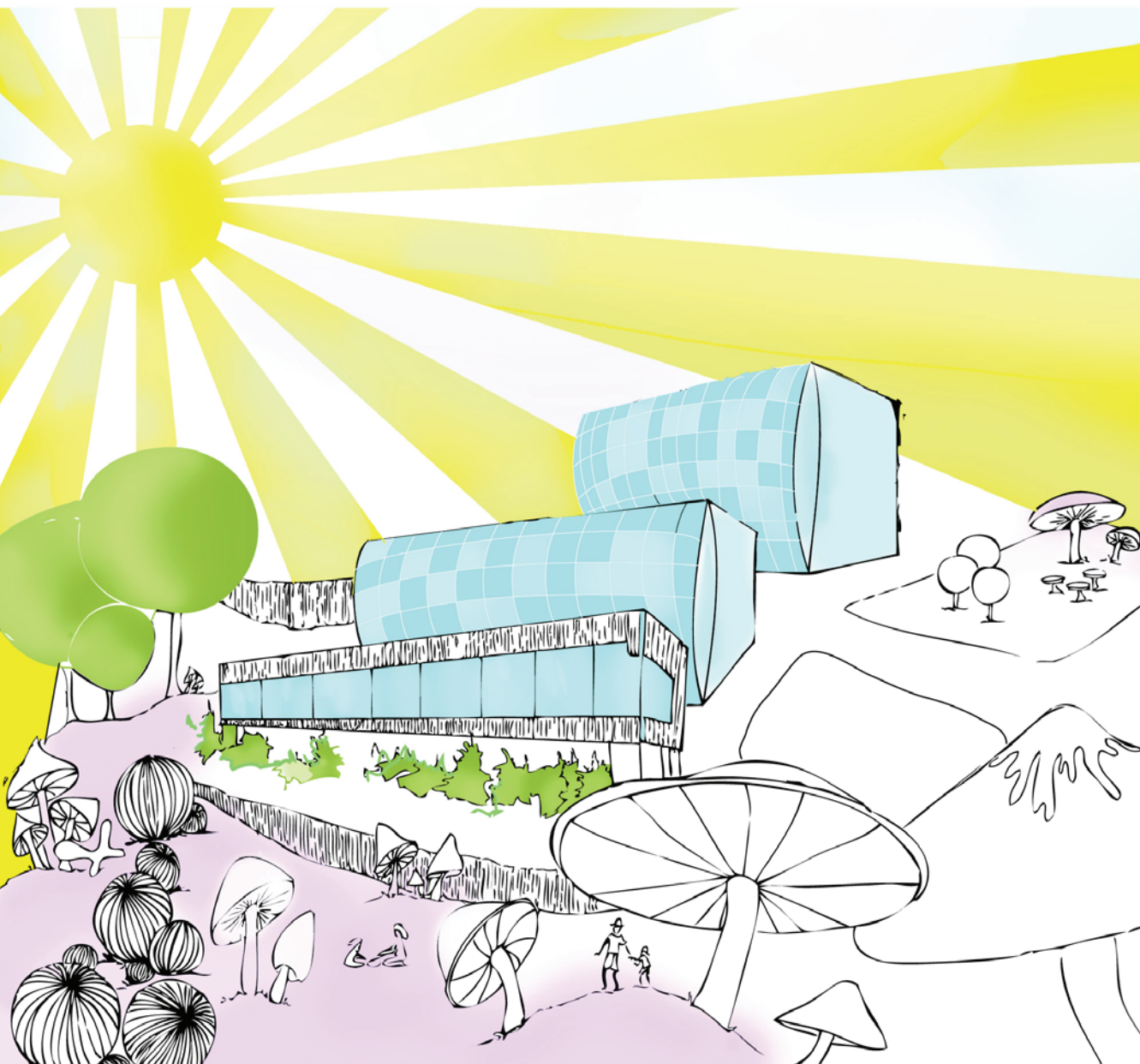

KOKO aluekehittämisen välineenä Pohjois-Karjalassa

Niina Hattunen (toim.)

Julkaisusarja	B:38
Julkaisusarjan vastaava toimittaja	Anna Liisa Westman
Toimittaja	Niina Hattunen
Graafinen suunnittelu, sivuntaitto	Jussi Virratvuori / Viestintätoimisto Kirjokansi
Kansikuva ja kuvitus	Noora Hattunen / Zirpus Design

© Tekijät ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi on tekijänoikeuslain mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

ISBN 978-952-275-019-8

ISSN 1797-383X

Julkaisun myynti
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
julkaisut@pkamk.fi
<http://www.pkamk.fi>

Sisältö

Lukijalle	5
NIINA HATTUNEN	
Koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO)	8
NIINA HATTUNEN	
Luova Pohjois-Karjala II 2010–2011	11
NIINA HATTUNEN	
KuTu – kulttuurista tulevaisuutta 2011–2012	20
NIINA HATTUNEN	
Jalostamo- ja Kirkastamo-klinikat	24
NIINA HATTUNEN	
Inspiroivia opintomatkoja	29
MARIA KAHREMAN	
Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö 2011–2012	45
NIINA HATTUNEN	
Joensuun kortteli 48:n visiointi luovaksi osaamisyhteisöksi	51
SIRPA HYTTINEN	
Millainen moniammatillinen yhteisö kortteli 48 on vuonna 2015?	61
PASI PIIPPONEN	
Nuorten kortteli	66
SAARA NEWTON	
Yhteisöllinen kortteli	73
NIINA HATTUNEN ja HEIDI LÖPPÖNEN	
Uudenlaisten toimitilojen tarve	89
NIINA HATTUNEN	
Korttelista yrittäjien koti	98
TUUKKA PAKARINEN	
Elävä Ilosaari 2011–2012	105
MARKKU PYYKKÖNEN ja KAISU LEINONEN	
Lähteet	116

Lukijalle

Kädessäsi oleva raportti on syntynyt osana KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hankkeen toimintaa. KuTu oli Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun hallinnoima ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen Koheesio- ja kilpailukykyohjelman rahoittama KOKO-hanke, joka toimi ajalla 1.3.2011–31.3.2012. Hanke toteutettiin yhteistyössä Joensuun kaupungin nuorisotoimen, Itä-Suomen yliopiston ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö ja Joensuun Popmuusikoiden Elävä Ilosaari -hankkeiden kanssa. Kolmen hankkeen yhteistyötä nimitettiin teemalla kehittyvä kaupunkitila, koska hankkeiden toimenpiteiden keskiössä oli Joensuun keskustan kehittäminen eläväksi toimintakokonaisuudeksi. Kehittyvän kaupunkitilan tarkoituksena oli, että kokonaisuus hyödyttää kaupunkilaisia ja alueen elinkeinoelämää tarjoamalla monimuotoisia palveluita sekä tuomalla lisää vetovoimaisuutta ja viihtyisää kaupunkitilaa Joensuun kaupunkikeskustaan.

Raportti KOKO aluekehittämisen välineenä Pohjois-Karjalassa on katsaus neljään luovan alojen KOKO-hankkeeseen, joiden toimenpiteet kohdistuivat Pohjois-Karjalaan ja joiden rahoituksesta vastasi Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellinen Koheesio- ja kilpailukykyohjelma. Vuosina 2011–2012 toteutetut hankkeet muodostivat kehittyvä kaupunkitila -teeman, ja niissä keskityttiin Joensuun kaupunkikeskustan kehittämiseen Kortteli 48:n ja Ilosaaren osalta. Tämän lisäksi vuosina 2010–2011 toteutettu Luova Pohjois-Karjala II ja vuosina 2011–2012 toteutettu KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hankkeet keskittyivät Pohjois-Karjalan luovien alojen kehittämiseen. Hankkeiden aikana osallistuttiin valtakunnalliseen luovien alojen kehittämistyöhön, Joensuun seudun kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen kehittämistoiminnan koordinoimiseen ja Itä-Suomi yhteistyön tiivistämiseen. Hankkeiden toimesta Pohjois-Karjalassa järjestettiin valtakunnallista luovien alojen yrityssparrausta Jalostamo-klinikoilla sekä pilotoitiin pohjoiskarjalaista Kirkastamo-klinikkaa. Tämän lisäksi järjestettiin Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen rahoituspäiviä ja kirjoitettiin useita luovien alojen selvityksiä alan tunnettuuden lisäämiseksi. Kaikki edellä mainitut toimenpiteet esitellään tarkemmin tässä raportissa.

Koheesio- ja kilpailukyky -kappaleessa esitellään tarkemmin KOKO-ohjelma rahoitusinstrumenttina. Luova Pohjois-Karjala II -kappaleessa esitellään hankkeen keskeinen sisältö tavoitteineen ja tuloksineen. KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -kappaleessa luodaan lyhyt katsaus hankkeen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin sekä esitellään tarkemmin muutama hankkeen aikana toteutettu ja hyväksi havaittu käytäntö. Kortteli 48 -kappaleessa luodaan tarkempi katsaus hankkeen toteutusprosessiin ja sen tuloksiin. Visioiden muodostamiseen ovat osallistuneet eri-ikäiset joensuulaiset. Raportin artikkeleiden kirjoittamisesta ovat vastanneet Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Niina Hattunen, Maria Kahreman, Heidi Löppönen, Saira Newton ja Tuukka Pakarinen sekä Joensuun kaupungin nuorisotoimen Sirpa Hyttinen ja Pasi Piipponen. Katsauksen Elävä Ilosaari -hankkeeseen ja sen toimenpiteisiin tekevät yhteisartikkelissaan Joensuun Popmuusikot ry:n Markku Pyykkönen ja Kaisu Leinonen.

Tämän raportin tarkoituksena ei ole antaa valmiita vastauksia hankkeiden asettamiin tavoitteisiin, eikä puuttua niiden onnistumisiin tai epäonnistumisiin. Ennemminkin raportissa luodaan katsaus yhteistyössä toteutettuihin neljään aluekehityshankkeeseen ja niiden toteuttamiin toimenpiteisiin Pohjois-Karjalassa. Raportissa avataan myös laajaa ja moniulotteista, hankkeiden toteutukseen osallistunutta yhteistyöverkostoa. Hankkeiden toteuttamiseen on osallistunut suuri joukko pohjoiskarjalaisia toimijoita. Tämän raportin myötä Pohjois-Karjalan luovien alojen KOKO-hankkeet kiittävät yhteistyöstä.

Joensuussa 28.3.2012

Niina Hattunen

NIINA HATTUNEN

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU

Koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO)

Valtioneuvosto päätti vuonna 2008 alueellisen koheesio- ja kilpailukykyohjelman (KOKO) käynnistämisestä vuoden 2010 alusta. Ohjelman tavoitteena oli parantaa kaikkien alueiden kilpailukykyä ja tasapainottaa aluekehitystä tukemalla vuorovaikutusta ja verkostoitumista. Ohjelmakauden tuli käsittää vuodet 2010–2013, mutta valtioneuvoston 15.12.2011 tekemällä päätöksellä ohjelman kansallinen ohjelmamenettely ja ohjaus päättyivät 31.12.2011. Syinä olivat valtiontalouden säästötoimenpiteet. (Joensuun seudun ja Keski-Karjalan KOKO-ohjelma 2010.)

KOKO-ohjelman alkaessa vuonna 2010 siihen sulautettiin aikaisemmin toteutettavista alueellisen kehittämisen erityisohjelmista aluekeskusohjelma (AKO), maaseutupoliittisen erityisohjelman alueellinen osio (AMO) ja saaristo-ohjelman paikallinen ja alueellinen toteuttaminen. (Joensuun seudun ja Keski-Karjalan KOKO-ohjelma 2010.)

Joensuun seutu ja Keski-Karjala muodostivat oman KOKO-alueen vuosina 2010–2011. Ohjelmaa hallinnoi Joensuun Seudun Kehittämisyhtiö JOSEK Oy. Alueen KOKO perustui seuraavan neljän painopisteen matriisimalliin: toimialojen välisiin rajapintoihin, luoviin aloihin, innovaatio-toimintaan ja nuoriin tulevaisuuden tekijöihin. Konkreettiset ohjelmarahoi-tuksella toteutettavat toimenpiteet täsmentyivät vuosittain laadittaviin toiminta- ja taloussuunnitelmiin. Luovien alojen painopisteen tavoitteena oli:

- Pohjois-Karjalassa jo olevien ja rakentuvien luovien alojen toimintaympäristön ja matkailukeskittymien yhteistoiminnan kehittäminen
- valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten festivaali-, kulttuuri- ja muiden tapahtumien uusien yhteistyömallien ja hyvien käytäntöjen kehittäminen

- luovien alojen valtakunnallinen verkostoyhteistyö ja pilotit
- yhteistoiminta ja verkostoituminen luovien alojen sisällä sekä luovan toimialan ja muiden toimialojen välillä (esim. areena- ja pilotointityöskentely). (Joensuun seudun ja Keski-Karjalan KOKO-ohjelma 2010.)

Tässä raportissa käsitellään neljää eri KOKO-hanketta, jotka toteutettiin vuosina 2010–2012. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu hallinnoi Luova Pohjois-Karjala II -hanketta vuosina 2010–2011 ja KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hanketta vuosina 2011–2012 sekä toimi osatoteuttajana Joensuun kaupungin nuorisotoimen hallinnoimassa Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeessa, joka toteutettiin vuosina 2011–2012. Tämän lisäksi tässä raportissa kuvataan Joensuun Popmuusikoiden Elävä Ilosaari -hanketta, joka toteutettiin yhdessä KuTu ja Kortteli 48 -hankkeiden kanssa vuosina 2011–2012.

Lähteet

Joensuun seudun ja Keski-Karjalan KOKO-ohjelma 2010. Saatavissa: <http://www.josek.fi/fi/projektit/ako-ja-koko/koheesio-ja-kilpailukyohjelma-040;koko041/>.

Luova Pohjois-Karjala II 2010–2011

Luova Pohjois-Karjala oli Pohjois-Karjala ammattikorkeakoulun hallinnoima ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen koheesio- ja kilpailukykyohjelman rahoittama KOKO-hanke, joka toimi Pohjois-Karjalassa 1.3.2010–31.3.2011. Hankkeen toteuttajina olivat Itä-Suomen yliopiston Koulutus- ja kehittämispalvelu Aducate, Stone Pole Oy:n Suomen Kivikeskus ja Outokummun kaupungin Vanha Kaivos. Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli luovien alojen kokonaisvaltainen kehittäminen sekä aluevaikeuttavuuden lisääminen.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun hallinnoiman toimenpiteen päätavoitteena oli valtakunnallisen KOKO Luovien alojen teemaverkostoston tuottamien toimenpiteiden alueellinen koordinointi, osallistuminen ja tiedottaminen valtakunnallisen verkoston toiminnasta sekä kansallisista ja kansainvälisistä luovien alojen kehittämis-, koordinointi- ja koulutustilaisuuksista.

Itä-Suomen yliopiston Koulutus- ja kehittämispalvelu Aducaten tavoitteena oli toimenpiteessä olevien kulttuurimatkojen edustavien partnereiden tutkimustarpeisiin vastaaminen yhdessä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kanssa. Stone Pole Oy:n Suomen Kivikeskuksen tavoitteena oli toteuttaa pilotti. Toteutettava pilotti sisälsi toimintamallin ja ansaintalogiikan suunnittelun uudenlaisen yrittäjyyden tukemiseksi. Pilotin painotus oli tuotannollisten toimialojen (vuolukiviteollisuus) sekä luovan talouden ja matkailun rajapinnoissa olevien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistamisessa ja kehittämisessä. Outokummun kaupungin Vanhan Kaivoksen tavoitteena oli toteuttaa pilotti. Toteutettava pilotti oli esiselvitys, jossa konkretisoitiin, millaisia luovien alojen toimijoiden tuottamia sisältöjä voitiin hyödyntää tehokkaasti Outokummun kaupungin hallinnoiman Vanhan Kaivoksen alueelle. Toimenpide sisälsi tuotteiden ja palveluiden mallintamisen, tuottamisen ja testauksen.

Hankkeen tausta ja kuvaus

Luova Pohjois-Karjala II -hanketta esitettiin Joensuun seudun ja Keski-Karjala KOKO-ohjelman toimenpiteeksi kaudelle 2010–2011. Hankkeen hakijaorganisaationa toimi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu -liikelaitos ja muina toteuttajatahoina Itä-Suomen yliopiston Koulutus- ja kehittämispalvelu Aducate, Stone Pole Oy:n Suomen Kivikeskus ja Outokummun kaupungin Vanha Kaivos.

Hankkeen hakuvaiheessa todettiin, että kaikilla toimenpide-esityksen organisaatioilla oli jo valmiiksi vahvat kytkennät luovan alan toimijoihin, niin yrittäjiin kuin kolmannen sektorin edustajiin. Tavoitteeksi asetettiin, että toimenpiteessä hyödynnettäisiin ja vahvistettaisiin kunkin organisaation olemassa olevia verkostoja tavoitteena vakiinnuttaa pysyvä verkostotoiminta Pohjois-Karjalaan. Lähtökohdaksi asetettiin, että mahdollistamalla kunkin organisaation oman verkoston kytkentä kokonaisuuteen toimenpiteessä syntyy uusia innovaatioita tuote- ja palvelumuotoiluun.

Luova Pohjois-Karjala II -hankkeen toteuttajatahoiksi kytkettyivät seuraavat tahot:

- 1) luovien alojen yritykset, yhdistykset ja rajapinnoilla olevat toimialat, kuten matkailu ja hyvinvointi sekä muut potentiaalit yritykset, jotka hyötyvät luovan talouden osaamispalveluista
- 2) Joensuun seudun (sis. Juuka) ja Keski-Karjalan kunnat ja kehittämissyhtiöt
- 3) koulutus- ja tutkimusorganisaatiot
- 4) aluehallintoviranomaiset
- 5) luovien alojen kehittymistä edistävät tahot
- 6) Itä-Suomen ammattikorkeakouluyhteistyö (ISAT) teema-alueella innovatiivinen aluekehitystyö
- 7) Kuopion kaupunkiseudun KOKO-ohjelman Luovien alojen ja kulttuurin verkosto, tavoitteena vakiinnuttaa alueiden välinen yhteistyö.

Tavoitteet, tulokset ja vaikuttavuus

Hankkeen tavoitteena oli aluevaikuttavuuden lisääminen luovan alan kehittämisessä. Tavoitteeksi asetettiin, että vuonna 2011 olisi olemassa kartoitus maakunnan panostuksesta luovan alan taloudellisen toiminnan edellytyksiin ja konkreettisia pilotoituja kohteita, joiden tuloksia voitaisiin soveltaa muihin kohteisiin sekä uudelleenlaisille rajapinnoille. Monialaisen toteuttajatahoryhmän vastuut jaettiin korkeakouluorganisaatioiden ja matkailukeskittymisen välille tutkimus-testaus kumppanuuksiin. Tämä innovatiivinen toteutustapa antoi vipumallin tuleville konkreettisille toimille sovellettavaksi. Toimenpide perustui osaamiseen, jakamiseen ja yhdistämiseen. Toimintamalli syntyi yhdistämällä eri toimialoja sekä toimijoita. Toimenpiteen tavoitteena oli mallintaa, käynnistää ja pilotoida luovan alan yritysten, luovan alan kehittymisen edellytyksistä vastaavien organisaatioiden sekä eri sukupolvien ja toimialojen väliseen vuorovaikutukseen tähtäävä areenatoiminta ja kehittämistyön saattaminen tavoitteelliseksi. Tavoitteena oli luovien alojen toiminnan tunnetuksi tekeminen ja monialaisten verkostojen koordinointi alueellisesti sekä verkostoituminen kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Tavoitteena oli vakiintunut toimintamalli monialaisesta yhteistyöstä luovan talouden kehittämisessä – public private partnership. Toimenpiteen tavoitteeksi asetettiin, että sen aikana lisätään avointa innovointia, sillä kaikki kehitysideoita eivät sovi sellaisenaan kaikille. Lähtökohtatilanteessa nähtiin, että luovien alojen yritystoiminnan kehittämiseen tarvitaan dynaaminen, monialaisesti verkostoitunut, itsestään uudistuva tuotekehitysympäristö, joka juurruttaa alueille uutta kulttuurista pääomaa ja osaamista. Tuloksina on eri alojen asiantuntijoista ja liiketoimintaosaajista koostuva foorumitoiminta, joka jatkossa vastaa monialaisesti osaamiseen ja asiantuntemuksella kehittämiskysymyksiin.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun hallinnoiman toimenpiteen päätavoitteena oli valtakunnallisen KOKO Luovien alojen -teemaverkostoon tuottamien toimenpiteiden alueellinen koordinointi, osallistuminen ja tiedottaminen valtakunnallisen verkoston toiminnasta sekä kansallisista ja kansainvälisistä luovien alojen kehittämis-, koordinointi- ja koulutus-tilaisuuksista. Tavoitteena oli pyrkiä useiden alueiden yhteisiin sisältöihin jatkotoimenpiteissä, jotka edesauttaisivat tulevaisuudessa alueiden välistä koheesiota ja lisäksi tätä kautta aluekehittämistyön vaikuttavuutta. Näin mahdollistettaisiin luovien toimialojen toimijoiden yhteistyötä sekä keskenään että muiden alojen kanssa, kun tarjotaan matchmaking- ja workshop-tilaisuuksia rajapintatoimialojen ja tuotantoteollisuuden sekä palvelusektorin kanssa.

Tavoitteena oli 3–6 Pohjois-Karjalassa toteutettavaa, innovaatiomenetelmiä hyödyntävää luovan alan kehittämispilottia, jotka toimivat seuraavasti:

- 1) 2–4 luovan alan hanketta, jotka hyödyntävät kansallisia ja kansainvälisiä rahoitusinstrumentteja, mm. luovan talouden ja kulttuurin innovaatiotoiminnan kehittämiseksi
- 2) 1–3 alueellista luovan alan innovaatiofoorumia, jotka ylläpitävät ja kehittävät omilla alueillaan luovan alan uusia aloitteita
- 3) 2–4 luovan alan rajapintaan kohdistuvaa kehittämisaloitetta, jotka voidaan toimeenpanna jo käynnissä olevien hankkeiden ja / tai alueella toimivien kehittämisorganisaatioiden ja yritysten yhteistyön kautta
- 4) 1–2 käynnistyvää luovan alan tilastointiin ja aluevaikuttavuuteen liittyvää tutkimusta sekä opinnäytetöitä koskien Pohjois-Karjalan luovan alan toimintaa.

Tavoitteena oli, että vipuvaikutuksena syntyy uusia hankkeita, kehittämisaloitteita, tutkimustietoa sekä luovan alan yhteisöjä ja kehittämisryhmiä, jotka generoivat uuden tiedon lisäksi alueelle uusia, luovaan alaan liittyviä kehittämishankkeita ja tilaisuuksia.

Toteutettavat toimenpiteet

Luova Pohjois-Karjala II -hankkeen toimenpiteet voitiin jakaa valtakunnallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tavoitteisiin niiden kohdentumisesta riippuen. Valtakunnallisia toimenpiteitä olivat KOKO Luovien alojen -teemaverkoston toimintaan osallistuminen sekä valtakunnallisten tapahtumien alueellinen koordinoiminen. Alueellisia toimenpiteitä olivat Itä-Suomeen kohdistuvat toiminnot ja erityisesti itäsuomalaisen luovien alojen tutkimus- ja aluekehittämissyhteistyön rakentaminen. Tämän lisäksi kullakin toteuttajataholla oli oma, itsenäisesti toteutettava paikallinen toimenpide.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toimenpiteenä oli KOKO Luovien alojen ja kulttuuri -teemaverkoston tuottamien toimenpiteiden alueellinen koordinointi yhteistyössä ohjelmajohtajan kanssa, osallistuminen ja tiedottaminen valtakunnallisen verkoston toiminnasta sekä kansallisista ja kansainvälisistä luovien alojen kehittämis-, koordinointi- ja koulutus-tilaisuuksista. Tavoitteena oli pyrkiä useiden alueiden yhteisiin sisältöihin jatkotoimenpiteissä, jotka edesauttaisivat alueiden välisten hankkeiden syntymistä, ja tätä kautta kehittämistyöhön saataisiin vaikuttavuutta. Tavoitteena oli mahdollistaa luovien toimialojen toimijoiden yhteistyötä sekä keskenään että muiden alojen kanssa tarjoamalla matchmaking- ja workshop-tilaisuuksia rajapintatoimialojen ja tuotantoteollisuuden sekä palvelusektorin kanssa.

Itä-Suomen yliopiston Aducaten toimenpiteenä oli tehdä selvitys Itä-Suomen yliopiston, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun, Savonia-ammattikorkeakoulun sekä toimenpiteen partnereiden yhteistyömahdollisuuksista ja verkostoista luovan talouden viitekehuksesta sekä osaamisesta korkeakoulujen kulttuuri-, hyvinvointi- ja matkailualojen koulutus- ja tutkimustarjonnassa. Lisäksi toimenpiteenä oli kulttuurimatkailukohteita edustavien partnereiden tutkimustarpeisiin vastaaminen yhdessä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kanssa.

Outokummun kaupungin toimenpiteenä oli toteuttaa käytännönläheinen pilotti. Toteutettava pilotti oli esiselvitys, jossa konkretisoitiin, millaisia luovien alojen toimijoiden tuottamia sisältöjä voitiin hyödyntää tehokkaasti Outokummun kaupungin hallinnoiman Vanhan Kaivoksen alueelle. Toimenpiteeseen liittyen toteutettiin tuotteiden ja palveluiden mallintaminen, tuottaminen ja testaus.

Stone Pole Oy:n Suomen Kivikeskuksen toimenpiteenä oli toteuttaa käytännönläheinen pilotti. Toteutettava pilotti sisälsi toimintamallin ja ansaintalogiikan suunnittelun uudenlaisen yrittäjyyden tukemiseksi. Pilotin painotus oli tuotannollisten toimialojen (vuolukiviteollisuus) sekä luovan talouden ja matkailun rajapinnoissa olevien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistamisessa ja kehittämisessä.

Perustelut Luova Pohjois-Karjala II -toimenpiteen hyödyistä maakuntaan

Hankkeen lähtökohtatilanteessa nähtiin, että Luova Pohjois-Karjala II -toimenpide mahdollistaa luovien alojen kehittämisen kokonaisvaltaisesti huomioimalla tasaveroisesti yrittäjien, toimijoiden, kehittäjien ja aluehallinnon edustajien asiantuntemuksen ja osaamisen. Luovat alat olivat olleet valtakunnallisesti strategisina kehittämiskohteina (OPM ja TEM) ja nousivat vuonna 2010 Joensuun seudun elinkeino-ohjelmaan. Hankkeen etuina nähtiin, että mahdollistamalla monialaiset yhteistyöverkostot ja resursoimalla toimintamallien kehittämiseen, tuotetaan innovaatiotoimintaa toimialojen välisille rajapinnoille. Näin ollen toimenpiteellä vastataan tarpeeseen luoda verkostoja tuottamaan lisäarvoa kehittämisprosesseihin. Samalla vahvistettaisiin Itä-Suomen luovien alojen toimintaympäristön rakennetta ja mahdollistettaisiin mm. kansainvälistymiseen liittyviä toimia. Tämä kokonaisvaltaisesti luovaa alaa kehittävä toimenpide konkreettisine pilotteineen luo edellytyksiä tunnistaa luovan alan mahdollisuudet muille perinteisimmille toimialoille. Toimenpiteessä mukana olevia matkailukohteita yhdisti perusteellisuuden raaka-aine kivi, joka loi selkeää synergiaa vielä tunnistamattomille mahdollisuuksille. Tavoitteena oli, että toimenpiteen aikana saadaan tutkittua, numeerista tietoa ja käytännön kokemuksia sekä sitoutettua sisällöntuottajia, kehittäjiä, aluevaikuttajia ja koulutusor-

ganisaatiot monialaisen yhteistyöhän. Tämän ansiosta syntyy jotain suu-
rempaa, työministeri Sinnemäkeä lainaten: ”Jotain, jota emme vielä tiedä.”

Toteutetut toimenpiteet

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toimenpiteenä oli KOKO Luovien alojen ja kulttuuri -teemaverkoston tuottamien toimenpiteiden alueellinen koordinointi yhteistyössä ohjelmajohtajan kanssa. Hankkeen aikana koordinoitiin ja järjestettiin useita valtakunnallisia luovien alojen tapahtumia Pohjois-Karjalaan. Yksi järjestetyistä tapahtumista oli valtakunnallinen Jalostamo-klinikka, joita järjestettiin kaksi, toinen Joensuussa ja toinen Kiteellä, yhteistyössä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen kanssa. Tämän lisäksi järjestettiin kaksi benchmarking-matkaa, joista toinen kohdistui Helsingin luoviin taloihin, ja matkakohteina olivat Kulttuuritehdas Korjaamo, Hub Helsinki ja Design Factory. Toinen matka kohdistui Tampereen seudun korkeakoulujen innovatiivisiin koulutusratkaisuihin, ja matkakohteina olivat Uuden Tehtaan Protomo, Demola ja Suuntaamo, Proakatemia ja Hub Tampere. Tämän lisäksi järjestettiin Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen rahoituspäivä yhteistyössä Pohjois-Karjalan taidetoimikunnan kanssa, alueellinen työpaja pk-yritysten vienti- ja kansainvälistymisvalmiuksien edistämiseksi ja vierailtiin paikallisissa kulttuurimatkailukohteissa osaamisen jakamiseksi.

Hankkeen tavoitteeksi asetettiin osallistuminen ja tiedottaminen valtakunnallisen verkoston toiminnasta sekä kansallisista ja kansainvälisistä luovien alojen kehittämis-, koordinointi- ja koulutustilaisuuksista. Hankkeen aikana osallistuttiin aktiivisesti useisiin valtakunnallisiin luovien alojen tapahtumiin verkostotoiminnan vahvistamiseksi.

Valtakunnallisten tapahtumien lisäksi KOKO Luovien alojen verkosto järjesti luovan talouden aluekehittäjävalmennuksen, CreativeClassRoom, johon osallistuminen antoi Pohjois-Karjalalle uusia näkökulmia luovien alojen kehittämiseksi. Luovan talouden aluekehittäjävalmennus piti sisällään viisi koulutusjaksoa, jotka toteutettiin Tampereella ja Helsingissä. Tampereella toteuttavan ensimmäisen koulutusjakson aiheena 27.–28.4.2010 oli luova talous ja aluekehittäminen: verkostot ja vuorovaikutus. Toisen koulutusjakson aiheena 18.–19.5.2010 Tampereella oli luova talous, innovaatiot ja osallistumisen dynamiikka sekä palvelumuotoilu. Helsingissä järjestetyn kolmannen koulutusjakson 17.–18.8.2010 aiheena oli luovat ja innovatiiviset ympäristöt. Koulutuspäivät sisälsivät vierailun Aalto-yliopiston Design Factoryyn. Neljäs koulutusjakso 28.–29.9.2010 Tampereella käsitteli vuorovaikutusta ja yhteistyötä draaman keinoin sekä kaupunkiseutu-maaseutu-vuorovaikutusta. Helsingissä toteutetun viimeisen koulutusjakson 26.–27.10.2010 aiheena olivat monialaiset verkostot ja niiden johtaminen sekä yhteistoimintamallit.

Hankkeen aikana toteutettiin kolme luovien alojen selvitystä, joista kaksi oli Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toteuttamia. Luovat alat Pohjois-Karjalassa -raportissa avattiin luovien toimialojen tunnuslukuja Tilastokeskuksen yritystietojen ja tilastojen sekä alan tutkimuksen kautta. Raportissa käytettiin myös yhdistystoimintaa maakunnassa avaavia tilastoja sekä raporttia varten tuotettua kyselyaineistoa. Pohjois-Karjalan luovien alojen yrityksistä ei aiemmin ole tehty koontia ja raportti avasi luovien alojen nykytilaa Pohjois-Karjalassa ja antoi eväitä luovien alojen jatkotutkimukselle. Selvityksen tavoitteena on, että tuloksia tullaan hyödyntämään Pohjois-Karjalan luovien alojen aluekehitystyössä ja jatkotutkimuksessa. Lisäksi tulosten toivotaan hyödyttävän laajemmin muita luovien alojen toimijoita ja niiden parissa työskenteleviä organisaatioita. (Liiri, Hattunen & Kahreman 2011.) Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla -raportissa kuvattiin Joensuun seudulla talvella 2011 toteutetun muusikoiden ja yhtyeiden harjoittelutiloihin sekä taitelijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työtiloihin liittyvän esiselvityksen tulokset. Tavoitteena oli määrittellä uudenlainen taiteilijoiden ja muusikoiden työ- ja harjoittelutilakonsepti, joka olisi taloudellisesti toteutettavissa Joensuun keskustan tuntumassa ja joka tukisi myös luoviin aloihin liittyvää muuta liiketoimintaa. Selvityksen tavoitteena on, että tuloksia hyödynnettäisiin Pohjois-Karjalan luovien alojen aluekehitystyössä. Lisäksi tulosten toivotaan hyödyttävän laajemmin muita luovien alojen tilaratkaisuista vastaavia organisaatioita. (Turunen, Turunen & Hattunen 2011.) Tämän lisäksi Itä-Suomen yliopisto toteutti Itä-Suomen korkeakoulujen osaaminen kulttuurimatkailun kehittämisessä -selvityksen. Selvityksessä kartoitettiin luovien alojen osaamista ja kehittämistoimintaa Itä-Suomen yliopistossa, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa ja Savonia-ammattikorkeakoulussa sekä tämän osaamisen hyödyntämistä erityisesti kulttuurimatkailun kehittämiseen Pohjois-Karjalassa. (Sivonen 2011.)

Yhteenveto hankkeen tuloksista

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Luova Pohjois-Karjala II -hankkeen tavoitteena vuonna 2010 oli KOKO Luovien alojen teemaverkoston tuottamien toimenpiteiden alueellinen koordinointi yhteistyössä ohjelmajohtajan kanssa, osallistuminen ja tiedottaminen valtakunnallisen verkoston toiminnasta sekä kansallisista ja kansainvälisistä luovien alojen kehittämis-, koordinointi- ja koulutustilaisuuksista. Tavoitteena oli myös pyrkiä useiden alueiden yhteisiin sisältöihin jatkotoimenpiteissä, joiden tarkoituksena on edesauttaa alueiden välisten hankkeiden syntymistä ja lisätä kehittämistyön aluevaikuttavuutta. Lisäksi tavoitteena oli mahdollistaa luovien alojen toimijoiden yhteistyötä sekä keskenään että muiden alojen kanssa tarjoamalla matchmaking- ja workshop-tilaisuuksia rajapintatoimialojen, tuotantoteollisuuden ja palvelusektorin kanssa.

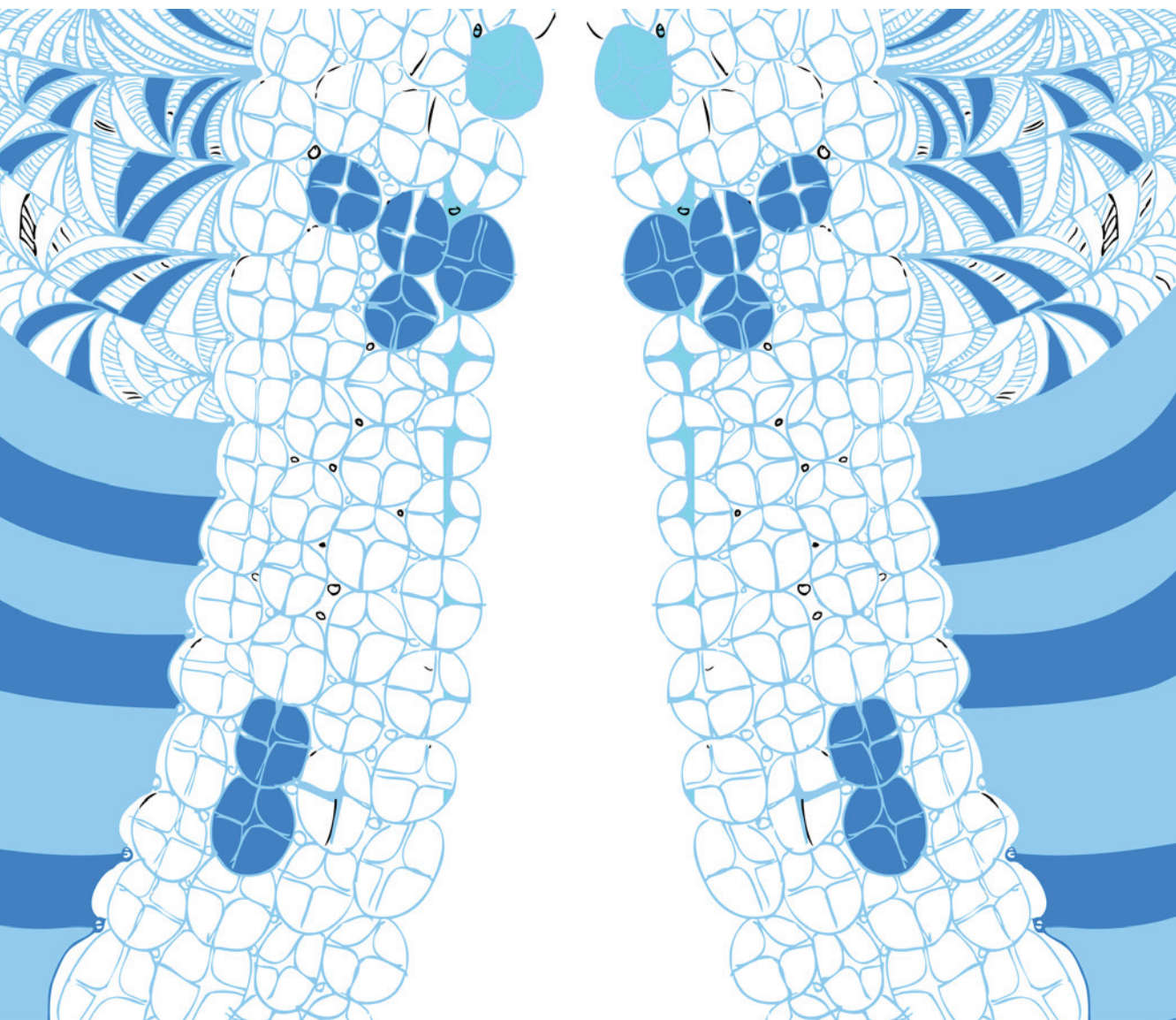
Luova Pohjois-Karjala II -hanke onnistui tavoitteissaan. Sen aikana kirjoitettiin viisi luovien alojen hankehakemusta (tavoite 2–4), muodostettiin kaksi alueellista luovan alan innovaatiofoorumia (tavoite 1–3), synnytetään kolme luovan alan rajapintaan kohdistuvaa kehittämisaloitetta (tavoite 2–4) ja käynnistettiin kolme luovien alojen tilastointiin ja aluevaikuttavuuteen liittyvää selvitystä (tavoite 1–2).

Hanke edisti luovien alojen kehittämisen aluevaikuttavuutta, teki luovien alojen toimintaa tunnetuksi ja koordinoi alueellisesti monialaisia verkostojen sekä edisti verkostoitumista kansallisella tasolla. Hankkeen aikana saavutettiin vakiintunut toimintamalli monialaisesta yhteistyöstä luovan talouden valtakunnallisessa kehittämisessä. Lisäksi hanke edisti luovien alojen yritystoiminnan kehittämistä.

Hankkeen aikana toteutetut toimenpiteet ja niiden aluevaikuttavuus sekä jatkotoimenpide-ehdotukset on esitelty tarkemmin Luova Pohjois-Karjala II -loppuraportissa (2012), joka julkaistaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun C-julkaisusarjassa keväällä 2012. Tätä raporttia kirjoitettaessa loppuraporttia ei ollut vielä julkaistu.

Lähteet

- Liiri, H. Hattunen, N. & Kahreman, M. (toim.) 2011. Luovat alat Pohjois-Karjalassa. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Julkaisusarja C: 48. Saatavissa: http://kronos.pkamk.fi/tietopalvelut/pdf/C48_verkkoversio.pdf.
- Sivonen, S. (2011). Itä-Suomen korkeakoulujen luovien alojen osaaminen kulttuurimatkailun kehittämisessä. Itä-Suomen yliopisto. Spatian raportteja 5/2011. Saatavissa: https://www.uef.fi/c/document_library/get_file?uuid=a29eaae-775d-46f8-94bf-574f7c695725&groupId=325583&p_l_id=330131.
- Turunen, T. Turunen, T. & Hattunen, N. (toim.) 2011. Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Julkaisusarja C: 50. Saatavissa: http://kronos.pkamk.fi/tietopalvelut/pdf/C50_verkkoversio.pdf.

NIINA HATTUNEN
POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU

KuTu – kulttuurista tulevaisuutta 2011–2012

KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hanke oli Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun hallinnoima ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen Koheesio- ja kilpailukykyohjelman rahoittama KOKO-hanke, joka toimi ajalla 1.3.2011–31.3.2012. Hanke toteutettiin yhteistyössä Joensuun kaupungin nuorisotoimen, Itä-Suomen yliopiston ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö ja Joensuun Popmuusikoiden Elävä Ilosaari -hankkeiden kanssa. Kolmen hankkeen yhteistyötä nimitettiin vuosina 2011–2012 teemalla kehittyvä kaupunkitila, koska hankkeiden toimenpiteiden keskiössä oli Joensuun keskustan kehittäminen eläväksi toimintakokonaisuudeksi. Kehittyvän kaupunkitilan tarkoituksena oli, että kokonaisuus hyödyttää kaupunkilaisia ja alueen elinkeinoelämää tarjoamalla monimuotoisia palveluita sekä tuomalla lisää vetovoimaisuutta ja viihtyisää kaupunkitilaa Joensuun kaupunkikeskustaan.

KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hanke keskittyi Pohjois-Karjalan luovien alojen monipuoliseen kehittämiseen edeltäjiensä Luova Pohjois-Karjala ja Luova Pohjois-Karjala II -hankkeiden tavoin. Hankkeen aikana osallistuttiin valtakunnalliseen luovien alojen kehittämistyöhön, Joensuun seudun kulttuuri-, nuoriso ja luovien alojen kehittämistoiminnan koordinoimiseen ja Itä-Suomen yhteistyön tiivistämiseen. Pohjois-Karjalassa järjestettiin valtakunnallista luovien alojen yritysparrausta Jalostamoklinikalla sekä pilotoitiin pohjoiskarjalaista Kirkastamo-klinikkaa. Tämän lisäksi hankkeen toimesta järjestettiin Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen rahoituspäiviä ja kirjoitettiin selvityksiä alan tunnettuuden lisäämiseksi.

Hankkeen yhteistyöverkostoon kuuluivat KOKO-hankkeiden lisäksi oppilaitosyhteistyön kautta Itä-Suomen yliopisto ja Savonia-ammattikorkeakoulu sekä KOKO-yhteistyön kautta Kuopion kaupunki ja Kuopion kaupunkiseutu sekä PIKES Oy ja KOKO Pielisen Karjala. Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä olivat Pohjois-Karjalan kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen toimijat, kehittäjät ja yrittäjät. Lisäksi kohderyhmänä olivat korkeakoulujen opiskelijat ja henkilöstö sekä Pohjois-Karjalan aluekehittäjät.

Tavoitteet

KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hankkeen tavoitteena oli lisätä luovien alojen vaikuttavuutta kansainvälistymisen, valtakunnallisen luovien alojen kehitystyön, Joensuun seudun kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen kehittämistoiminnan koordinoimisen ja Itä-Suomi-yhteistyön tiivistymisen kautta. Hankkeen tavoitteena oli, että se luo mahdollisuuksia toimialojen rajapinnat ylittävälle yhteistyölle kulttuuri-, nuoriso ja luovien alojen miniklustereiden välillä. Lisäksi tavoitteeksi asetettiin, että hanke tulee olemaan osa ammattikorkeakoulujen välistä, uutta ISAT-yhteistyötä ja luo mahdollisuuksia uudeltaiselle hankeyhteistyölle. Hankkeen ensisijaisina kohderyhminä ja hyödyn saajina olivat Pohjois-Karjalan kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen toimijat, kehittäjät ja yrittäjät. Lisäksi kohderyhminä olivat korkeakoulujen opiskelijat ja henkilöstö sekä Pohjois-Karjalan aluekehittäjät.

Kansainvälistymisen tavoitteena oli kansainvälisen tutkimus- ja kokemustiedon tuominen osaksi luovien alojen kehittämistä, kansainvälisten kontaktien syventäminen ja tiivistäminen sekä luovien alojen asiantuntijuuden edistäminen. Valtakunnallisen luovien alojen kehittämistyön tavoitteena oli osallistuminen luovien alojen valtakunnallisiin tapahtumiin, valtakunnallisten luovien alojen tapahtumien koordinoiminen alueelle ja kansallisen vaikuttavuuden lisääminen. Joensuun seudun kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen kehittämistoiminnan koordinoimisen tavoitteena oli kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen miniklustereiden yhteistyö, Joensuun Popmuusikot ry:n Elävä Ilosaari ja Joensuun nuorisotoimen, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeiden toimenpiteiden tukeminen ja innovatiivisten palvelukonseptien kehitystyö. Itä-Suomi yhteistyön tiivistymisen tavoitteena oli Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon luovien alojen aluekehittäjien ja yrittäjien tavoitteellinen yhteistyö ja ISAT-kumppanuuden vahvistaminen.

KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hankkeen määrällisiksi tavoitteiksi asetettiin: kirjoittaa 1–2 luovan alan hanketta, joissa hyödynnetään kansallisia ja kansainvälisiä rahoitusinstrumentteja mm. tieteen, taiteen ja teknologian yhdistämiseksi; muodostaa 1–2 alueellista kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen yhteistyöfoorumia, jotka ylläpitävät ja kehittävät uusia aloitteita; toteuttaa 1–2 eri alojen rajapintoihin kohdistuvaa kehittämisaloitetta ja tehdä 1–2 tilastointiin ja aluevaikuttavuuden mittaamiseen liittyvää selvitystä, tutkimusten ja opinnäytetyötä koskien Pohjois-Karjalan kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen toimintaa.

Tavoitteeksi asetettiin, että hankkeen vipuvaikutuksena syntyy uusia rahoitushakemuksia, kehittämisaloitteita, tutkimustietoa ja kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen kehittämisryhmiä, jotka generoivat uuden tiedon lisäksi alueelle toimialojen rajapintaan liittyviä kehittämisprojekteja. Hankkeen työskentelymuotoina ovat kohtaamo-tyyppiset tilaisuudet, joissa vahvistetaan rajapintojen välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Vipu-

vaikutuksena kehitetään kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen yrittäjyyden edellytyksiä ja näitä tukevia rakenteita.

Toimenpiteet

KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi asetettiin neljä eri toimenpidekokonaisuutta, jotka olivat kansainvälistyminen, luovien alojen verkostotoiminnan kehitystyö ja tarpeisiin vastaaminen, kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen kehittämistoiminnan koordinoiminen ja Itä-Suomi yhteistyön tiivistäminen.

Kansainvälistymisen tavoitteena oli osallistua kansainvälisiin kehittämisen-, koordinointi- ja koulutustilaisuuksiin, vahvistaa alueen yritysten ja rajapintaan liittyvien toimijoiden kansainvälisiä kontakteja ja ennakoita globaaleja markkinoita. Hankkeen aikana toteutettiin Pietarin benchmarking-matka yhdessä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Creative Managers -hankkeen sekä Pohjois-Karjalan kulttuuri- ja luovien alojen toimijoiden ja harrastajien kanssa 19.–23.10.2011. Matkakohteiden esittelyt löytyvät hankkeen KOKO Kehittyvä kaupunkitila -blogista.

Luovien alojen verkostotoiminnan kehitystyön ja tarpeisiin vastaamisen ensisijaisena tavoitteena oli luoda maakunnallinen kulttuuri- ja luovien alojen kehityksen verkostomainen koordinointimalli. Tämän lisäksi tavoitteena oli valtakunnallisen KOKO Luovien alojen verkoston toimintaan osallistuminen ja alueelle koordinoiminen, osallistua kansallisiin luovan alan kehittämis- ja koulutustilaisuuksiin ja tukea Joensuun seudun luovien alojen toimijoiden maakunnallista ja valtakunnallista näkyvyyttä. Hankkeen aikana julkaistiin Luova Pohjois-Karjala II -hankkeen aikana kirjoitettu Luovat alat Pohjois-Karjalassa -selvitys (Liiri, Hattunen & Kahreman 2011). Lisäksi toteutettiin Kirkastamo-klinikan konseptin kehittäminen ja testaaminen. Kirkastamo-klinikoita järjestettiin hankkeen aikana Pohjois-Karjalassa neljä ja Pielisen Karjalassa kaksi. Tarve klinikan perustamisesta syntyi Pohjois-Karjalan taiteen, kulttuurin ja luovien alojen toimijoiden keskuudessa, koska oli jo pidemmän aikaa toivottu ensiasteen ja alkuvaiheen keskusteluavun järjestämistä. Toimijat olivat kokeneet, että he eivät ole vielä valmiita valtakunnalliselle luovien alojen Jalostamo-klinikalle, vaan he tarvitsevat ensin ideoidensa kirkastamista. Tämän vuoksi KuTuhanke kehitti paikallisen Kirkastamo-klinikan vastaamaan asiakasrajapinnan tarpeita. Kirkastamo-klinikoiden yhteydessä järjestettiin myös valtakunnallisia Jalostamo-klinikoita vuoden 2011 aikana. Valtakunnallinen Jalostamo-klinikkatoiminta lakkautettiin vuoden 2011 loppuun mennessä. Klinikoiden lisäksi järjestettiin Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen rahoituspäivä yhteistyössä Pohjois-Karjalan taidetoimikunnan kanssa. Tämän lisäksi osallistuttiin aktiivisesti valtakunnallisen Luovien alojen verkoston työhön ja verkostotapaamisiin.

Kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen kehittämistoiminnan koordinoimisen tavoitteena oli kansallisen tason luovien alojen verkoston tuomien kontaktien ja hyvien käytänteiden levittäminen seutu- ja maakuntatasolla, parantaa alueellisten miniklustereiden toimintaedellytyksiä sekä uusien yhteistyömuotojen ja toimintamallien kehittäminen. Hankkeen aikana järjestettiin kehittyvä kaupunkitila -keskustelutilaisuuksia, joihin oli kutsuttu kaupunkitilaan ja sen kehittämiseen vaikuttavia organisaatioita. Keskustelutilaisuuksien tarkoituksena oli edistää Kortteli 48- ja Elävä Ilosaari -hankkeiden toimenpiteiden toteuttamista. Hankkeen aikana ylläpidettiin hankkeiden yhteistä blogia, johon oli 1.3.2012 mennessä kirjoitettu yhteensä 30 hankkeiden toimenpiteisiin liittyvää uutista. Blogin katseluhistorian yhteenlaskettu kävijämäärä ajalla 29.4.2011–31.3.2012 oli 4 184 henkilöä.

Itä-Suomi yhteistyön tiivistymisen tavoitteena oli Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon luovien alojen aluekehittäjien ja yrittäjien tavoitteellisen yhteistyön rakentaminen ja tulevaisuuden osaamisalojen kehittämistoiminnan vahvistaminen. Lisäksi tavoitteena oli selvittää virtuaalisten sovellusten hyödyntämismahdollisuuksia. Hankkeen aikana järjestettiin Kuopion benchmarking-matka 11.8.2011, jonka matkakohteina olivat Mylly – luovien alojen keskus, Daiga Daiga Duu ja Pikku-Pietarin Torikuja. Lisäksi matkan aikana tutustuttiin Art Hub- ja Luovain-hankkeisiin sekä Art 360 -hankkeeseen. Kuopion matkalla oli mukana Pohjois-Karjalan ja Keski-Karjalan yrittäjiä ja aluekehittäjiä. Kuopion matkan lisäksi osallistuttiin Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ja Savonia-ammattikorkeakoulun yhteiseen ISAT-laivaseminaariin 24.–26.8.2011 yhteistyön vahvistamiseksi. Itä-Suomi yhteistyön tiivistämiseksi ja hyvien kokemusten jakamiseksi KOKO Luovien alojen verkoston koordinaattori Niila Tamminen ja Kuopion Myllyn yrittäjiä tutkinut tuottaja Minna Koskinen olivat puhumassa Kuopion Myllyn ja Varkauden Ruukin perustamiskokemuksista Kehittyvä kaupunkitila II -keskustelutilaisuudessa 22.9.2011. Tämän lisäksi toteutettiin vierailu Varkauden Ruukin yrittäjien luokse 19.10.2011 osana Pietarin benchmarking-matkaa.

Hankkeen aikana toteutetut toimenpiteet ja niiden aluevaikuttavuus sekä jatkotoimenpide-ehdotukset on esitelty tarkemmin KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -loppuraportissa (2012), joka julkaistaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun C-julkaisusarjassa keväällä 2012. Tätä raporttia kirjoittaessa loppuraporttia ei ollut vielä julkaistu.

Lähteet

KOKO Kehittyvä kaupunkitila -blogi: <http://kokokaupunki.blogspot.com/>

Liiri, H. Hattunen, N. & Kahreman, M. (toim.) 2011. Luovat alat Pohjois-Karjalassa.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Julkaisusarja C: 48. Saatavissa: http://kronos.pkamk.fi/tietopalvelut/pdf/C48_verkkoversio.pdf.

NIINA HATTUNEN

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU

Jalostamo- ja Kirkastamo-klinikat

Pohjois-Karjalassa järjestettiin vuosina 2010–2012 yhteensä neljä Jalostamo-klinikkaa ja pilotoitiin neljä Kirkastamo-klinikkaa. Klinikat järjestettiin KOKO Luova Pohjois-Karjala II (2010–2011) ja KOKO KuTu - kulttuurista tulevaisuutta (2011) -hankkeiden toimesta, ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan koheesio- ja kilpailukykyohjelman (KOKO) rahoituksella. Jalostamo-klinikat toteutettiin yhteistyössä Pohjois-Karjalan ELY-keskukseen kanssa ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoituksella.

Jalostamo-klinikat järjestettiin 18.11.2010 Joensuussa Ilosaari Summitin yhteydessä, 15.3.2011 Kiteellä Päästä luovuutesi jalostamaan -teemapäivän yhteydessä yhdessä KOKO Lataamo-hankkeen kanssa, 10.5.2011 Joensuun Kerubissa Onko Joensuussa tilaa luovuudelle -teemaluentojen yhteydessä ja 8.9.2011 Joensuun Kerubilla Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen rahoituspäivän yhteydessä. Tuottaja Hanna Suhosen johdolla pidetyt Kirkastamo-klinikat järjestettiin valtakunnallisten Jalostamo-klinikoiden yhteydessä 10.5. ja 8.9.2011. Vuoden 2012 Kirkastamo-klinikat järjestettiin 10.1. ja 24.2. Tämän lisäksi Kirkastamo-klinikat järjestettiin 28.3. Lieksassa ja 29.3. Nurmeksessa yhteistyössä Pielisen Karjalan Kehittämiskeskuksen ja valtakunnallisen Luovan alojen verkoston kanssa.

Jalostamo-klinikka oli valtakunnallinen yritysneuvontakonsepti, joka antoi luovan alan yrittäjille nopeaa ja helposti lähestyttävää neuvontapalvelua. Jalostamo-palvelu auttoi yrityksen perustamisessa luovalle alalle, antoi uusia eväitä yrittäjän tulevan liiketoiminnan pohjaksi ja vauhditti olemassa oleva liiketoimintaa. Jalostamo-asiantuntija tavattiin tunnin mittaisessa henkilökohtaisessa keskustelussa, jossa asiantuntija antoi tietoa alan kehittämismahdollisuuksista ja luottamuksellista, yksilökohtaista neuvontaa juuri kunkin asiakkaan omiin tarpeisiin. Toiminnan kohteena olivat yrittäjät ja yrityksen perustamista pohtivat yksityishenkilöt. Klinikkatapaamisen aiheina olivat yleisesti myynti, markkinointi, tuotteistus, koulutus ja verkostoituminen sekä yleinen kiinnostus luovan alan yrittäjyyden kehittämistä kohtaan. Jalostamo-klinikka oli toimijalle kokonaan maksuton

palvelu. Pohjois-Karjalassa toteutetut Jalostamo-klinikat oli tarkoitettu toimiville luovan alan pk-yrityksille tai yrittäjyyttä pohtiville yksityishenkilöille. Henkilökohtaiseen, yhden tunnin neuvontaan varattiin aika ennen klinikkaa. Klinikalle osallistuminen edellytti ennakkotehtävän täyttämistä. Jalostamo-asiantuntija täytti klinikan aikana asiakastietolomakkeen, ja klinikan lopuksi asiakas täytti palautteen.

Pohjois-Karjalan Jalostamo-klinikoiden valtakunnallisina asiantuntijoina vierailivat 18.11.2010 Joensuussa Musexin Tuomo Tähtinen ja Diges ry:n Pekka Krook. Musexin ja Diges ry:n asiantuntemusta hyödynnettiin yhteensä yhdeksässä asiakastapaamisessa, joiden aikana klinikoilla kävi 11 asiakasta. Kiteellä 15.3.2011 pidetyn klinikan asiantuntijana oli Intotalon Olli ”Ollis” Leppänen. Kiteen asiakastapaamisissa kävi yhteensä 6 keskikarjalaista kulttuuri- ja luovan alan toimijaa. Joensuussa 10.5.2011 järjestetyllä klinikalla asiantuntijana toimi Jaana Jeminen ja hänen klinikoillaan kävi yhteensä 6 joensuulaista toimijaa. Viimeinen Pohjois-Karjalan jalostamo-klinikka järjestettiin Joensuussa 8.9.2011, ja klinikan asiantuntijana toimi Diges ry:n Hanna Kosonen. Hannan klinikkapäivän aikana järjestettiin 6 tapaamista, joilla kävi yhteensä 8 asiakasta. Kaikkiaan Pohjois-Karjalan Jalostamo-klinikoilla järjestettiin 27 klinikkatapaamista, joilla kävi 31 asiakasta. Klinikoiden asiakaspalautteeksi tuli 4,47 asteikolla 1–5. Asiakkaat antoivat seuraavaa sanallista palautetta:

- Kiitos! Erinomaista, että tällaista järjestetään luovien alojen toimijoille.
- En osannut odottaa näin hyvää!
- Sain ideoita ja palautetta, oikeaan suuntaan ohjeistusta!
- Täytyy sulatella ja miettiä, eli Ropemaisesti: ”Segmentti on niin pieni, että hirvittää, ja kun oikein hirvittää, otetaan vielä puolet pois.”
- Mielenkiintoinen keskustelu Jalostamo-klinikalla yrityksen jatkamismahdollisuuksista. On ollut mielessä jo samoja asioita. Sain hyviä neuvoja.
- Sain ideoita. Mukava nähdä toisenlaisiakin ajatuksia, omat kaavat – niihin kangistuu – Blogi idea oli hyvä!
- Lähdin klinikalle avoimin mielin ja ilman ennakkoasenteita ja -odotuksia, koska yritykseni kehittäminen on vasta mietintämisyvaiheessa. Oliko tapaamisesta hyötyä, jää nähtäväksi vasta myöhemmin. Ideoita ja ajatuksia kyllä tuli. Jäi vielä paljon mietittävää ja ratkaistavaa.

- Thank you for the time and information. It was very helpful.
- Tilanne selkiintyi melkoisesti.
- Asiantuntija oli perehtynyt asiakkaan tarpeisiin hyvin ja osasi siten antaa neuvoja. Toisaalta tuli tunne, että neuvot olivat yleisluontoisia, jotka asiantuntija kertoo asiakkaasta toiseen. Mutta sellaista kai yritysneuvonta on, varsinkin näin lyhyessä tapaamisessa.
- Oma aikatauluni oli kiireinen ja se puolestaan loi tiettyä pikaisuutta kohtaamiseen; kohtaamisemme oli ehkä hitusen myöhässä alkaessaan ja itse jouduin päättämään kohtaamisen varttia lyhyemmin (opetuksen aikataulu). Kohtaamisen vuorovaikutussuhde oli mutkaton, vaikutti suoralta ja avoimelta, kiertelemättömältä ja ennakkoluulottomalta. Hyvä suoritus nuorelta asiantuntijalta kolmen seniorin kohtaamisessa.
- Hyvä juttu. Firmani ja minä tarvittiin tätä ja just tätä.
- On hienoa, että tällaisia palveluita tuodaan lähelle ja ilmaiseksi.
- En odottanut suuria, tunnissa ei paljon ehdi. En kuitenkaan saanut yhtään kriittistä tai pohtimaan laittamaa kysymystä. Pelkkä hymistely ja päähän taputtelu ei auta. Tietoa pitäisi olla enemmän perusteluissa.
- Ei muuta kuin: hyvä, hyvä!

KOKO-hankkeiden toteutuksen aikana nousi esille tarve luovien alojen neuvontapalveluiden kehittämistä. Kentän toimijat kokivat, että Jalostamo-klinikka ei vastaa heidän alkuvaiheen tavoitteitaan. Asiakasrajapinnasta saatujen kokemusten perusteella pystyttiin melko nopeasti toteamaan, että luoville aloille tarvittiin oma neuvontapalvelujärjestelmä, joka tuntee alan ja asiakkaan tarpeet sekä ymmärtää rahoitusmahdollisuudet aina apurahaneuvonnasta yritysrahoitukseen. Nykyisten kulttuuri- ja luovien alojen toimijoiden toimeentulo koostuu useasta eri tulonlähteestä eikä yritysneuvojen osaaminen valitettavasti kata kaikkea tarvittavaa tietoa etenkin apurahaneuvontaa koskien. Todettiin myös, että tarvittavat neuvontapalvelut ja -tuotteet olivat asiakkaiden tarpeisiin nähden riittämättömiä. Kirkastamo-klinikkaa kehiteltäessä tavoitteeksi asetettiin, että maakuntaan on tulevaisuudessa perustettava lisää uusia ja innovatiivisia yrityksiä, joiden neuvonta- ja tukipalveluiden on vastattava toimijoiden tarpeita. Kirkastamo-klinikka tavoitteeksi asetettiinkin monimuotoisempi ja asiakkaan yksilölliset tarpeet huomioiva neuvontapalvelu.

KUVA 1. Kirkastamo-klinikan asiantuntijana toimi Hanna Suhonen. (Kuva: Niina Hattunen)

Kirkastamo-klinikan keskeisenä kysymyksenä oli: Mietitkö paikkaasi yrittäjyyden ja taiteilijuuden vaihtoehtojen välillä? Tarvitsetko eväitä uusien haasteiden kohtaamisessa tai kaipaatko neuvoja olemassa olevan toiminnan vauhdittamiseksi? Ehkäpä haluat neuvoja apurahan hakemisessa tai oman työsi tuotteistamisessa? Kirkastamon päätavoitteena oli ajatusten kirkastaminen sekä rahoitus-, apuraha- ja tuotteistamisneuvonta.

Kirkastamo-klinikan toimintatapa jäljitteli valtakunnallisen Jalostamo-klinikan konseptia. Klinikapäivä oli asiakkaalle kokonaan maksuton, ja sen toteuttamisesta vastasi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu yhdessä asiantuntija Hanna Suhosen kanssa. Klinikka oli tarkoitettu Pohjois-Karjalassa toimiville kulttuuri- ja luovan alan toimijoille, työryhmille, yksityishenkilöille ja opiskelijoille. Klinikka-aika oli ennakkoon varattu, tunnin mittainen henkilökohtainen keskustelu, jonka aikana asiakas sai tietoa alan kehittämismahdollisuuksista ja luottamuksellista, yksilökohtaista neuvontaa juuri hänen omiin tarpeisiinsa. Klinikalle osallistuminen edellytti ennakkotehtävän täyttämistä. Kirkastamo-asiantuntija täytti klinikan aikana asiakastietolomakkeen, ja klinikan lopuksi asiakas täytti palautteen. Tämän lisäksi klinikasta kirjoitettiin kattavat muistiinpanot, jotka toimitettiin asiakkaalle klinikan jälkeen sähköpostitse yhdessä asiakastietolomakkeen kanssa. Mikäli asiakas osallistui jatkosparrausklinikalle, hänen oli tehtävä asiantuntijan suosittelemat toimenpiteet klinikka-aikojen välissä. Tällä tavalla klinikkakäynteistä muodostui selkeä jatkumo asiakkaan omassa yritysprosessissa.

Pohjois-Karjalan neljällä Kirkastamo-klininikalla kävi yhteensä 30 asiakasta, joiden sanallinen palaute klinikasta oli seuraavaa:

- Tällaista neuvontaa / toimintaa tarvitaan todella kipeästi. Näistä tapaamisista on oikeasti hyötyä!
- Tästä oli hyötyä. Näkökulmien avaaminen ja ideointi vieraan kanssa on eteenpäin sysäävää.
- Erinomaista, lisää tällaista.
- Yritysajatus selkeytyy helpommin, kun sitä ”kirkastaa”. Itse ei enää näe / osaa / pysty kun on liian kiinni elämässään ja tekemisissään.
- Tärkeää toimintaa aloittelevan freelancerin kannalta, kiitos!
- Tämä Kirkastamo tuli erittäin hyvään aikaan ja on hienoa, että tällaisia järjestetään.
- Kiitos paljon! Tästä oli oikeasti hyötyä ja tällainen toiminta jatkosakin on todella tarpeen. En tiedä yhtään taidealan tekijää lähipiiristäni, jolle Kirkastamo-klinikan tyyppisestä toiminnasta ei olisi hyötyä.

Kirkastamo-klinikan pilotoinnin tuloksena voi todeta, että klinikka perustettiin ensisijaisesti vastaamaan sellaisten kulttuuri- ja luovan alan toimijoiden tarpeita, joiden tuotteissa ja palveluissa oli yritystoiminnan potentiaali. Toimijat kokivat, että he tarvitsevat toimintansa tueksi uudenlaisia malleja, jossa perinteinen taiteilijan tai käsityöläisen rooli yhdistetään yrittäjämäiseen toimintaan. Klinikkan aikana huomattiin, että neuvonnasta saadut kokemukset hyödyttävät laajasti myös kulttuuri- ja luovan alan toimijoiden parissa työskenteleviä asiantuntijoita. Klinikoiden aikana kerättyjä tietoja ja kokemusta voi jatkossa hyödyntää mm. yritysneuvonnassa, jolloin neuvontaprosessissa voidaan käyttää uudenlaisia työskentely- ja toimintamalleilla. Klinikkan asiakastapaamiset nostivat esille uudenlaisen yrittäjyyden mallin, jossa palkkatyöstä saadut tulot yhdistetään apurahoina saatuihin tukiin. Tämän lisäksi Kirkastamo-klinikoiden tietoa voidaan hyödyntää mm. koulutusorganisaatioissa, jotka kasvattavat tulevaisuuden yrittäjiä ja antavat toimialakohtaisen tiedon lisäksi tukea toimintaympäristön erityispiirteistä.

MARIA KAHREMAN

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU

Inspiroivia opintomatkoja

KOKO-hankkeiden merkeissä tehtiin lokakuun 2010 ja elokuun 2011 välisenä aikana Joensuusta käsin kolme innovatiivista opintomatkaa, jotka suuntautuivat eri puolille Suomea. Matkoilla tutustuttiin luovien alojen yritys-, koulutus- ja hanketoimintaan sekä toimijoihin. Opintomatkalaiset tapasivat niin opetuslalla vaikuttavia henkilöitä, yrittäjiä kuin taitelijoita-kin. Matkoilla nähtiin, kuinka alun perin kovin erilaisessa käytössä olleita tiloja oli otettu uusiokäyttöön. Vanhoissa rakennuksissa on henkeä ja tunnelmaa, joita hyödyntämällä oli onnistuttu luomaan viihtyisiä luovien alojen työ-, opiskelu-, näyttely- ja yritystiloja. Niistä huokui käyttäjiensä tyytyväisyys. Opintomatkalaiset saivat myös ihmetellä mielikuvituksellisia koriste- ja käyttöesineitä, jotka oli luotu vanhoista tavaroista.

Luova Pohjois-Karjala II -hanke toteutti 15. lokakuuta 2010 Luovat tilat -opintomatkan Helsingin innovaatioympäristöihin. Matkalla oli mukana 21 liike-elämän ja opetusalan edustajaa eri puolilta Pohjois- ja Keski-Karjalaa. Luova Pohjois-Karjala II -hanke teki toisenkin opintomatkan. Se oli Tampereen seudun korkeakoulujen innovatiiviset koulutusratkaisut -opintomatka, joka toteutui 21. tammikuuta 2011. Tällä matkalla oli 19 osallistujaa. KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hankkeen merkeissä pohjois- ja keskikarjalaiset luovien alojen toimijat vierailivat 11. elokuuta 2011 Kuopiossa. Kuopion Mylly – luovien alojen keskus -opintomatkalle osallistui yhdeksän henkilöä.

Kaikki kolme opintomatkaa olivat yhden päivän mittaisia, ja ne tehtiin linja-autolla. Antoisat vierailukohteet ja mielenkiintoiset keskustelut matkan varrella takasivat sen, että Helsingin ja Tampereen pitkiä venyneet matkapäivätkin menivät kuin siivillä.

Luovat tilat -opintomatka Helsingin innovaatioympäristöihin

Lokakuussa 2010 matkattiin linja-autolla pääkaupunkiseudulle. Helsingin Töölössä tutustuttiin Kulttuuritehdas Korjaamoon (www.korjaamo.fi), Tuomiokirkon kupeessa Hub Helsinkiin (helsinki.the-hub.net) ja Espoon Otaniemessä Aalto Design Factoryyn (aaltodesignfactory.fi).

Kulttuuritehdas Korjaamo

Töölön historiallisissa ja viehättävissä raitiovaunuhalleissa (Vaunu- ja Korjaamohalli) on toiminut vuodesta 2004 lähtien Kulttuuritehdas Korjaamo, joka on yksi Pohjoismaiden suurimmista kulttuurikeskuksista. Se organisoii kulttuuritapahtumia musiikin, teatterin, galleriatoiminnan ja keskusteluiden alalla. Korjaamo tuottaa vuosittain reilut 300 tapahtumaa, jotka yhdessä vetävät paikalle yli 100 000 henkilöä yleisön. Vuoden suurin tapahtuma, joka Korjaamossa järjestetään, on elokuinen Stage - Helsingin teatterifestivaali. Lisäksi Korjaamon tiloissa toteutetaan kymmeniä yksityistilaisuuksia.

Kulttuuritehdas Korjaamon Vaunuhallin tiloissa toimii Raitiovaunumuseo, jonka näyttelyitä Helsingin kaupunginmuseo hallinnoi. Korjaamolla on Vaunuhallissa ihastuttavien museoraitiovaunujen välittömässä läheisyydessä baari ja kahvila, jossa opintomatkalaisetkin nauttivat lounasta. Erityisesti salaatit maistuivat. Korjaamon kulttuurikauppa on erikoistunut taidekirjoihin, DVD -elokuviin, musiikkiin ja arkidesigniin. Myymälästä voi hankkia esimerkiksi mielenkiintoisia kirjoja, kuten 3D-kuvakirjoja, ja kierrätysmateriaaleista valmistettuja koruja, kuten vetoketjuista tehtyjä kauniita rintakoruja. Korjaamossa on myös taidegalleria, jonka toimintaa pyörittää Korjaamo Galleria.

Monipuolisen ohjelmatarjonnan lisäksi Kulttuuritehdas Korjaamo tarjoaa työtilat luovalle työyhteisölle. Toimistotiloissa työskentelee vuokralla pieniä yrityksiä sekä freelancereita, jotka voivat hyödyntää yhteistä toimistolaitteistoa. Myös yritykset ja yksityiset henkilöt saavat vuokrata Korjaamon tiloja omiin tilaisuuksiinsa. Korjaamo tarjoaa tilojen lisäksi järjestelyapua seminaarien ja juhlien järjestäjille.

Kulttuuritehdas Korjaamon toiminnan perustana on yksityisen ja julkisen tahon välinen yhteistyö, jossa on kolme osapuolta: Kulttuuritehdas Korjaamo, Helsingin kulttuurikeskus ja Helsingin kaupunginmuseo. Korjaamo on voittoa tavoittelematon osakeyhtiö, jonka toiminnasta julkisen rahoituksen osuus on noin 16 prosenttia. Korjaamon liikevaihto oli vuonna 2009 reilut kaksi miljoonaa euroa ja kaksi vuotta myöhemmin vuonna 2011 jo yli 3,2 miljoonaa euroa.

Hub Helsinki

Hub on persoonallinen työtila, jäsenyhteisö ja tapahtumapaikka. Hubissa voi työskennellä, osallistua sen organisoimiin tapahtumiin sekä järjestää kokouksia, seminaareja ja tilaisuuksia. Hubin tavoitteena on tuoda eri aloja edustavia ihmisiä yhteen ideoimaan ja toteuttamaan yhteiskunnallisia hankkeita sekä synnyttämään uusia, vastuullisesti toimivia yrityksiä.

Ensimmäinen Hub avattiin Lontoossa vuonna 2005. Hub Helsinki on osuuskuntamuotoinen yritys, joka perustettiin vuonna 2009. Se on osa Hubien kansainvälistä verkostoa. Hubeja, joiden tarjoamia tiloja ja kontakteja Hubin henkilöjäsenet voivat halutessaan hyödyntää, on yli 20 maassa, neljällä mantereella ympäri maailmaa. Suomessa Hub on Helsingissä, Tampereella ja Jyväskylässä.

Hubin jäseneksi haetaan täyttämällä netissä jäsenhakemus. Hub Helsingin jäsen voi käyttää Hubin tarjoamia työtiloja, langatonta nettiyhteyttä ja laitteita sen mukaan, millaisen sopimuksen hän tekee. Esimerkiksi Hub 25-sopimuksen kuukausihinta on vajaa 100 euroa. Tällä maksusuorituksella voi työskennellä ja hyötyä Hubin jäseneduista 25 tuntia kuussa eli noin puolen työpäivän verran viikossa.

Hubin tiloja voi varata työpajaan, tapahtumaan, palaveriin tai yksityis-tilaisuuteen niin päiväaikaan, iltaisin kuin viikonloppuisin. Hub Helsingin tiloissa voi työstää ideoita vaikkapa kiikkumatossa. Viihtyisyyttä tilaan tuovat kasvit, joita kasvatetaan jopa ikkunan edessä muovipulloista kootussa telineessä, jossa kastelu-puoli on kunnossa.

KUVA 1. Hub Helsingin tiloissa voi työstää ideoita vaikkapa kiikkumatossa. Viihtyisyyttä tilaan tuovat kasvit, joita kasvatetaan jopa ikkunan edessä muovipulloista kootussa telineessä, jossa kastelu-puoli on kunnossa. (Kuva: Maria Kahreman)

Hubeissa hostit, jotka toimivat emäntinä ja isäntinä, toivottavat uuden jäsenen tervetulleeksi. Hostit opettelevat tuntemaan kaikki jäsenet, koska heidän työtä on linkittää eri aloja edustavia jäseniä. Tällä tavoitellaan monialaista, poikkeittieteellistä ja -taiteellista ajattelua sekä toimintaa. Koska Hub Helsinki toteuttaa yhteiskunnallisia muutoshankkeita eri tahojen kanssa, tarvitaan hankekohtaisesti koottavia Hub-hanketiimejä. Esimerkiksi Maaseudun innovoinnin edistäminen on ollut hanke, jota Hub Helsinki on tehnyt yhdessä Sitran kanssa.

Opintomatkalaisten oli kiivettävä vanhan kivitalon portaat sen ylimpään kerrokseen päästäkseen Hub Helsingin tiloihin, jotka sijaitsivat lähellä Tuomiokirkkoa. Sittemmin, toukokuussa 2011, Hub Helsinki on muuttanut Annankadulle lähelle Helsingin rautatieasemaa.

Aalto Design Factory

Tehdasmaiset ja samalla uskomattoman pirteät ja innostavat Aalto Design Factoryn tilat sijaitsevat Espoon Otaniemessä. Opintomatkalaisille Design Factorya esitteli professori Kalevi Ekman, joka toimii sen johtajana. Design Factory on Aalto-yliopiston hanke, joka on käynnistynyt lokakuussa 2008. Design Factory toimii tuotekehityksen tutkimus- ja oppimisympäristönä Aalto-yliopiston yhteydessä. Sen tavoitteena on edistää tieteidenvälistä ja ongelmalähtöistä oppimiskulttuuria. Design Factoryn arkkitehtuuri ja toimintamuodot on optimoitu tukemaan opiskelijoiden, tutkijoiden ja yritysten yhteistyötä. Sen tiloissa järjestetään kursseja ja niissä toimii tutkimusryhmiä ja -projekteja. Design Factoryssä tehdään töitä myös startup- ja sponsoriyrityksissä. Siellä on muun muassa PowerKiss Oy:n ja Uploud Audio Oy:n toimistot.

Johtaja Ekman kierrätti opintomatkalaisia ympäri Aalto Design Factorya. Kierroksella nähtiin palaverihuoneita; luento-, seminaari-, tapahtuma- ja säilytystiloja; rakennushuoneita ja -tiloja; työ-, toimisto- ja projektihuoneita sekä vapaa-ajan tiloja kuten elokuvahuone. Opiskelu- ja neuvottelutilojen sisustamisessa oli päästetty luovuus irti. Yhdessä huoneessa kaikki kalusteet olivat valkoiset, toisessa mustat ja kolmannessa löhöiltiin värikkäillä säkkitynyillä. Rahtikontteja oli tuotu sisälle hallimaiseen tilaan. Niitä oli vierekkäin ja pari päällekkäin. Näiden sisällekin oli toteutettu viihtyisiä opiskeluhuoneita. Opintomatkalaiset saivat todeta, että jopa perjantai-iltana opiskelijat viihtyvät Design Factoryn tiloissa.

Garage-luentotilassa on raikkaanvärisiä tuoleja, kasvivalolla varustettu kukkaseinä ja autotalliteemaan sopiva kirkkaankeltainen asuntovaunu. Luennoitsijat istuvat puisista kuljetuslavoista kootulla korokkeella. Isossa ruokailutilassa voi aterian nauttia vaikkapa sohvalla istuen ja jutella suuren televisioruudun ja nettikameran kautta Kiinassa sijaitsevan samanlaisen tilan ruokailijoiden kanssa. Yhteys on aina aktiivinen aikaerosta huolimatta.

KUVA 2. Garage-luentotilassa on raikkaanvärisiä tuoleja, kasvivalolla varustettu kukkaseinä ja autotalliteemaan sopiva kirkkaankeltainen asuntovaunu. Luennoitsijat istuvat puisista kuljetuslavoista kootulla korokkeella. (Kuva: Maria Kahreman)

Testitiloissa opintomatkalaiset saivat ihastella langatonta PowerKiss-latausteknologiaa, joka tekee perinteiset johdolliset laturit tarpeettomiksi. Ladattava laite, kuten matkapuhelin tai kannettava tietokone, asetetaan erikoisvarustetulle pöydälle ja akku alkaa latautua. Pihan puolella opintomatkalaiset saivat ihmetellä peräkärryn päälle gondolihissin kopista rakennettua saunaa. Sisääntuloaulassa sijaitsi baarikahvila, jonka baaritiskistä osa oli toteutettu halkopinona.

Johtaja Ekman kertoi neulekoneen siirtämisen Design Factoryn tiloihin tuoneen sinne vierailuille yliopiston käsityöpuolen edustajia. Heidän törmäämisensä avaruustutkijoihin johti yhteisiin pohdintoihin erikoismetallilangalla neulomisesta. Näin Aalto Design Factory onnistui ohjaamaan eri tieteen aloja edustavia tutkijoita yhteiseen yllättävään kokeiluun. Ekmanin mukaan joidenkin tieteenalojen professorit ovat olleet epäileviä Design Factoryn tilojen soveltumisesta heidän kurssiensa toteuttamiseen, mutta yllätys on ollut iloinen, kun kokeilu on osoittanut parantuneita oppimistuloksia.

KUVA 3. Johtaja Ekman (vasemmalla) kertoi neulekoneen siirtämisen Design Factoryn tiloihin tuoneen sinne vierailuille yliopiston käsityöpuolen edustajia. Heidän törmäämisensä avaruustutkijoihin johti yhteisiin pohdintoihin erikoismetallilangalla neulomisesta. Näin Aalto Design Factory onnistui ohjaamaan eri tieteen aloja edustavia tutkijoita yhteiseen yllättävään kokeiluun. (Kuva: Maria Kahreman)

Tampereen seudun korkeakoulujen innovatiiviset koulutusratkaisut -opintomatka

Tammikuussa 2011 Joensuusta matkattiin Pirkanmaalle. Tampereella päivä vietettiin vanhan Finlaysonin punatiilisen tehtaan rakennuksissa kiertäen. Tutustumiskohteina olivat Uusi tehdas (www.uusitehdas.fi), joka pitää sisällään Demolan, Protomon ja Suuntaamon. Omakustanteinen lounas syötiin Finlaysonilla italialaisherkuista nauttien Proakatemian (www.proakatemia.fi) yhteyshenkilön kanssa ja aterian jälkeen kierrettiin Proakatemian tiloissa. Päivän päätteeksi tutustuttiin Hub Tampereen (hub tampere.wordpress.com) toimintaan ja ennätettiin vielä hetki katsella Finlaysonin aluetta (www.finlaysoninalue.fi), jossa sijaitsee muun muassa Reiskan perus- ja erikoismalleja kauppaava tehtaanmyymälä. Sieltä voi hankkia jopa Swarovskin kristallein koristellut Reiskat.

KUVA 4. Linja-auto on saapunut Joensuusta Tampereelle ja opintomatkalaiset purkautuvat sen uumenista Finlaysonin tehtaan pihalle. (Kuva: Maria Kahreman)

Uusi Tehdas: Demola, Protomo ja Suuntaamo

Avara ja kotoisa Uusi Tehdas on paikka, jossa jalostetaan ideoista tuotteita ja palveluja erilaisiin tarpeisiin. Sitä opintomatkalaisille esitteli opiskelijaprojektien ohjaaja Riina Pulkkinen. Uuden Tehtaan yhteydessä eri alojen osaajat kohtaavat, pääsevät yhdistämään ideansa ja tietonsa sekä tekemään yhteistyötä. Tavoitteena on synnyttää uusia palveluja, työtä ja työpaikkoja sekä hyvinvointia. Uusi Tehdas haluaa rohkaista uudenlaiseen ajatteluun ja kokeilemaan erilaisia osaamisen yhdistelmiä.

Uusi Tehdas on ohjelma, jonka tarkoitus on luoda innovaatioita Tampereen seudulle. Sen taustalla ovat Tampereen kaupunki ja sen ympäristökunnat, Pirkanmaan liitto, Tampereen teknillinen yliopisto, Tampereen yliopisto, Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen kauppakamari, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kehittäjäorganisaatiot Tredea Oy ja Hermia Oy. Uuden Tehtaan käynnistysvaihe jatkuu vuoden 2013 loppuun.

Demolassa opiskelijat kehittävät demotuotteita ja -palveluita yhdessä yritysten kanssa. Protomossa, joka on monialainen osaajayhteisö, jalostetaan ideoita ja synnytetään rahoituskelpoisia yrityksiä. Suuntaamo on avoin yhteisö, jossa osallistutaan elinympäristön, tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen. Lisäksi on Kiihdyttämö, joka tarjoaa monipuolista valmennusta ja sparrausta potentiaalisille kasvuyrityksille. Uuden Tehtaan toimitilat ovat avarat ja viihtyisät. Demolassa opintomatkalaiset näkivät, kun opiskelija työsti projektiaan ja koira seurasi työskentelyä vierestä.

KUVA 5. Demolassa opiskelija työsti projektiaan ja koira seurasi työskentelyä vierestä. (Kuva: Maria Kahreman)

Ohjaaja Pulkkinen mainitsi, ettei museoviraston suojelemiin Finlaysonin tehdasrakennuksiin saa rakentaa kiinteitä väliseiniä. Melun kanssa ei kuitenkaan ollut ongelmia, koska vain tehdashallin takaosa oli varattu palaverille. Korkokenkien kopinaa ei kuulunut, koska kaikki olivat vaihtaneet naulakolla jalkaansa Reiskat, joita oli siellä isot määrät. Niin teimme myös me opintomatkalaiset. Pulkkinen kertoi, että Uuden Tehtaan ideana on, että yritykset tilaavat ratkaisuja ongelmiinsa yliopisto-opiskelijoista koostuvilta projektiryhmiltä, jotka työskentelevät Uuden Tehtaan tiloissa. Onnistuneen tuloksen, joka on saavuttanut yli 95 % loppuunvietyistä projekteista, yritykset ovat tavanneet lunastaa itselleen.

Proakatemia

Proakatemiaa opintomatkalaisille esitteli sieltä valmistunut tradenomi Johanna Raiskio, joka toimii nykyään Proakatemiassa valmentajana. Reilut 10 vuotta toiminut Proakatemia on Tampereen ammattikorkeakoulun yrittäjyyden yksikkö, josta valmistuu tiimiyrittäjiä liiketalouden alalle. Proakatemiaan voivat hakea Tampereen ammattikorkeakoulun ensimmäisen lukuvuoden kurssit ansiokkaasti suorittaneet liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijat. Raiskio kertoi, että opiskelijoista on valmistunut noin 98 % ja monet heistä ovat lähteneet yrittäjiksi. Jos Proakatemia on osoittautunut

epäsopivaksi jollekin opiskelijalle, tämän on ollut mahdollista palata tavan opiskelijaksi Tampereen ammattikorkeakouluun.

Yrittäjyyden opiskelu alkaa Proakatemiassa tiimiyrityksen perustamisella. Tiimiyritys koostuu 15 - 20 opiskelijasta, jotka työskentelevät tiimiyrityksessä. Opiskelijat lukevat paljon ammattikirjallisuutta ja käyvät valitsemissaan seminaareissa. Ammattikirjallisuudesta saadut opit he työstävät esseiksi, mindmapeiksi tai videoiksi. Teorian he vievät käytäntöön soveltamalla niiden sisältöä projekteihin, tiimiyrityksen toimintaan ja henkilökohtaiseen kehittymiseen. Seminaareissa opiskelijat pääsevät tutustumaan uusiin ihmisiin, verkostoitumaan ja luomaan kontakteja. Proakatemian tiloissa opiskelijat voivat opiskella työpöydän ääressä tai sohvalla. Viherkasveilla ja matoilla on luotu viihtyisyyttä avaraan tilaan.

Pakollisia luentoja tai tenttejä Proakatemiassa ei ole. Opinnot muodostuvat tiimipalavereista, pienryhmäopiskelusta, tiimiyrityksen liiketoiminnan kehittämisestä, itsenäisestä tiedonhausta ja erilaisista projekteista. Projekteissa keskitytään muun muassa markkinointiin, viestintään, tapahtumajärjestämiseen, graafiseen suunnitteluun ja projektijohtamiseen. Proakatemiassa opiskelijoilla ei ole lukujärjestystä tai luentoaikatauluja. Viikkoa rytmittävät kaksi kertaa viikossa pidettävät tiimipalaverit. Muuten jokainen opiskelija on vastuussa omasta ajankäytöstään. Tehdyt projektitunnit, palaverit, oppimistilaisuudet ja työtunnit kirjataan ylös henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan, jonka ylläpitäminen on opiskelijan vastuulla. Opintopisteet karttavat tehtyjen ja kirjattujen tuntien mukaan.

KUVA 6. Proakatemian tiloissa opiskelijat voivat opiskella työpöydän ääressä tai sohvalla. Viherkasveilla ja matoilla on luotu viihtyisyyttä avaraan tilaan. (Kuva: Maria Kahreman)

Hub Tampere

Suomen ensimmäistä Hubia esitteli Proakatemiasta vuonna 2009 valmistunut, Hubin omistaja Elina Ruuskanen. Toinen kahdesta Hub Tampereen omistajasta on Tampereen ammattikorkeakoulun opettaja Jukka Siltanen. Hub Tampereella on jäseniä 70. He kuuluvat koko maailman laajuiseen Hub-verkostoon kuten Helsingin ja Jyväskylän Hubien jäsenet.

Hub Tampereen jäsen Mervi Oinas-Yliniemi kertoi opintomatkalaisille työstään pakkaussuunnittelijana. Hän käyttää suunnittelutyössä isoja näyttöjä, joita ei ole järkevä kuljettaa mukana. Toisaalta julkaisemattomien tuotteiden pakkauksia ei edes voi suunnitella paikassa, jossa tuotesalaisuus voi vaarantua. Niinpä Oinas-Yliniemi työskentelee kotitoimistolla, mutta tapaa asiakkaansa Hubin tiloissa.

Lontoosta lähtöisin oleva Hub on yhteisöllinen työtila, jonka tarkoitus on Tampereellakin tukea ja inspiroida yrittäjiä. Heille Hub tarjoaa rennot työtilat ja uudenaikaiset toimistolaitteet. Avoimen tilan lisäksi on äänieristettyjä lasihuoneita, joissa voi käydä puhumassa puhelut. Isosta, äänieristetyistä neuvotteluhuoneesta, joka oli todettu välttämättömäksi, Hub perii 10 euron tuntivuokraa. Koko vierailumme ajan oli varsin hiljaista. Kenenkään puhelin ei kertaakaan soinut. Kukaan ei puhunut puhelimeen. Videoneuvottelujakaan ei nähty käytävän.

Mylly - Luovien alojen keskus -opintomatka Kuopioon

Elokuussa 2011 opintomatka suuntautui Savoan, Kuopioon. Kuopiossa kuultiin Art Hub - Luovien alojen osaamisyhteisö (www.arthub.fi) - ja Art360 (www.art360.fi) -hankkeista, tutustuttiin Myllyyn - Luovien alojen keskuksen (www.artmylly.com), ahtauduttiin somaan Daiga Daiga Duu -myymälään (www.daigadaigaduu.net) sekä ihasteltiin Pikku-Pietarin Torikujaa (www.pikkupietarintorikuja.net). Maukas lounas nautittiin Myllyn läheisessä, kivassa italialaisravintolassa, jossa palvelu pelasi.

Mylly - Luovien alojen keskus

Opintomatkalaisille Myllyä esitteli Pro Myllyn hallituksen puheenjohtajana toimiva Mainostoimisto Aiheen toimitusjohtaja Santtu Tuomisto. Hän kertoi, että luovien alojen yhdistys Pro Mylly on perustettu elokuussa 2009. Yhdistyksen tehtävänä on vuokrata tiloja ja tarjota palveluja luovien toimialojen yrittäjille ja taiteilijoille sekä edistää alan työtillaisuuksien lisääntymistä. Myllyn toiminnan rahoituksesta ja sisältöjen tuottamisesta vastaavat vuokralla olevat yrittäjät, taiteilijat ja yhdistykset. Ne vastaavat myös omien tilojensa kunnostamisesta. Myllyn toiminta käynnistyi täydessä laajuudessa maaliskuussa 2010.

KUVA 7. Opintomatkalaisia tutustumassa Galleria Myllyyn Pro Myllyn hallituksen puheenjohtaja Santtu Tuomiston (oikealla) johdolla. (Kuva: Maria Kahreman)

Kuopion matkustajasataman lähellä sijaitseva Luovien alojen keskus Mylly toimii SOK:n entisissä konttoritiloissa. Myllyllä on toimintaa kivirakennuksen 1. ja 4. kerroksessa. Tiloissa työskentelee luovien alojen toimijoita ja käsityöläisiä sekä toimii yrityksiä, yhdistyksiä ja hankkeita. Myllyssä järjestetään yritysvierailuja, tapahtumia sekä yksityisiä tilaisuuksia. Neuvottelutilaa vuokrataan myös ulkopuolisille.

Galleria Mylly on Myllyn neljännessä kerroksessa. Se poikkeaa perinteisistä valkoisista näyttelyhuoneista. Tila on avara ja valoisa. Varsinainen näyttelytila on leveä käytävä, jolta näkee taiteilijoiden ateljeehuoneisiin. Näyttelytilan ja työtilojen välinen seinä on valmistettu lasista ja kuultomaalattua puusta. Näin näyttelytilaan pääsee luonnonvaloa ateljeetilöjen pohjoiseen suuntautuvista ikkunoista. Vastapuolelta Galleria-käytävää on pääsy eri yritysten, yhdistysten ja hankkeiden vuokraamiin toimitiloihin. Kulmassa sijaitseva, entinen SOK:n johtajan huone toimii palaveritilana, ja johtajan sihteerin huoneesta on tehty baarikeittiö, jossa on Mylly-väen oma pieni kirpputori.

Myllyn ensimmäisessä kerroksessa työskentelee käsityöläisiä, jotka kauppaavat omia ja muiden töitä. Kadun varteen sijoittuu Matti Mattssonin putiikki, jossa vanhoista tavaroista valmistuu uusia käyttöesineitä ja koruja. Huumori kukkii monissa hänen luomuksissaan. Seinäkelloja Mattsson on valmistanut autojen pölykapseleista ja lintujensulista. Pihan puolella kiivettiin SOK:n vanhalle lastauslaiturille, josta oli pääsy useiden käsityöläisten työhuoneille. Opintomatkalaiset onnistuivat kurkistamaan muun muassa puusepän tilaan, jossa työt viimeistellään usein koristemaalauksin.

KUVA 8. Nämä seinäkellot autojen pölykapseleista ja lintujensu-
lista on tehnyt Matti
Mattsson. (Kuva:
Maria Kahreman)

Art Hub - Luovien alojen osaamisyhteisö -hanke ja Art360-hanke
Myllyssä opintomatkalaiset kuuluivat taidealan hankkeista niiden henkilös-
töltä. Art Hub - Luovien alojen osaamisyhteisö -hankkeen tavoitteena oli
parantaa luovien alojen toimijoiden työllisyyttä, elinkeinoja ja yrittäjyyttä
tukevia palveluita. Art Hub oli taidetoimikuntien kehittämisen pilottihan-
ke, jota koordinoivat Hämeen, Keski-Suomen, Pirkanmaan ja Pohjois-Sa-
von taidetoimikunnat. Art Hub -hankkeessa pyrittiin kehittämään jo ole-
massa olevia, pysyviä rakenteita ja ottamaan huomioon alan monimuotoi-
nen toimijakenttä, jossa elinkeinotoimintaa harjoittavat erilaiset yritykset,
yhdistykset ja freelancerit. Runsaat kaksi vuotta kestänyt Art Hub -luovien
alojen osaamisyhteisö -hanke päättyi lokakuussa 2011. Hanketyön päättymisen
jälkeen mukana olleissa taidetoimikunnissa on jatkettu verkostoitu-
mista ja hankkeesta saavutetun osaamisen hyödyntämistä.

Kolmevuotinen Art360-hanke käynnistyi elokuussa 2008. Se oli valta-
kunnallinen kuvataidehanke, jonka tavoitteena oli lisätä kuvataiteen toi-
mijoiden managerointi- ja liiketoimintaosaamista sekä luoda yhteistyöver-
kosto. Hanke toteutti muun muassa Art360-näyttelyn Kuopion Asunto-
messujen aikana kesällä 2010. Tuolloin Galleria 12:ssa oli pohjoissavolaista
kuvataidetta esittelevä myyntinäyttely.

Daiga Daiga Duu

Herttainen Daiga Daiga Duu -kauppa sijaitsee Kuopion keskustassa, mutta se ei satu valtaviirtojen reitille. Kauppa myy suomalaisten suunnittelijoiden tuotteita, 1960- ja -70-lukujen käytettyjä vaatteita sekä Daiga Daiga Duun omia tuotteita. Daiga Daiga Duun omistaja Katariina Haapalainen suunnittelee ja valmistaa 1960- ja -70-lukujen kierrätyskuoseista pientuotemallistoa. Se tarjoaa yksittäin valmistettuja laukkuja sekä retro- ja kierrätyskangaspussukoita. Näiden lisäksi kaupasta voi ostaa muun muassa Lego-palikoista tehtyjä korvakoruja, vanhoista silmälaseista valmistettuja kaulakoruja tai LP-levyistä muokattuja seinäkelloja. Netissä Daiga Daiga Duulla on verkkokauppa.

KUVA 9. Opintomatkalaisia ihastelemassa värikästä Daiga Daiga Duu -kauppaa, jota esitteli kauppias Katariina Haapalainen (oikealla). (Kuva: Maria Kahreman)

Pikku-Pietarin Torikuja

Kuopion keskustassa, korttelin päässä torilta sijaitsee vanhoista, punaisista puutaloista koostuva Pikku-Pietarin Torikuja. Se käsittää käsityö- ja lahjatavarapuoteja sekä kahvilan. Pienet kaupat myyvät tuliais- ja sisustus tuotteita sekä paikallisia herkuja. Torikujalla oli tarjolla muun muassa muistikirjoja, joiden kannet oli päällystetty kalannahalla, ja metallilangasta taivuteltuja Tervetuloa-kylttejä. Uuden tavaran lisäksi kaupan oli antiikkia ja kierrätystavaraa. Pikku-Pietarin Torikujalla oli myytävänä esimerkiksi autonvanteesta valmistettu grilli ja vanhojen lautojen kehystämiä peilejä.

KUVA 10. Pikku-Pietarin Torikujalla oli myytävänä autonvanteesta valmistettu grilli. (Kuva: Maria Kahreman)

Puutaloryhmä, jossa puudit ja kahvila sijaitsevat, on valmistunut vuonna 1903. Tontin suojellut rakennukset ovat alun perin olleet asuin- ja liikettäkäytössä. Pikku-Pietarin Torikujan toiminta alkoi kesäkuussa 1989. Kujalla pidetään toisinaan työnäytöksiä, ja joskus siellä voi kuulla jopa haitarin soittoa. Torikuja palvelee kesäisin ja avaa ovensa joulun aikaan kahtena viikonloppuna.

Lopuksi

KOKO-hankkeiden mahdollistamille opintomatkaille Helsinkiin, Tampereelle ja Kuopioon osallistuneet opintomatkalaiset saivat nähdä tiloja, joista he voivat ammentaa ideoita oman työ- tai yritysympäristönsä kohentamiseen. Opintomatkalaiset saivat kuulla erilaisista liiketoiminta- ja opiskelumalleista. Näitä hyväksi todettuja käytänteitä kannattaa lainata soveltaen tarpeen mukaan. Matkoilla kuuli innostavia puhujia ja tutustui mielenkiintoisiin ihmisiin. Näin syntyi kontakteja ja verkostoja, joita kukin voi hyödyntää tulevilla projekteillaan.

Opintomatkojen vierailukohteissa vahvistui käsitys, että tilan viihtyisyydellä on vaikutusta opiskelu- ja työtuloksiin. Matkoilla nähtiin useita avokonttoreita, mutta myös erillisiä työhuoneita. Avoin tila sopii tiimityöhön, kun halutaan heitellä ideoita ja saada niihin palautetta. Pienyrittäjä, jolla voi olla varsinainen työpiste kodin yhteydessä, pääsee tuulettamaan ajatuksiaan ja luomaan uusia kontakteja avokonttoritiloissa, joita tarjoavat muun muassa Korjaamo ja Hubit. Keskittymistä vaativat työt kannattaa kuitenkin tehdä paikassa, jossa työrauha on taattu. Tampereella Finlaysonin alueella tiloja esitelleet korostivat, että lähinnä sosiaaliset ja ulospäin suuntautuneet henkilöt sopivat Uuden tehtaan tai Hubin tyyppisiin työtiloihin.

Kierrättäminen on aina mainiota toimintaa. 1970-luvulla suomalaiskodeissa leikeltiin innokkaasti maitopusseja, joista virkattiin mattoja. Sen jälkeen C-kasettien ja videoiden nauhat ovat kelvanneet samaan käyttötarkoitukseen. KOKO-hankkeiden järjestämille opintomatkaille osallistuneet saivat tavata kierrättämisen mestareita, joiden luomuksista voi hakea inspiraatiota, jotta omiin kaappeihin ja nurkkiin kertyneet turhat tavarat pääsevät uusiokäyttöön.

Internetlähteet

Aalto Design Factory: aaltodesignfactory.fi
Art Hub ja Luovain -hankkeet: www.arthub.fi
Art 360-hanke: www.art360.fi
Daiga Daiga Duu: www.daigadaigaduu.net
Hub Helsinki helsinki.the-hub.net
Kulttuuritehdas Korjaamo www.korjaamo.fi
Mylly – luovien alojen keskus: www.artmylly.com
Pikku-Pietarin Torikuja: www.pikkupietarintorikuja.net

Kortteli 48

– luova osaamisyhteisö

2011–2012

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö oli Joensuun kaupungin nuorisotoimen hallinnoima ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen Koheesio- ja kilpailukykyohjelman rahoittama KOKO-hanke, joka toimi ajalla 1.3.2011–31.3.2012. Hankkeen muina toteuttajina olivat Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopisto. Hanke toteutettiin yhteistyössä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun KuTu – kulttuurista tulevaisuutta ja Joensuun Popmuusikoiden Elävä Ilosaari -hankkeiden kanssa. Kolmen hankkeen yhteistyötä nimitettiin vuosina 2011–2012 teemalla kehittyvä kaupunkitila, koska hankkeiden toimenpiteiden keskiössä oli Joensuun keskustan kehittäminen eläväksi toimintakokonaisuudeksi. Kehittyvän kaupunkitilan tarkoituksena oli, että kokonaisuus hyödyttää kaupunkilaisia ja alueen elinkeinoelämää tarjoamalla monimuotoisia palveluita sekä tuomalla lisää vetovoimaisuutta ja viihtyisää kaupunkitilaa Joensuun kaupunkikeskustaan.

Hankkeen tavoitteena oli tehdä Joensuun keskuskorttelista kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen alueellinen keskittymä. Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä olivat Joensuun seudun kulttuuri- ja nuorisoalojen toimijat sekä näiden muodostamat miniklusterit. Hankkeen tarkoituksena oli käynnistää prosessi, jonka lopputuloksena kortteli 48:ssa sijaitsee vahva luovien toimialojen sekä nuoriso- ja kulttuuripalveluiden keskittymä. Osaamisyhteisö parantaisi alojen toimintaedellytyksiä tarjoamalla runsaasti synergiaetuja, luomalla hedelmällisen työskentely-ympäristön sekä kohottamalla alueellisen kulttuuri- ja nuorisosektorin tunnettavuutta ja näkyvyyttä paikallisesti sekä laajemmin. Toimiessaan keskittymä synnyttäisi uutta liiketoimintaa sekä palveluita.

Hankkeen lähtökohtatilanteessa todettiin, että sen tavoitteena oli luoda mahdollisuuksia toimialojen rajapinnat ylittävälle yhteistyölle. Tieteen, taiteen ja teknologian yhdistäminen sekä näiden uudenlainen soveltami-

nen osana käyttäjälähtöistä tilasuunnittelua ja muuttuvan kaupunkitilan kehittämistä koettiin tärkeäksi. Toimijoina Kortteli 48:ssa tulisivat olemaan nykyiset nuoret eli tulevaisuuden päättäjät. Skenaariot kertovat aikuistuvan väestön käyttävän kodin ulkopuolista tilaa aktiivisemmin, kuin aiemmin on totuttu, ja tämän kehityksen tukemiseksi Joensuu maakunnan keskukseksi tulisi olla osana kehitystä – ei perässä hiihtäjänä.

Tavoitteet

Hankkeen ensimmäisenä tavoitteena oli muodostaa Kortteli 48:sta toimiva keskustakortteli kulttuuri-, nuoriso- ja luovien alojen alueellisena keskittymänä. Tavoitteena oli prosessin käynnistäminen ja perusrakenteiden luominen sisältäen mm. vuokra- ja omistussuhteiden selvittämisen ja kiinteistöjen huoltotoimenpiteiden ratkaisemisen. Toisena tavoitteena oli Kortteli 48 rakennuskannan ja infrastruktuurin kunnostaminen. Tavoitteeksi asetettiin piha-alueiden ja käytössä olevan rakennuskannan kunnostaminen. Lisäksi tuli ratkaista toteuttajan, suunnitelman ja rahoituksen hakeminen Torikadun talojen saneeraukseen. Kolmantena tavoitteena oli käyttäjälähtöisen tilasuunnittelun hyödyntäminen Kortteli 48:n kehittämisessä. Tavoitteena oli fyysisen, sosiaalisen ja virtuaalisen tilan yhdistäminen osaksi käyttäjälähtöistä tilasuunnittelua, tutkimuksen ja tarvekartoituksen hyödyntäminen kehittämisessä sekä uusien innovaatioiden lanseeraaminen ja pilotointi. Neljäntenä tavoitteena oli synnyttää kortteliin uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia. Tavoitteena oli selvittää innovatiivisia liiketoimintatavoitteita mukaan lukien yhteiskunnallisen ja sosiaalisen yrittäjyyden mahdollisuuksien selvittämisen. Lisäksi tavoitteena oli selvittää monimuotoista ja innovatiivisia liiketoimintaympäristöjä. Viidentenä tavoitteena oli kansainvälistyminen benchmarkingin keinoin. Tavoitteena oli kansainvälisten ja kotimaisten esimerkkien hyödyntäminen tutkimuksessa ja kansainvälisiin verkostoihin osallistuminen.

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen määrällisiksi tavoitteiksi asetettiin tehdä yleissuunnitelma korttelin kehittämisestä sekä markkinointi- ja viestintäsuunnitelmat. Tämän lisäksi tavoitteena oli tehdä suunnitelma ja rahoitushakemus Torikadun talojen saneeraukseen ja selvitys toimijoiden tila- ja työympäristötarpeista. Tavoitteena oli innovaatioiden kartoitus ja uusien toimintamallien ottaminen käyttöön korttelin toiminnassa. Hankkeen tavoitteena oli jatkohankkeita tukevan tutkimuksen tekeminen sekä tehdä rahoitushakemuksia korttelin toiminnan kehittämiseksi. Hankkeen tavoitteena oli kartoittaa erilaisia rahoitusinstrumentteja ja valmistella erillisiä rahoitushakemuksia korttelin eri kehittämistarpeisiin.

Kansainvälistymisen nähtiin luovan edellytyksiä uudenlaiselle toiminnalle tarjoamalla otollisen toimintaympäristön sekä mahdollisuuden levittää saatuja kokemuksia, verkostoja sekä osaamista toimijoiden kesken.

Hankkeen tavoitteeksi asetettiin, että sen toimenpiteet edistävät yrittäjyyttä tarjoamalla pohjan uusille liiketoimintamahdollisuuksille. Tavoitteena oli selvittää monimuotoisen yrittäjyyden toimintamahdollisuuksia sekä tarjota hyvät toimintaedellytykset ja tukiverkosto erityisesti pienille ja aloittaville luovien alojen yrityksille. Hankkeen tavoitteena oli myös tukea toimijoiden yrittäjyystoimintaa vahvistamalla verkostoja ja syventämällä luottamusta eri organisaatioiden kesken. Hankkeen nähtiin tukevan ennakoivuutta ja oppivuutta mahdollistamalla uusien innovaatioiden synnyn, kokeilun ja levityksen. Hankkeet toimenpiteiden tavoitteena oli tarjota oppimisympäristöjä ja parantaa oppilaitosten työelämäyhteyksiä sekä lisätä eri koulutusorganisaatioiden tiiviimpää yhteistyötä. Hankkeen tavoitteena oli tukea kestävästä kehitystä uudistamalla vanhaa kaupunkirakennetta edistämällä historiallisen korttelin hyötykäyttöä. Tavoitteena oli, että vanhojen kiinteistöjen nykyaikaistamisella ja tilojen hyödyntämisellä luodaan sisällöllisesti mielenkiintoisia toimintaympäristöjä. Tavoitteena oli ympäristökuorman keventäminen uusien teknologioiden avulla mm. kehittämällä virtuaalisen ja fyysisen tilan välisiä yhteyksiä (virtuaaliset työkalut ja ympäristöt).

Toimenpiteet

Hankkeen toimenpiteiden tavoitteena oli, että ne tuovat yhteen erilaiset toimijat ja niiden avulla selvitetään toimijalähtöisiä kehitysideoita sekä luodaan strategia pitkäjänteiselle kehittämistyölle. Hankkeen tarkoituksena oli rakentaa konsortio ja hakea rahoitusta kortteliin liittyvään kehittämistyöhön. Tässä kappaleessa esitellään Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toteuttamat toimenpiteet aikajärjestyksessä ja toimenpiteittäin eriteltyinä.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ja Itä-Suomen yliopiston ensimmäisenä yhteisenä toimenpiteenä oli kaupunkitilaan liittyvän tutkimuksen ja uusien innovaatioiden edistäminen korttelissa. Tavoitteena oli tutkimustiedon tuominen osaksi korttelin kehittämistyötä, uusien innovaatioiden esim. virtuaalisten työkalujen kokeilu ja kehittäminen sekä korttelin toimintojen opinnollistaminen ja oppilaitosten sekä opiskelijoiden työelämäyhteyksien vahvistaminen. Toisena toimenpiteenä oli korttelin liiketoiminnan kehittäminen uudenlaisten liiketoimintamahdollisuuksien selvittämisen ja erilaisten yritysmuotojen toimivuuden vertailun kautta. Kolmantena toimenpiteenä oli kansainvälinen ja kansallinen yhteistyö, jonka tavoitteena oli tuoda kansainvälisiä esimerkkejä, kokemuksia ja tutkimustietoa osaksi korttelin kehittämistyötä.

Hankkeen toimenpiteet käynnistettiin kaikille avoimella Onko Joensuu tilaa luovuudelle -seminaarilla, joka toteutettiin 10.5.2011 yhteistyössä Pohjois-Karjalan taidetoimikunnan kanssa. Seminaaripuhujina olivat Antti Lippo Demos Helsingistä sekä Teemu ja Tuomas Turunen Profit Visio Oy:stä. Antti Lippo puhui aiheesta julkinen tila ja kaupungin lupaus,

jossa hän käsitteli kaupunkisuunnittelua ja viihtyisän elinympäristön kehittämistä. Lisäksi hän paneutui kaupunkikulttuurin, paikkaidentiteetin ja ihmisten tarpeet huomioivan suunnittelun teemoihin. Teemu ja Tuomas Turunen puhuivat kahdesta toteuttamastaan selvityksestä aiheella taiteilijoiden työtilat ja bändien harjoittelutilat Joensuussa ja luovuus ja aluekehittämisen mallit, Case: Musiikkiala Pohjois-Karjalassa. Ensimmäisessä puheenvuorossa keskityttiin Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla -raportin tulosten esittelyyn. Selvityksen taustalla oli ajatus harjoittelu- ja työtilakeskittymästä, jonka käyttäjinä olisivat ensisijaisesti muusikot ja taiteilijat sekä myös muut luovien alojen toimijat. Puheenvuorossa käytiin läpi selvityksen keskeinen sisältö, johtopäätökset sekä jatkotoimenpide-ehdotukset. (Turunen, Turunen & Hattunen 2011.) Toisessa puheenvuorossa Turuset nostivat esille, että toimialakohmainen alueellinen kehittäminen mielletään usein nimenomaisesti alan yritysten kehittämiseksi. Luovilla aloilla yritystoiminta on tyypillisesti varsin pienimuotoista eikä alan tarpeisiin löydy vakiintuneita kehittämismalleja tai rahoitusinstrumentteja. Toisaalta monet alan toimijat kyseenalaistavat ylipäänsä koko liiketoiminnallisen menestyksen tärkeyden. Puheenvuorossa esiteltiin Pohjois-Karjalan taidetoimikunnan tilaama raportti, jossa kuvataan CIU:n (2011) ehdotus luovien toimialojen alueellisen kehittämisen prosessimalliksi sekä mallin pilotointi musiikkialalla Pohjois-Karjalassa.

Hankkeen aikana toteutettiin toimija- ja tilakartoitus korttelin nykyisille ja potentiaalisille tuleville toimijoille. Harjoitus- ja työtilakyselyn tarkoituksena oli selvittää, onko Joensuussa kysyntää ja tarvetta uusille harjoitus- ja työtiloille, jotka voisivat mahdollisesti sijoittua Kortteli 48:n nykyisiin tai uudisrakennettaviin tiloihin. Kysymykset koskivat tilan käyttötarkoitusta, kokoa, käyttöaikaa, vaatimus- ja vuokratasoa sekä kustannuksia, jotka käyttäjä olisi valmis maksamaan tilastaan. Kyselyyn saatiin kaikkiaan 33 vastausta.

Suomen OnlineTutkimus Oy toteutti Joensuun Popmuusikot ry:n, Joensuun kaupungin ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toimeksiantosta Joensuun puutalokortteliin ja Ilosaaren liittyvän kyselytutkimuksen, jonka kohderyhmänä olivat Joensuun asukkaat. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää kaupunkilaisten mielipiteet puutalokortteliin ja Ilosaaren liittyvien toiveiden ja kehittämisideoiden osalta. Lisäksi kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa korttelin toimijoiden tunnettavuutta kaupunkilaisten keskuudessa. Kyselytutkimus toteutettiin aikavälillä 11.11.–30.11.2011. Tutkimusmenetelmänä oli puhelinhaastatteluun toteutettu kysely, jossa kerättiin 500 vastaajan kokoinen, Joensuun luonnollista ikä- ja sukupuolijakaumaa vastaava otos.

Yhteistyössä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun AKI Living lab -hankkeen kanssa toteutettiin innovaatioiltapäivä Joensuun nuorisovaltuuston jäsenille nuorten äänen esiin saamiseksi Kortteli 48:n kehittämisessä. Menetelmänä toimi Cafe Joensuu -työpaja. Työpajan tulokset esitellään tarkemmin tässä raportissa Saara Newtonin kirjoittamassa artikkelissa.

Tämän lisäksi hankkeen aikana toteutettiin 15 haastattelua Kortteli 48:n nykyisille, Joensuun Popmuusikoiden talossa työskenteleville toimijoille ja korttelin yhteistyökumppaneille. Haastatteluissa selvitettiin toimijoiden tämänhetkinen toiminta, käytettävissä olevat tilat ja yhteistyökumppanit. Lisäksi kysyttiin nykyisten toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden mielipidettä tulevan korttelin mahdollisesta profiloinnista ja sen tarpeellisuudesta, keskeisistä toimijoista, painopistealueista, keskustan kulttuurikohteiden yhteistyöstä ja sen kehittämisestä nyt ja tulevaisuudessa, alueen historian roolista ja merkityksestä, luovien alojen keskittymän suhteesta kaupunkilaisiin, matkailijoihin ja itse toimijoihin, yhteisten palveluiden tarpeesta ja tulevaisuuden visiosta. Haastatteluiden tulokset on esitelty myöhemmin tässä raportissa.

Hankkeen aikana toteutettiin Benchmarking-matka Turun Logomoon, Seinäjoen Rytmikorjaamolle ja Lapuan Kulttuurikeskus Vanha Paukkuun Kortteli 48 toimintojen tukemiseksi. Monipuoliset ja hyvin erilaiset luovien alojen tilat antoivat hyvän näkymän vanhoista, tehdasrakennuksiin rakennetuista kulttuuritiloista. Nähtyjen kulttuurikohteiden perusteella voidaan sanoa, että Joensuun Kortteli 48:n kaltaisia vanhoja puutalokortteleita ei ole muualla Suomessa – ei ainakaan kaavailussa käytössä. Useimmat kulttuuri- ja luovien alojen keskuksat rakennetaan vanhoihin tehdas- tai yrityshalleihin. Tämänkin vuoksi voidaan todeta, että Joensuun Kortteli 48 tulee olemaan ainutlaatuinen luova osaamisyhteisö ja kaupunkilaisten kohtaamispaikka. Korttelin näkyvyyden lisäämiseksi talot kuvattiin ja ikuistettiin virtuaaliseen muotoon. Kortteli 48:n virtuaalinen 360-esittely löytyy internetistä.

Hankkeen aikana osallistuttiin aktiivisesti valtakunnalliseen luovien tilojen yhteistyön muodostamiseen. Erilaisia luovien alojen keskuksia ja tiloja on syntynyt ja syntymässä vauhdilla ympäri Suomea. Useimmat kamppailevat samojen ongelmien parissa, jotka liittyvät mm. tilaratkaisujen rahoituskanaviin sekä tilan käyttöasteeseen ja kannattavuuteen. Yhteistyön tavoitteena oli, että Suomeen perustetaan luovien tilojen ja niissä toimivien ihmisten itsenäisesti toimiva asiantuntijayhteisö ja -verkosto, jonka tavoitteena on tiedon ja hyvien käytänteiden jakaminen sekä tilojen välinen yhteistyö koko Suomessa.

Luovat alat Pohjois-Karjalassa -selvitystä (2011) tehtäessä huomioitiin kolmannen sektorin toimijoiden panostus seudun kulttuurielämään ja aluevaikuttavuuteen. Koska silloinen selvitys keskittyi Pohjois-Karjalan kulttuuri- ja luovien alojen yrityksiin, eivät yhdistykset päässeet tarpeeksi esillä. Tämän vuoksi Kortteli 48 -hankkeessa päätettiin toteuttaa Pohjois-Karjalan kulttuuri- ja luovien alojen yhdistyksiä kokoava selvitys. Sen tarkoituksena oli esitellä Pohjois-Karjalan kolmannen sektorin toimintaa ja heidän aluevaikuttavuuttaan. Lisäksi sen avulla pyritään syventämään tietämystä muun muassa yhdistysten olemuksesta ja rajapinnoista, tuomalla samalla näkyvyyttä koko yhdistyskentälle. Pohjois-Karjalan luovia yhdistyksiä koskeva selvitys julkaistiin Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun B-julkaisusarjassa keväällä 2012.

Hankkeen aikana toteutetut toimenpiteet ja niiden aluevaikuttavuus sekä jatkotoimenpide-ehdotukset on esitelty tarkemmin Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -loppuraportissa (2012), joka julkaistaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun C-julkaisusarjassa keväällä 2012. Tätä raporttia kirjoittaessa loppuraporttia ei ollut vielä julkaistu.

Lopuksi

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen yhteenvetona voidaan sanoa, että Joensuun keskustassa sijaitsevat korttelit kiinnostavat lähtökohtaisesti joensuulaisia. Monelle kaupunkilaiselle korttelit ovat vielä tuntemattomat, eikä nykyisiä toimijoita kuitenkaan tunneta tarpeeksi hyvin. Tällä hetkellä toimivia Joensuun Popmuusikoiden taloa ja Vyöhyke-taltoa ei ehkä osata sijoittaa osaksi suurempaa puutalokortteleiden kokonaisuutta. Seppo Sivonen (2011, 69) huomauttaakin, että luovien alojen keskusten ja kulttuurikortteleiden perustamistarpeiden, sisällön profiloinnin, kohderyhmien sekä hallinto- ja rahoitusmallien ennakkosuunnittelu on ratkaisevan tärkeää niiden toiminnan käynnistymisessä. Useiden keskusten suunnittelu ennen niiden käynnistämistä on kestänyt useita vuosia.

Lähteet

- Creative Industries Unit (CIU) 2011. Pohjois-Karjalan kulttuuri- ja luovien alojen kehittämisselvitys. Saatavissa: http://www.ciu.fi/pages/suomi/julkaisut_ja_artikkelit/selvitykset_ja_raportit/.
- Kortteli 48 360-panorama: <http://www.360panorama.fi/iPad/Kortteli48/Kortteli%2048.swf>
- Liiri, H. Hattunen, N. & Kahreman, M. (toim.) 2011. Luovat alat Pohjois-Karjalassa. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Julkaisusarja C: 48. Saatavilla: http://kronos.pkamk.fi/tietopalvelut/pdf/C48_verkkoversio.pdf.
- Sivonen, S. (2011). Kaupungin luova tila asukkaiden, luovan talouden ja matkailijoiden kohtauspaikkana. Itä-Suomen yliopisto. Spatian raportteja 7/2011. Saatavilla: http://www.uef.fi/c/document_library/get_file?uuid=d672efbb-219f-4214-ab0a-0bea45ff76a8&groupId=325583&p_l_id=330131.
- Turunen, T. Turunen, T. & Hattunen, N. (toim.) 2011. Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Julkaisusarja C: 50. Saatavilla: http://kronos.pkamk.fi/tietopalvelut/pdf/C50_verkkoversio.pdf.

Haastattelut ja kyselyt

- Kortteli 48:n toimija- ja tilakartoitus 2011. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- Kortteli 48 yhteistyökumppaneiden haastattelut 2011. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- Suomen Online Tutkimus Oy 2011. Kaupunkilaiskysely joensuulaisille puutalokortteleista. Tutkimusraportti 8.12.2011.

Joensuun kortteli 48:n visiointi luovaksi osaamisyhteisöksi

Taustaa Kortteli 48:sta

Strategiansa mukaan Joensuu on rohkeasti muutoksia hyödyntävä, osaamisen ja elämysten kaupunki, jossa on hyvä elää. Kaupungin Kantavat siivet -strategian 2011–2012 mukaan keskustan elävyyttä ja palvelutuotantoa kehitetään muutoksia hyödyntävässä kaupungissa. Joensuun kulttuuri- ja nuorisolautakunnan syksyllä 2009 hyväksymässä nuorisotoimen strategiassa yksi painopiste on Vyöhykeverkoston ja tilojen toiminnan vahvistuminen. Lisäksi kulttuuritoimen kehittämiskohteena on Joensuun kulttuuri-profiilin ja imagon parantaminen. Kortteli 48 -hanke vastaa osaltaan näiden strategisten tavoitteiden toteuttamiseen kartoittamalla kaupungissa toimivien tahojen tarpeita.

Kortteli 48 on Joensuun kaupungissa Suvantokadun 1–3, Rantakadun 9 ja Torikadun 10–12 muodostamassa ruudussa eli pihapiirissä. Korttelin omistaa Joensuun kaupunki, ja sen tilakeskus hallinnoi kortteliä. Korttelissa on vielä vanhaa puutalorakentamista: kolme kappaletta puutaloja ja lisäksi muutamia puisia piharakennuksia, joissa yksi on pieni tuparakennus. Rantakatu 9:n puurakennus eli Joensuun Popmuusikoiden talo ja Suvantokadun 1–3:n puurakennus eli Vyöhyketalo ovat pääosin käytettävässä kunnossa, mutta Torikadun 10–12 eli ns. Uusi Kulma- ja Wanha kulma -rakennukset vaativat huomattavia saneerauksia mm. vesi- ja viemärirakentamista sekä kunnostamista. Korttelin pihalla on parakkisiipi, punainen talli ja keltainen tupa sekä ”Torikatu kymppin” riihirakennus. Näistä väliaikaiseen käyttöön tarkoitettu parakkisiipi on kunnoltaan purkukuntoinen.

Viimeaikainen korttelin toiminnallinen sisältö eli nuorisoalan osaamisyhteisö on muotoutunut vuodesta 2008 lähtien, kun Suvantokatu 1:ssä aloitti toimintansa Vyöhyke – nuorisoalan osaamisyhteisö -hanke. Vyöhyke-hankkeen toimintalinjauksien mukaisesti kehitettiin Vyöhyke-taloon nuorisoalan osaamisyhteisöä, jonka tarkoituksena oli koota kaupungin palveluiden kanssa samaan toimipisteeseen myös kolmannen ja yksityissektorin toimijoita. Hankkeen aikaansaannokseksi voidaan myös lukea nuorisoaseman toiminnan aloittaminen osoitteessa Suvantokatu 3 syksyllä 2011. Lisäksi pihapiirissä toimii musiikki- ja media-alan toimijoita sekä useita erilaisia teatteriryhmiä.

Vuonna 2010 on aloitettu Joensuun keskuskaupungin osayleiskaava (myöhemmin OYK), johon Kortteli 48 kuuluu. Kaavoituksen yleistavoitteena on rakennusten käyttötarkoituksen muuttaminen tarvittaessa toimijoiden tarpeita vastaavaksi. Suunnittelun perusteeksi on asetettu kysymys siitä, millainen Joensuun keskusta pitäisi olla vuonna 2030. OYK:n tarkoitus on maakäytön tehokkuuden kasvattaminen keskustassa. Tähän pyritään vastaamaan lisärakentamisella sekä rakennuksien laajentamisella ja korottamisella. Kaavan asumistavoitteissa tulee huomioida, että keskustan ruutukaava-alueella asuvat etupäässä nuoret opiskelijat ja ikäihmiset. Lisäksi tulee huomioida kaava-alueen palveluiden ja liikenteen kehitystarpeet sekä rakennetun kulttuuriympäristön suojelutarpeet. (OYK:n lähtöselvitykset 2011) Kortteleille 40 ja 48 on pidetty arkkitehtikilpailu vuonna 2002. Kilpailun tuloksia on tarkoitus hyödyntää OYK:ssa ja Kortteli 48 -hankkeen suunnittelussa. (Arkkitehti-lehti 3/2003.)

Rantapuiston ja Pielisjoen rantavyöhykkeen kehittäminen kuuluu OYK:hon, minkä vuoksi tarvittaneen liikenteen uudelleen järjestelyjä Rantakadulle. Lisäksi läheinen Suvantosilta tarvitsee kunnostusta ja ”kevyen liikenteen” uudelleen järjestyjä kaavaehdotuksessa. Samoin uudella Penttilänrannan ”kevyen liikenteen” ”Ylisoutajan”-sillalla on vaikutusta korttelin kehittämiseen, koska sillan liikenne keskustaan ja takaisin ohjautuu Torikatua pitkin. Lisäksi oletetaan, että uudella Sirkkalan sillalla on liikenteellisiä vaikutuksia korttelin elämään osan moottoriliikenteestä ohjautuessa kyseisen sillan kautta. Tällöin korttelin läheisen Suvantosillan ja Suvantokadun liikennekäyttäminen muuttuu. Viereisen Taitokorttelin uudistettu ilme ja toiminta sekä Ilosaaren kunnostussuunnitelma lisäävät osaltaan painetta korttelin 48 korjaus- ja käyttötarpeeseen. (OYK:n lähtöselvitykset 2011.)

Korttelin yhteisö on elänyt koko hankkeen ajan. Rantakadun talon yritykset ovat muuttuneet muutamien kuukausien välein. Myös Suvantokadun puolella on käynyt kato toimijoista. Toisaalta on ymmärrettävää, että yritykset etsivät omista tarpeistaan lähteviä vaihtoehtoisia kumppaneita sekä toimitilojen kunnan tulee olla työskentelyyn terveet ja toimintaan sopivat.

Korttelin vanhat puutalot

a) Suvanto- ja Rantakadun talot

Nämä talot kuuluvat valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristöön, Joensuun rantapuistovyöhykkeeseen (RKY 2009), joka on muodostunut Pielisjoen varteen ajan saatossa. Tähän suojeltuun rantavyöhykkeeseen kuuluu kaksi rakennusta: Suvantokadun 1–3:een kolmiosainen Vyöhyketalo ja Rantakatu 9:ssä Poppareiden puutalo.

Vyöhyketalo eli Johanssonin talo

Vyöhyketalo on Suvantokadun Rantakadun kulmauksessa oleva vihreä L-muotoinen rakennus. Suurin osa rakennuksesta on rakennettu puusta. Niin sanottuun toiseen sakaraan on tehty 1950-luvulla ”kivimateriaalista” jatko-osa, joka yhdistää Suvantokatu 1:n ja 3:n talot toisiinsa. Samalla tällä betonisella putkaosalla on yhdistetty Torikadun pihapiiri Rantakadun pihapiiriin.

Vyöhyketalon yläkerrassa on kokoustiloja, joita käyttävät talossa toimijat sekä ulkopuoliset järjestöt, lähinnä nuorisojärjestöt. Alakerrassa on erikokoisia toimistotiloja, joita on vuokrattu erilaisille nuoriso- ja kansalaistoimintoja järjestävälle järjestöille. Järjestöjen lisäksi talossa toimii radio Oifm ja hankkeiden toimistoja. Aiemmin talossa on toiminut myös hyvinvointipalveluyritys sekä eri hankkeiden toimistoja että oppilaitoksien etäpisteitä. Nuoriso- ja sosiaalitoimen yhteinen nuorisoasema toimi Suvantokatu 3:n tiloissa lyhyen aikaa syksyllä 2011, kunnes joutui siirtymään alapohjan tuuletuksen heikkoudesta johtuneen kosteusvaurion takia Silta-kadulle.

Poppareiden talo eli Aschanin talo

Poppareiden puurakenteinen talo sijaitsee korttelin pihapiirissä joen puolella osoitteessa Rantakatu 9. Joensuun Popmuusikot eli lyhyesti Popparit on vuokrannut tämän rakennuksen kokonaan, ja se edelleen vuokraa toimitiloja muille tarvitsijoille.

Tähän taloon on keskittynyt musiikki- ja media-alan järjestöjä ja yrityksiä. Toisin sanoen talossa on erilaisia Poppareiden omia ja kumppaniyrityksien toimintoja. Popparit haluaisi säilyttää tulevaisuudessakin toimintansa sellaisenaan.

KUVA 1. Suvantokulmaa (Kuva: Jouni Erola 2008)

KUVA 2. Poppareiden talo rannasta (Kuva: Jouni Erola 2008)

b) Torikadun talot

Nämä korttelin Torikadun puoleiset puutalot eivät ole suojeltu Joensuun rantapuistovyöhykkeessä (RKY 2009), kuten ovat Rantakadun puoleiset puutalot. Ne ovat päässeet rapistumaan ilman huomattavia korjauksia. Nämä talot ovat ehdolla suojelun piiriin tulevassa osayleiskaavassa harvinaislaatuksina puurakennuksina, jotka edustavat ns. pienkauppiaiden puurakennuksia Joensuun ruutukaava-alueella. Ovathan talot osittain suojelun piirissä, koska korttelin piha-alue on suojeltu RKY 2009:ssa. Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa ollaan ehdottamassa koko korttelin laittamista maakunnallisesti merkittäväksi kulttuurisesti arvokkaaksi kohteeksi, jolloin Torikadun rakennukset tavallaan yhdistetään valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön maakunnallisella tasolla.

Uusi kulma, Torikatu 10

Tämä osoite käsittää kolme rakennusta: itse myymälärakennuksen ja viereisen ulko-varastorakennuksen sekä takapihalla olevan hirsisen riihiytyypisen piharakennuksen. Päärakennukseen on tehty kuntoselvityksiä vuonna 2009 tapahtuneen talon valtauksen yhteydessä. Tämän päivän ihmiset tuntevat tämän rakennuksen paremmin Myllerin suvun osto- ja myyntiliikkeenä.

Tämä talo voisi olla osa kaupunkitilaa ja uudisrakennusta, jolloin koko talo saadaan hyötykäyttöön. Tähän taloon voisi tehdä kahvila-ravintolatoimintaa sekä pari pientä kokoustilaa eli kabinettia. Kahvila palvelisi hyvin korttelin toimijoiden kahvihetkissä sekä mahdollisissa kokouskahvituisissa. Poissuljettu ei olisi myös työpaikkaruokalatoiminta eli ravintola, joka palvelisi myös esittävän taiteen tilaisuuksia korttelissa.

Wanha kulma, Torikatu 12

Tämä rakennus sijaitsee nimensä mukaisesti Suvantokadun ja Torikadun kulmauksessa. Rakennuksessa on kolme, huonossa kunnossa olevaa liikehuoneistoa, joista kesällä 2011 toimi vielä kaksi yritystä: Unicefin kauppa ja Laukkukauppa. Taloon pitäisi tehdä kunto- ja kunnostusselvitys, joista näkyisi talon kokonaiskorjaustarve.

Tämän rakennuksen korjaamista nykyaikaiseksi liikehuoneistoksi puoltaa hyvä sijainti. Talo tarjoaa jopa erinomaisen sijainnin joillekin erikoisliikkeille, jotka tukisivat tulevaa korttelin kokonaistoimintaa. Hyvän sijainnin lisäksi talon liiketoiminnan eduksi on, että viereisistä kortteleista, Citymarketista ja Carlsonin taloista löytyy asiakasautoille virallisia paikoituspaikkoja.

KUVA 3. Torikatu kymppi (Kuva: Jouni Erola 2008)

KUVA 4. Wanha Kulma (Kuva: Jouni Erola 2008)

c) Muuta

Korttelissa on myös piharakennuksia, joista osa on vanhoja hirsisiä rakennuksia. Piha-alueella Rantakadun puolella on keltainen, vanha, hirsinen tuparakennus (nykyisin varastona), lautarakenteinen punainen autotallivarastorakennus keskellä pihaa sekä Torikatu 10:ssä hirsinen vanha riidirakennus ja hirsinen ulkovarastorakennus kadun varrella. Korttelin keskellä on myös Suvantokatu 3:n 1960-luvulla rakennettu parakkisiipi, jonka epäkäytännöllisissä tiloissa Joensuun Nuorisoverstas ry toimi vuoden 2011 loppuun asti. Nuorisoverstas löysi sopivat vaihtoehtoiset vuokratilat syksyllä 2011 Kanervalasta. Verstas on halukkaita palaamaan takaisin kortteliin, kunhan osayleis- ja asemakaavat saadaan lainvoimaiseksi sekä uudisrakentaminen mahdolliseksi korttelissa.

KUVA 5. Rengin tupa (Kuva: Sirpa Hyttinen 2011)

Kun katselee voimassa olevaa asemakaavaa ja pihapiiriä luonnossa, niin huomaa, että kortteliin mahtuu lisärakennuksia vanhojen talojen keskelle. Toisaalta käytössä olevien nykyisten talojen toimijoilta puuttuu varastotiloja. Myös talon toimijat ja toimijoiden sidosryhmät tarvitsevat ryhmätoimintaan mm. kokouksiin, kerhotoimintoihin tiloja. Tosin sanoen tarvitaan isohkoa ryhmätoimintatilaa, joka on jaettavissa pienempiin osiin, kabinetteihin. Näiden lisäksi muutamat muut toimijat ovat ilmaisseet halukkuuden rakentaa kortteliin omia toimintaansa sopivia erityistiloja, kuten muuttuvia esittävän taiteen tiloja. Lisäksi esteettömyys parantuisi korttelissa uuden rakentamisen myötä.

Puukorttelin tulevaisuus

Puukortteli voi kehittyä kahteen suuntaan: joko ns. ränsistyneeksi ulkomuseokortteliksi tai nykyaikaiseksi kulttuuriseksi kaupunkilaisten hyvinvointipalvelukeskukseksi, jossa julkis-, järjestö- ja yrityssektori toimivat luovassa osaamisyhteisössä. Tosin voihan se olla jonkunlainen välimuoto. Mutta kehittyminen palvelukortteliksi vaatii panostuksia, etenkin taloudellisia resursseja monelta sektorilta. Etenkin Torikadun puutalojen korjaamiset vaativat muutaman miljoonan euron investoinnit. Tässä vaiheessa on poissuljettu Torikatujen talojen purkaminen ainakin kahdeksi vuodeksi eteenpäin Joensuun kaupungin hallituksen joulukuun 2011 rakennuskieltopäätöksellä.

Kortteli on ainutlaatuinen kokonaisuus keskustan ja joen ranta-alueella, joka kuuluu valtakunnalliseen merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Lisäksi korttelissa, Torikadun puolella, on jäljellä viimeisiä ”edustajia” keskustan pienkauppiaiden puisista liikerakennuksista. Muualla Suomessa ja ulkomailla vastaavat luovien alojen keskuskeskukset ovat rakentuneet teollisuusalueiden halleihin.

Korttelin tulevaisuuden monialaiset palvelut riippuvat paljon siitä, millaisia ratkaisuja tehdään puutalojen säilyttämisestä ja suojelusta sekä korttelin mahdollisen täydennysrakentamisen suhteen. Kortteli tarjoaa laajat mahdollisuudet; museokorttelista hyvinvointipalvelukeskukseen.

KUVA 6. Museokorttelia? (Kuva: Sirpa Hyttinen 2011)

Museokortteli

Korttelin puutaloista korjataan vain välttämättömät asiat, eli käytännössä korjataan vain katot Torikatujen taloista sekä puretaan pihapiirin huonokuntoinen parakkisiipi Suvantokatu 3:sta. Tässä kokonaisuudessa Ranta- ja

Suvantokadun taloissa on vielä yhteisöllistä toimintaa nykyisessä laajuudessa ja vaihtuvuudessaan. Torikatujen talot olisivat ns. ulkomuseoaluetta, jota ihaillaan ja katsellaan ulkopäin, ja ne toimivat mahdollisesti varastotilana korttelin kahden talon toimijoille.

Luovan osaamisyhteisö - hyvinvointipalvelukortteli

Kun Joensuun kaupungin keskusta saa osayleiskaavan ja kortteli asemakaavan hyväksytyä Joensuun kaupungin valtuustossa, niin ne luovat erittäin hyvät pohjat ja lähtökohdat korttelin kehittymiselle luovaksi osaamisyhteisöksi ja osaavaksi luovayhteisöksi tulevaisuudessa hyvinvoinnin ympärille. Osayleiskaava hyväksytään kaupungin valtuustossa vuoden 2012 loppupuolella, ja korttelin asemakaavan hyväksyminen voidaan tehdä aikaisintaan osayleiskaavan kokouksen yhteydessä.

Hankkeen aikana korttelin visioksi on muodostunut seuraava: *Kortteli nro 48 on joensuulainen nuorekas kulttuurinen ja sosiaalinen hyvinvointikortteli, joka palvelee kaupunkilaisia ja luo kaupungin keskusta elävyyttä ja luovuutta laaja-alaisella moniammatillisella yhteisöllä.*

Tämän vision mukaan vanhasta puukorttelista tulee tulevaisuudessa julkishallinnon, järjestöjen ja yritysten palveleva ja luova yhteisö. Ainutlaatuisen puukorttelista tekee sekin, että muualla Suomessa samantyyppisiä luovien alojen yhteisöjä on tehty vanhoihin teollisuushalleihin.

Korttelin kehitys näkyy ulospäin sillä tavalla, että sisäpihalle on rakennettu pari uutta laajennusta, joista toinen on yhdistetty Torikatu 10:een ja toinen on yhteydessä jollakin tavalla Suvantokatu 3:een. Pihapiirin talli- ja parakkirakennus sekä Torikadun ulkorakennus olisi purettu ja uusioikäytetty että Torikadun riihi olisi siirretty joko tontin laitamille tai toiseen paikkaan, kuten Sinkkolan eläinpihan hakaan. Torikatu 10 olisi kaupunkilaistila kahviloineen ja Torikatu 12 -talo jatkaisi elämäänsä liike- ja ateljeetiloina, Wanhana Kulmana.

Kortteliin voisi kehittyä kahdella erilaisella painotuksella olevaa yhteisöä: joko monitoiminen palvelukeskuskortteli tai esittävään taiteeseen painottuva, kulttuurinen palvelukortteli. Asemakaavalla linjoitetaan kumpaan painotukseen kortteliä aiotaan kehittää. Myös rakennuksien suojele- ja siirtomahdollisuuksilla on vaikutusta painotukseen, jopa kummakin painotuksen toteutukseen on mahdollisuus korttelissa. Jos halutaan tonttitila mahdollisimman tehokkaaseen käyttöön, niin silloin on mahdollista, että kumpikin painotus voidaan toteuttaa yhteisenä kokonaisprojektina.

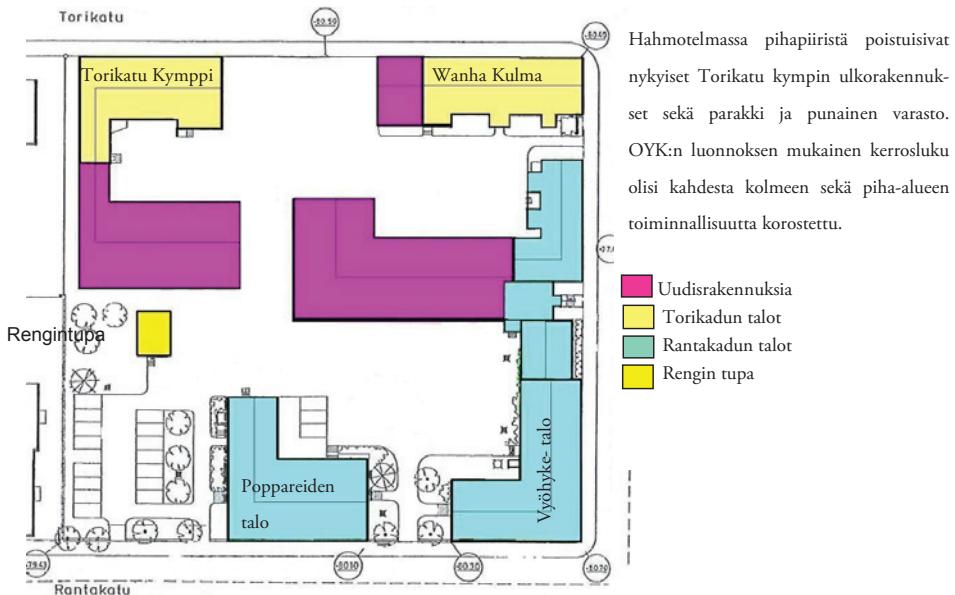
Hyvinvointipalvelukeskuskortteli

Palvelukeskuskorttelissa kaupunkilaisia palvelee kaupungin, järjestöjen ja yritysten kautta toisia toimintoja tukien ja yhteisymmärryksessä yhtenäisenä yhteisönä. Kulttuurinen toiminta on tukitoimintaa varsinaisille kaupungin hyvinvointipalveluille.

Kulttuurinen hyvinvointipalvelukortteli

Kulttuurisessa korttelissa pääpainoa on ideoitu uusiin, esittävän taiteen- ja harjoitustiloihin sekä niiden tukipalveluihin, joiden toimitilat sijaitsevat nykyisissä puurakennuksissa. Vanhojen puutalojen piha-alueita komistaisi ns. esittävän taiteen rakennus. Tätä ideaa Joensuun Popmuusikot aloittivat omassa hankkeessa vuosina 2009–2010. Toisaalta kortteli tarjoaa mahdollisuudet laaja-alaiselle hyvinvointipalvelukeskukselle, koska myös palveluja olisi tarkoitus laajentaa nuorten lisäksi ikäihmisille, vammaisille, lapsiperheille, opiskelijoille. Hyvinvointi on määritelty hyväksi terveyden tilaksi, jossa on huomioitu yksilöiden sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä ja tarpeita.

Tuossa kulttuurisessa hyvinvointipalvelukeskuksessa palvelujen kirjo olisi moninainen. Tavoitteena on, että kortteli olisi yhteiskunnallinen sulatusuuni, jossa tapahtuu sukupolvien ja kulttuurisia välisiä kohtaamisia. Palvelusuunnitelmassa on huomioitu palveleva yhteisöllisyys, joka muodostuu julkishallinnosta, yrityksistä ja järjestöistä. Tavoitetilana on, että korttelin palvelukokonaisuus perustuu ajatukseen, että toimijat ja asiakkaat kokevat olevansa yhtä perhettä.

KUVA 7. Hahmotelma hyvinvointikorttelin täydennysrakentamista

Lähteet

Arkkitehti-lehti 3/2003
OYK:n lähtöselvitykset 2011

PASI PIIPPONEN
JOENSUUN KAUPUNKI

Millainen moniammatillinen yhteisö kortteli 48 on vuonna 2015?

Luova osaamisyhteisö

Luova ja moniammatillinen osaamisyhteisö – mitä se tuokaan mieleen tavalliselle ihmiselle, joka kuulee termin ensimmäistä kertaa? Itselleni tulee mieleen paikka, jossa osataan tehdä jotakin uutta, ja sitä uutta tehdään ennen kaikkea yhdessä. Siellä on paljon erilaisia mahdollisuuksia ilmaista itseään, eikä siellä tunneta sanaa syrjintä. Tällainen paikka on kaikille avoin ja kynnyksetön saapumispaikka, jossa ei tunneta etnosentrisyyttä tai mitään muutaakaan eriarvoisuuteen viittaavaa tekemistä tai sanomista. Tässä tilassa on fyysisesti ja henkisesti helppo liikkua sekä kaikkia siellä olijoita arvostetaan omana itsenään. Siellä on paljon osaamista monilta eri aloilta ja sitä tietotaitoa jaetaan toisille joka päivä. Moniammatillisuus näkyy vahvana kehittämisen polkuna, josta saadut hyödyt kohdennetaan nuorten ja muiden ihmisten toiminnan positiiviseen aktivointiin.

Helppohan se on sanoa... sanoista tekoihin

Joensuussa kaivataan kipeästi kaupunkilaisten olohuonemaista tilaa, jossa on yleisimmät arkielämän palvelut saatavilla sekä paljon muuta oheistoimintaa. Kortteli 48 on vuonna 2015 juurikin tällainen oleskelutila osana rantamiljöötä, jonne voi tulla vaikka vain kahville kävelylenkin yhteydessä, pelaamaan lautapelejä tai vaihtoehtoisesti harrastamaan jotain ohjattua toimintaa. Korttelin keskelle tulisi liittää kahvila, joka toimisi kohtaamis- ja

kuulumistenvaihtotilana eri yhdistysten ja ihmisten välillä. Näin saataisiin suurin hyöty irti erilaisista käytännöistä ja toiminnoista. Esimerkiksi Nuorisosemalla olisi tätä kautta paljon paremmat mahdollisuudet sopeuttaa yhteiskuntaan ne nuoret, jotka eivät pääse koulutukseen tai työelämään kiinni.

Korttelin tällä hetkellä käytössä olevissa tiloissa on jo paljon erilaisia yhdistyksiä, jotka järjestävät toimintaa nuorille päivä- ja ilta-aikaan, mutta silti tiettyjen korttelin tilojen käyttöaste on liian alhaisella tasolla. Korttelissa tulisi vuonna 2015 olla mielestäni eräänlainen suuri sali, joka olisi muunneltavissa niin teatteri-, tanssi-, musiikki- kuin muunlaisesikkin esiintymistilaksi. Tässä tilassa voisi toimia moni jo nyt korttelissa toimiva yhdistys. Monet teatteripuolen yhdistykset saisivat yhteisen tilan, jossa harjoittaa toimintaansa. Bänditoiminta saisi uutta tuulta siipiensä alle, kun bändit saisivat harjoitella esiintymistä lavalla. Erityiset soittoharjoitteluun tarkoitettut tilat tulisi tietenkin säilyttää meluhaittojen estämiseksi. Sali toimisi tietenkin myös kokoustilana, jota eri järjestöt voisivat vuokrata tarpeen tullen. Salissa voisi pitää erilaisia juhlia, ja esimerkiksi nuorisosalta valmistuvat opiskelijat voisivat pitää siellä valmistujaisjuhliansa. Mahdollisuudet ovat melkein rajattomat, kunhan salista saadaan helposti muunneltava ja käyttökelpoinen moneen tarkoitukseen.

Luovassa osaamisyhteisössä tulisi mielestäni painottaa etenkin ennaltaehkäisevän työn merkitystä. Esittävän taiteen kautta ennaltaehkäisevällä työllä on todella suuri painoarvo, kun ajatellaan nuoria, jotka eivät tiedä, mitä heidän tulisi elämässään tehdä. Taiteen kautta he saavat uusia näkökulmia ajatella, joten se voi aukaista uusia portteja nuorten silmissä. Itselleni tuli myös mieleen, että korttelissa pitäisi olla jonkinlainen huone, jonne nuoret voivat piirtää ja maalata julisteita heidän omista kokemuksistaan ja tuntemuksistaan. Tätä kautta saadaan vertaisryhmätukea kortteliin. Nuoret voisivat käydä katsomassa toisten teoksia ja tätä kautta oppia asioita toinen toisiltaan. Näiden julisteiden pohjalta voisi myös järjestää keskusteluiltoja, jos nuoret sen kokisivat tarpeelliseksi.

Yhteistyön voima

Vuonna 2015 eletään inklusion aikaa, joka tarkoittaa kaikenikäisten, kaikenkokoisten ja kaikenlaisten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoisuutta ja sulautumista. On silti tärkeää, että kaikenlaiset kulttuurit ovat nähtävissä korttelin kaikissa toiminnoissa. Korttelissa toimii jo tänä päivänä monikulttuurisuuskeskus Jomoni, jonka rooli tulevassa yhteisössä tulee olemaan suuri, koska maahanmuuttajien integrointi Joensuuhun ja Joensuun työelämään tulee olemaan tätä kautta helpompaa.

Nuorisoverstas on myös halukas tulemaan mukaan korttelin toimintaan. Myös maahanmuuttajanuorille pedataan tätä kautta todella hyvät mahdollisuudet päästä Joensuun työelämään kiinni, koska nuorisoverstas

KUVA 1. Nuorten taidetta olisi hyvä saada lisää. (Vyöhyke-hankkeen kuvaarkisto)

tarjoaa ajantasaista työkokemusta monilta eri aloilta. Nuorisoverstaan tilatarve on 400 - 500 m², ja näihin tiloihin sisältyy toimitilat sekä verstaat. Tavoitteena heillä on, että nuoria olisi toiminnassa mukana 20 joka päivä. Nuorisoverstaan toiminta on nuorten silmissä jo nyt ”katu-uskottavaa”, joten nykyiset tilat Tulliportinkadulla eivät tarjoa parhaita mahdollisia olosuhteita nuorelle päästä mukaan toimintaan sijaintinsa takia. Kortteli 48 tarjoaisi Nuorisoverstaalle ihanteelliset mahdollisuudet toiminnan kannalta. Heillä on toiveissa päästä rakentamaan kortteliin omat ja toimivat tilat itselleen. Nuorisoverstas siis puoltaa uudisrakentamista.

Nuorisoasema tulee olemaan hyvin näkyvillä korttelin toiminnassa. Se tarjoaa juuri nuorille suunnattuja palveluita, jotka ovat nopeasti nuorten saatavilla. Tällä hetkellä Joensuussa on nuorisokoulutuksen kannalta hyvä tilanne, mutta työelämään siirtyminen on hankalaa. Nuorille ei ole tarpeeksi työpaikkoja. Nuorisoverstaan ja Nuorisoaseman yhteistyön mahdollisuus on todella suuri. Näen tässä sellaisia asioita, joita ei ole tällä hetkellä Suomessa näkyvillä. Onneksi presidentinvaaleissa nostettiin esille nuorten syrjäytyminen. Se on vakava ongelma, johon tulisi puuttua juuri tällaisilla ennaltaehkäisevillä toimintamuodoilla. Raha on aina suuri kysymysmerkki jokaisessa asiassa, ja tällainen ennaltaehkäisevä työ on paljon edullisempää kuin syrjäytymistä korjaavat toimintamuodot.

Aamu- ja päivätoimintoina vuonna 2015 kortteli 48:ssa on ikäihmisten omaishoitajaparkki, joka on monipuolinen toimintamuoto esimerkiksi siten, että nuoret pääsevät paikalle hoitamaan ikäihmisiä. Samalla tapahtuva hiljainen tiedonsiirto vanhemmalta ihmiseltä nuoremmalle on erittäin hyvä keino varmistaa Joensuun tulevaisuutta ja jatkuvuutta omalta osaltamme. Toisaalta nuoret oppivat yhä paremmin kunnioittamaan vanhempia ihmisiä ja oppivat ymmärtämään heitä ja päinvastoin. Samalla nuoret saavat työkokemusta hoitoalalta, ja nuorilla on tätä kautta mahdollisuus ratkaista ikuinen dilemma: mitä minä teen isona. Korttelissa on vuonna 2015 tarjolla myös paljon muita kokeilumahdollisuuksia. Nuoret voivat kokeilla rakentamista, purkamista, leipomista, näyttelemistä, siivoamista, kahvilan pitämistä, urheilua ja vaikkapa kirjanpitoa. Nuorille tarjotaan kortteli 48:ssa mahdollisuus löytää oma palanen heidän identiteettiään erilaisten toimintojen kautta. Korttelista muodostuu pieni yhteiskunta, josta viriää tulevaisuuden haasteiden ylittäjiä.

KUVA 2. Bänditilat kaipaavat nuoria harrastajia. (Vyöhyke-hankkeen kuvaarkisto)

Joensuussa vammaispalvelujen piirissä on tällä hetkellä n. 200 aikuista kehitysvammaista, ja heidän kaikki palvelunsa ovat nykyisellään vuokratiiloissa, jotka eivät välttämättä ole heidän käytössään enää muutaman vuoden kuluttua. Vammaispalvelujen Merimiehenkadun tiloissa tuntuu myös olevan sisätilaongelmaa. Näin ollen vammaispalvelut ovat myös kiinnostuneita tulemaan mukaan korttelin toimintaan, mikä edelleen lisää yhteisöllisyyttä kortteli 48:aan ja antaa yhä enemmän mahdollisuuksia erilaisille toiminnoille. Vammaispalvelujen tilatarve kortteliin olisi noin 500 m², joista osa toimisi myös koko korttelin yhteisinä tiloina tai yhteiskäytössä muiden toimijoiden kanssa. Tämä tietenkin edellyttää uudisrakentamista, koska tilat pitää olla esteettömiä. Vammaispalvelujen toiminta tapahtuu nykyisin ympäri vuoden jokaisena arkipäivänä, joten tilojen käyttöaste saataisiin paremmaksi tätä kautta. Vammaispalveluina korttelissa tulisi olla erilaisia harrasteryhmiä, muun muassa kudontaa, monimuotoista askartelua ja kurssitoimintana esimerkiksi elämäntaitoryhmä. Nuorille tämä on hyvä mahdollisuus tutustua kehitysvammaisiin paremmin, ja miksi he eivät myös voisi tehdä näitä asioita kehitysvammaisten kanssa. Integraatio tulisi yhä konkreettisemmaksi kehitysvammaisten ollessa paikalla korttelissa, ja ennen kaikkea tämä lisäisi paljon vapaamuotoista oppimista nuorten ja ikäihmisten keskuudessa.

Loppukanneetti

Luovuus etenee porrasmaisesti, ja tässä luovuuden portaikossa on viisi askelmaa. Korkein luovuuden taso eli viimeinen porras on ”uutta tuottava taso”. Luovassa osaamisyhteisössä tämä taso on mielestäni saavutettavissa erittäin realistisesti, vaikkakin sanotaan, että harva yksilö siihen pystyykään. Nobelin palkinnon saajat ovat yleensä luovuudessa korkeimmalla tasolla. Mutta puhunkin nyt yhteisön voimasta! Synergialla tarkoitetaan sitä, että lopputulos on suurempi kuin osiensa summa. Tällaisessa yhteisössä ei ajatella ihmisiä sektorimaisesti, vaan kaikille taataan taustasta riippumatta yhtäläiset mahdollisuudet ja oikeudet oppia uusia asioita ja taitoja. Luovassa osaamisyhteisössä, Joensuun kortteli 48:ssa, on vuonna 2015 juuri tällainen yhteisö.

SAARA NEWTON
POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU

Nuorten kortteli

Nuorten visio korttelin tulevaisuudesta

Joulukuun alussa pidettiin Joensuun alueen nuorisovaltuustolle, NUVA:lle työpaja, jossa käsiteltiin Joensuun kaupungin kortteli 48 tulevaisuuden kuvaa nuorten näkökulmasta. Työpaja toteutettiin Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö- ja AKI Living Lab -hankkeiden yhteistyönä, koska molemmat hankkeet kokivat aiheen tärkeäksi. AKI Living Lab -hanke on omassa kehitystyössään vaiheessa, jossa Cafe Joensuu -työpajamenetelmän avulla kerätään erilaisissa tilaisuuksissa Joensuun alueen asukailta ja siellä vierailevilta ihmisiltä kokemuksia ja kommentteja kaupungin tämänhetkisestä tilanteesta. Toiminnalla haetaan tietoa Joensuun alueesta elämysten paikana ja matkailun kohteena – hahmotellaan, millainen Joensuun kaupunki olisi monimediaisena mobiiliopastuksena. Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hanke taas tähtää Joensuun keskustan Kortteli 48 kehittämiseen sekä arvokkaiden vanhojen puutalojen säilyttämiseen ja kunnostamiseen.

Nämä tavoitteet kuitenkin vaativat sisällön etsintää eri näkökulmilta. Mitä kortteli voisi tulevaisuudessa olla, mitä siellä tapahtuisi ja ketä se palvelisi? Näin ollen hankkeiden välillä syntyneiden keskustelujen sekä jo aiemmin Joensuun Design Week:illa tekemänsä yhteistyön pohjalta päädyttiin yhteiseen työpajaan, jossa kuunneltaisiin nuorien näkökulmaa korttelista ja kaupungista.

NUVA-työpaja sovittiin pidettäväksi Cafe Joensuu -konseptilla, jossa työpajoissa käsitellään ajankohtaisia aiheita mahdollisten käyttäjien kanssa. Cafe Joensuu työpajoissa hyödynnetään tehokkaasti ryhmätyöskentelyn tuoma voima käyttämällä visuaalisia menetelmiä. Koska työpajan oli tarkoitus kuulla nuorison mielipiteet, oli osallistujiksi pyydetty Joensuun nuorisovaltuuston edustajia, joita oli paikalla yhteensä 11.

Työpajan kulku ja tulokset

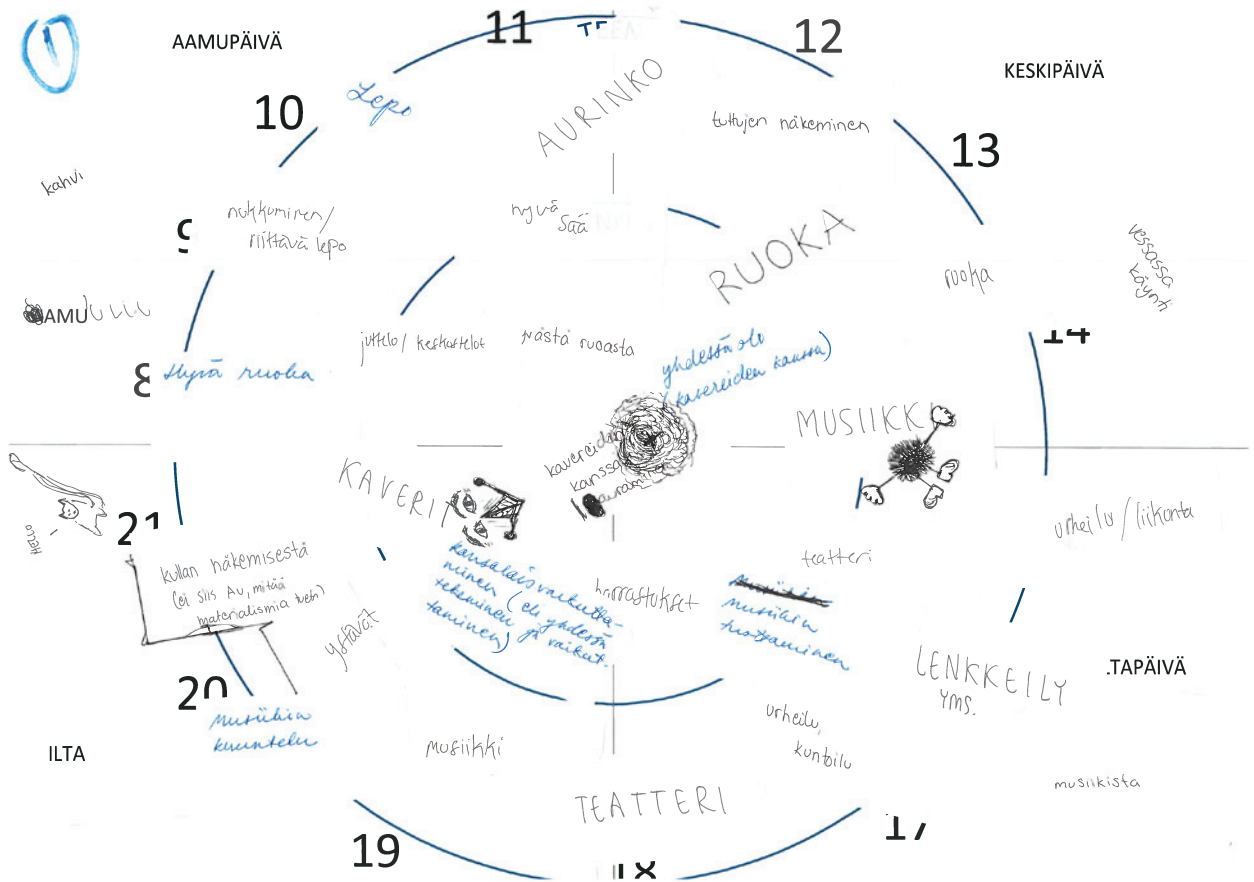
Työpaja oli ennalta suunniteltu etenevän neljän tehtävän kautta, joissa aloitettaisiin ajatuksien herättelystä ja lopetettaisiin visioon Kortteli 48:sta vuonna 2014.

Cafe Joensuun NUVA -työpajan esittelyssä läsnäolijoille esiteltiin Cafe Joensuu sekä kerrottiin, miksi heitä on pyydetty saapumaan paikalle ja mitkä ovat työpajan tehtävät ja tavoite. Esittelyn jälkeen osallistujat jaettiin kolmeen ryhmään. Työpajoissa oleellista on työskennellä ryhmissä, jotta osallistujien välille syntyy vuorovaikutusta ja keskustelua. Tällä tavalla osallistujien kokemuksista ja ajatuksista saadaan muodostettua rikasta aineistoa.

Tehtävä 1. ”Hyvä fiilis tulee kun...”

Ensimmäisen tehtävän tavoitteena oli herätellä osallistujien ajatukset ja luoda sopiva tunnelma vuorovaikutteiselle ryhmätyölle. Jokainen osallistuja sai tuoda esille omat kokemukset ja ajatukset kirjoittaen tarralapuille, mistä heille tulee hyvä fiilis. Tämän jälkeen jokaiseen ryhmään jaettiin yksi jäsenympäri, johon oli valmiiksi kirjattu vuorokauden ajat sekä tunne- ja tekeminen-ympyrät. Jokaista osallistujaa pyydettiin sijoittamaan täytetyt tarralaput jäsenympäriin, jolloin tuloksia kartoittaessa pystyttiin hahmotamaan, mikä tekee nuorista onnellisia mihinkin aikaan. Samalla vuorokauden rytmin ajattelu valmisteli osallistujia työpajan tuleviin tehtäviin.

Jokaisen ryhmän jäsenympäriä analysoitaessa nousivat selkeät samankaltaisuudet esille. Sosiaalisia suhteita kuvaavia sanoja (kaverit, ystävät, keskustelut ystävien kanssa, uusien ihmisten kohtaaminen...) oli jokaisella ryhmällä kaikkein eniten, ja nämä sanat keskittyivät suurimmaksi osaksi iltapäivään ja iltaan. Seuraavaksi voimakkaimpina hyvän fiilisen tuojina koettiin olevan harrastukset, jotka sijoittuivat vuorokauden aikana pääosin iltapäivään ja iltaan ja hieman myös aamulle. Hyvä ruoka oli kaikkein yllättävin esiin nousija ja sijoittuikin kolmanneksi suosituimman joukkoon. Ruoka sekä muiden ns. fyysisten tarpeiden tyydyttäminen (nukkuminen, vessassa käynti...) sijoittuivat aamuun ja aamupäivälle, mutta myös iltaan.

KUVA 2. Hyvä filis tulee...

Tehtävä 2. "Yhdessä kanssa, voisimme"

Jokaiselle ryhmälle jaettiin ns. kumppanilista, johon oli kerätty eri ihmisryhmiä niin iän, sukupuolen, paikallisuuden, työstatuksen, terveyden tilan ym. mukaan. Kumppanilistaan ryhmät saivat miettiä ja kirjata, mitä he voisivat tehdä kenenkin kanssa. Samalla haluttiin jälleen avata osallistujien ajatuksia ennen seuraavia vaiheita. Tämän tehtävän tarkoituksena oli myös nähdä, mitä nuoret olisivat valmiita tekemään esim. muiden ikäryhmien kanssa, jotta korttelin toimintaa kehitettäessä siitä voitaisiin luoda paikka, jossa eri ikäryhmätkin kohtaisivat yhteisellä tekemisellä.

Tehtävä 2:n kumppanilistoja analysoitaessa oli yhdessä tekemiseksi kirjattu useiden eri ihmisryhmien kohdalle keskustelua heidän kanssaan, elämänopin saamista ja pelien pelaamista. Osa yhdessä tekemisen ajatuksista oli selkeästi liitettävissä tiettyihin ihmisryhmiin: pienten lasten kanssa oltiin valmiita leikkimään tai auttamaan läksyissä, ikäihmisten kanssa haluttiin keskustella tai kurssien avulla opetella esim. ruoanlaittoa tai käsitöitä, juuri paikkakunnalle muuttaneelle ihmiselle oltiin valmiita esittelemään paikkoja ja maahanmuuttajan kanssa oltiin valmiita tekemään kulttuurista tuttavuutta molemmiin puolin.

1

Kuka	Yhdessä voisimme
Ikävähäinen aviomies	käyä saunassa
Ikävähäinen aviopuoliso	järjestellään postimerkkejä
Ikävähäinen leski	pelata bingoa, toista
Perheiltä / Kotailta	laittaa ruokaa
Äiti ja vauva + vauvut	hymyillä kanelle
Lapsi, alle kouluikäinen	leikkiä
Opettaja	keskustella ajänkohtaisista asioista kahtoo leffaa, urheilua, soittaa musaa
Vammaainen / liikuntarajoitteinen lapsi	leikkiä
Vammaainen / liikuntarajoitteinen aikuinen	pelata pelejä
Kehitysvammaainen	juutella
Pyörätuolilla liikkuja	auttaa vaikeasti esteistä pilaissa
Potilas	leikkiä (esim rosvo ja poliisi...)
Lääkäri	parantua, ensiapokursseja, mielenterveydellisten ongelmien hoito
Työväkiväinen	kuntoutella
Sairaseläkäläinen / Pitkäaikaissairas	juonota, vaihtaa kuulumisia
Matkailija / Turisti	kierrellä kaupunki / maalla
Maahanmuuttaja lapsi / mies / nainen / perhe	- 11 - no iha mitä vaan, pelata
Uusi kuntalainen / Vasta muuttanut	kierrellä paikkoja
Vuorotyöläinen	jos se on valvotilla ja ei töissä ni ^{melkein} mitään vaan
Päivätyöläinen	- 11 -
Koulutalainen	oppilasarunta tekemiseen pelata j:n
Opiskelija	opt tekemiseen käyä kahvilla / ulkona / syömissä / juomassa / urheilulla
Kuka muu:	
Kuka muu:	

Työpajojen tulokset ovat usein hyvin rikkaita, ja ne myös synnyttävät uusia ajatuksia ja yhtälöitä. Nyt tuloksia läpikäydessä nousi mieleen myös ajatus, että voisiko työvoimatoimistoa jotenkin yhdistää ns. kansalaisten keskuksen? Jos siellä voisi järjestää erilaisia kurseja, joita vedettäisiin työvoimakoulutuksena. Työttömille ja syrjäytymisvaarassa oleville saataisiin samalla sosiaalista kokemusta, jos he saisivat omaa osaamistaan opettaa muille. Myös nuoret voisivat esimerkiksi auttaa ikäihmisiä tietokoneiden kanssa tai hoitaa lapsia (Mannerheimin lastensuojeluliitto) ja saada siitä jonkinlaista tunnustusta esim. todistuksen muodossa, joka tulevaisuudessa osoittaisi työnantajalle ahkerasta työntekijästä. Myös ikäihmiset voisivat opettaa nuorille ruoanlaittoa, käsitöitä tai vaikka oman ammattitaitonsa mukaista tietoa ja taitoa.

Tehtävä 3. "Korttelin vuorokausi 2014"

Tässä tehtävässä pyydettiin visioimaan korttelin vuorokautta vuonna 2014, mitä siellä tapahtuisi ja ketä siellä kävisi. Ryhmien tuli kirjoittaa tarinat, joissa yhdistyisi sekä heidän hyvä fiiliksen lähteet, että yhdessä muiden ihmisten kanssa tekeminen.

Daanupäivä: vauvusten joulupöytätoivot
vauvusten kokeelliset tekemään kaikkia

kl 12.00 - välipala, iltis
- syömistä, lehtiä, kirjoja, ~~radio~~

kl 14.00 yhdessä: pelaaminen, biljardi, [+silvata]

kl 16.00 lukolaiset istumassa kahvilla jne.
lühensali, urheilu → sisä halle → halpa
laulettu, teatteri (ihan tyhjä huone)
→ muonittu

kl 18.00 leffat pyöriä tasan välissä, tukiryhmiä
kilepöytä viikonloppuna (laulettu)

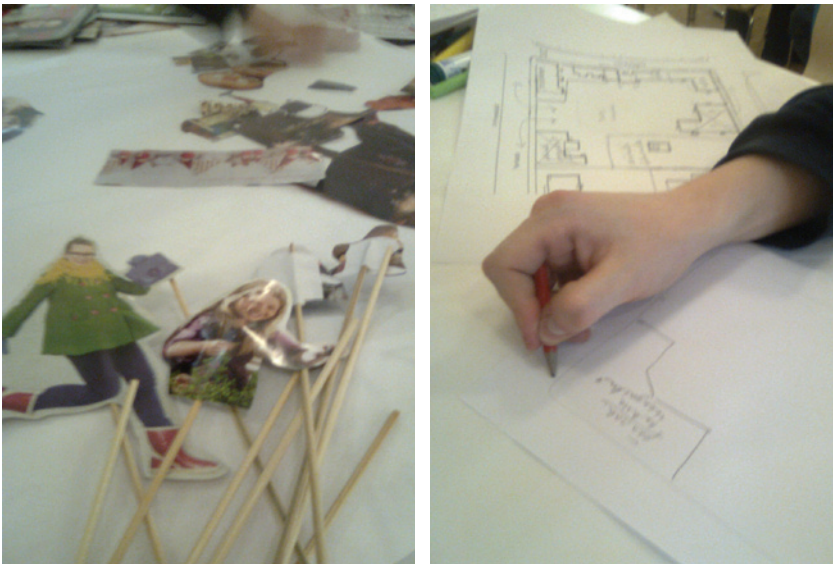
illalla: "turunpäivä"

ilmaiset vessat!

Vuorokauden tapahtumia ja sisältöjä lukiessa nousi yhä enemmän esille ns. kansalaisten ”hyvän olon keskus”. Nuorien näkökulmasta korostuivat hyvin paljon myös turvallinen illanviettopaikka (alle 18 v. alkoholiton) sekä mahdollisuus katsoa elokuvia, pelata biljardia, tehdä läksyjä/lukea kokeisiin, iso muuntuva harrastussali kaikenikäisille (eri ikäryhmille eri vuorokauden aikaan eri tekemistä). Hyvin tärkeäksi he nostivat myös ”rennon” kahvila/ravintolan, jossa saisi myös ”hengailla” ilman ostopakkoa, eli se voisi olla samassa avoimessa tilassa muun toiminnan kanssa. Tarinoissa huomioitiin myös matkailijat, joille ehdotettiin majoituspaikkaa ja kaupungin infopistettä, josta saisi tietoa kaikista kaupungin palveluista ja tahoista.

Tehtävä 4. Herätä kortteli henkiin”

Ryhmien tekemät tarinat haluttiin vielä ns. ”herättää henkiin”, jotta tarinat vielä täydentyisivät konkreettisilla kuvilla korttelista, mitä rakennuksia siellä olisi ja miltä siellä näyttäisi. Jokaiselle ryhmälle annettiin A3-paperilla pohjapiirustus kortteli 48:n puutaloista. Tämä oli heille työskentelyn pohjaksi, jotta he hahmottivat, mistä alueesta ja taloista oli kysymys. Ryhmille annettiin kuitenkin lupa visioida kortteli ihan oman ajatuksen ja toiveen mukaan, eli olisi myös saanut jyrätä vanhat talot ja rakentaa uuden hienon suuren kerrostalon. Ryhmien tuli siis piirtää kortteli uudestaan isolle paperille. Ryhmille annettiin myös materiaalit valmistella pienet pahvihahmot, joilla he saivat kertoa tarinan pohjapiirustuksen päällä.

KUVA 5. Herätä kortteli henkiin (Kuvat: Saara Newton)

Kaksi ryhmää halusi säilyttää vanhat talot mahdollisimman samanlaisena kuin ne nyt ovat. Yksi ryhmistä oli tehnyt kaikkein eniten muutoksia taloihin luoden enemmän isoja saleja ja tiloja. Jokaisella ryhmällä oli pohjapiirroksessa vähintäänkin yksi isompi sali, jossa tarinanmukaisesti tapahtui eri vuorokauden aikoina eri asioita. Jokainen ryhmä myös halusi hyödyntää piha-alueen, kaksi halusi rakentaa siihen talon tuoden lisää sisätilaa ja yksi ryhmä halusi luoda siitä viihtyisän viheralueen, jossa voisi olla tanssilavaa ja luistelurataa. Lopuksi ryhmät esittivät pohjapiirroksen ja pahvihahmojen kanssa tarinan Kortteli 48:n vuorokaudesta vuonna 2014.

Työpajan yhteenveto

Kun nuoret miettivät ryhmissä vuorokauden tapahtumia korttelissa, heidän oma toimintansa siellä painottui selkeästi iltapäivän ja illan puolelle. Heidän ideoista nousi selkeästi esille tarpeet, jotka he kokevat tärkeäksi. Nuorille tarvitaan turvallista ja rentoa tilaa, jossa voi ”hengaila” ja viettää aikaa ystävien kanssa, yksin tai tavaten uusia ihmisiä. He olivat selkeästi sitä mieltä, että muutkin ihmiset, eri-ikäiset ja -taustaiset ovat tervetulleita samoihin tiloihin ja jopa samaan aikaan, eli sukupolvien sekä eri kulttuurien välisiin kohtaamisiin voisi antaa tilaa ja aikaa. Vuorokautta kuvatesaan nuoret myös selkeästi jakoivat eri ikäluokkien aktiviteettejä eri ajoille, ikäihmiset aamupäivisin ja nuoret iltaisin, muut siltä väliltä. Yksi erityisesti esiin nouseva toive oli kahvila, jossa saa ”hengaila” vapaasti. Toisena selkeänä tarpeena oli iso sali, jossa voisi pitää teatteriharjoituksia, bändiharjoituksia ja pelata. Myös lukusalia ja ns. rauhallista nurkkaa kaivattiin.

Työpajan malli ja valitut tehtävät toimivat hyvin. Työpaja kulki ensin jopa suunnitellusta aikataulusta edellä, mutta kiri aikataulun kiinni pitsoja syödessä. Osallistujat olivat erittäin innokkaita ja tekivät tehtäviä hyvin samalla keskustellen aiheesta. Voisi olla todella hedelmällistä tehdä eri ikäryhmille samalla kaavalla toteutettu työpaja, jolloin tulokset täydentäisivät toisiaan ja loisivat kattavan kuvauksen siitä, mitä kortteli 48 voisi olla, jotta se palvelisi kaikkia kaupunkilaisia.

Yhteisöllinen kortteli

Yhteistyökumppaneiden visio korttelin tulevaisuudesta

Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö -hankkeen aikana toteutettiin 15 haastattelua korttelin nykyisille, Joensuun Popmuusikoiden talossa työskenteleville toimijoille sekä korttelin yhteistyökumppaneille. Haastatteluissa selvitettiin toimijoiden tämänhetkinen toiminta, käytettävissä olevat tilat ja tämänhetkiset yhteistyökumppanit. Lisäksi kysyttiin nykyisten toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden mielipidettä tulevan korttelin mahdollisesta profiloinnista ja sen tarpeellisuudesta, keskeisistä toimijoista, painopistealueista, keskustan kulttuurikohteiden yhteistyöstä ja sen kehittämisestä nyt ja tulevaisuudessa, alueen historian roolista ja merkityksestä, luovien alojen keskittymän suhteesta kaupunkilaisiin, matkailijoihin ja itse toimijoihin, yhteisten palveluiden tarpeesta ja tulevaisuuden visiosta. Haastateltavina olivat: Davydova, Olga ja Kovanen, Sunna Joensuun seudun monikulttuurisuusyhdistys, Hammarberg, Johanna Pakkahuone, Harinen, Miika Insinööri-toimisto M-Plan Oy, Heinämäki, Tero Joensuun kaupunginteatteri, Karjalainen, Petra Taito Pohjois-Karjala ry, Kokkola, Johanna Johanna Kokkola Oy, Korhonen, Juha ja Pystynen, Meri-Ellen Osuuskunta Korpipaja, Purmonen, Teemu Projektitoimisto Proper Oy, Puumalainen, Janna Joensuun kaupunki, Ruotsalainen, Marja-Liisa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Saarikorpi, Rami Tolppakuvaus.fi, Surakka, Katarina Joensuun kaupunki, Susitaival, Hanna Pohjois-Karjalan taidetoimikunta, Turunen, Jarno Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Åke, Teemu Prozor Oy.

Tarvitaanko luovalle keskittymälle profilointia?

Toimijoilta kysyttiin heidän mielipidettään mahdollisesti perustettavan keskittymän profilointiin. Vastauksista kävi ilmi, että useimmat toimijat näkivät profiloimisen toiminnan edellytyksenä. Vastauksista nousi myös esille, että pelkkä profilointi ei synnytä synergiaetuja, elleivät toimijat ole sitoutuneet yhteiseen toimintaan. Toimijoiden sitouttaminen vastaavasti vaatii tahon, joka toimii aloittavana tekijänä ja yhteisen toiminnan lähteenä.

”Ehdottomasti tarvetta profiloida, tämän hetkinen tilanne, jossa kaupungin keskustan paraatipaikalla on pelkkää tyhjää tilaa, on todella surullinen. Profilointi lähtee kuitenkin yhteisestä tahtotilasta, sitä että kaikki toimijat haluavat asettua sen alle (ei tiedotus tai markkinointi edellä). Jonkun tahon, toimijan tai yhdistyksen olisi ehkä hyvä lähteä viemään asiaa eteenpäin kun kaupunki ei sitä tee.”

”Yhteinen profilointi auttaisi punaisen viivan luomisessa, jolloin kaikki toimijat mielletäisiin samaan eikä väliin jäisi tyhjää tilaa. Nyt Ilosaareissa on vahva noste ja korttelissa vahvoja toimijoita, ne yhdessä hyödyttävät kulttuurikentän ylläpitoa ja Joensuun potentiaalia kulttuurintarjoajana. On syytä luoda näkyvä profiili, erottautua katukuvasta. Viitoitus tai jonkinlainen kartta tai merkit voisivat olla yksi tapa ohjaamaan ihmisiä ja tuomaan kulttuuriverkon näkyväksi.”

”Yhteinen profilointi ruokkii varmasti kaikkien tekemistä kun ympärillä on myös muita, jotka tekevät jotain inspiroivaa, jolloin profilointi toimisi positiivisena voimana. Pelkkä profilointi ei kuitenkaan yksinään synnytä synergiaa, jota korulauseissa niin kovasti viljellään.”

Vastauksissa nostettiin esille myös muita suomalaisia keskuksia, joista Joensuun voisi ottaa esimerkkiä. Hyvien esimerkkien lisäksi haastattelussa nousi esille korttelin rajoitteet ja taloudellinen riski, jotka on otettava huomioon toimintaa aloittaessa.

”Luovien alojen keskus Mylly Kuopiossa on ihanteellinen tapa harjoittaa vastaavanlaista toimintaa erittäin pienillä voimavaroilla. Myllyn kunnostus on hoidettu EU-varoin koulutusprojektina maahanmuuttajille. Kansalaisjärjestöjen toimintapaikka ja muutama pieni maahanmuuttajien ylläpitämä yritys. Kaikille ihmisille avoin ja kokeilemista mahdollistava paikka.”

”Korjaamo erinomaisena esimerkkinä siitä mitä luova keskittymä vaatii. Suurimpana vaikuttavana tekijänä on aina pääoma, jonka lisäksi Korjaamo toimii Helsingissä, jossa käyttäjiä on huomattavasti enemmän ja tilat ovat huikeat. Joensuun puutalot eivät ole ainoastaan etu toiminnalle, vaan asettavat myös tiettyjä rajoja ja teknisiä ongelmia paloturvallisuudesta lähtien. Toiminnan aloittamiseen liittyvät myös suuret riskit. Jos seurattaisiin Taitokorttelin viitoittamaa tietä ja jatkettaisiin samalla ajatuksella koko kortteliin, saataisiin aikaiseksi Porvooseen verrattavaa ainutlaatuista van-

han kaupungin tuntua. Tällaisen alueen ja sen toiminnan täytyy kuitenkin olla näkyvää, ei ketään kiinnosta tulla katsomaan kiinni olevan oven taakse toisten työntekoa. Päätettävä tehdäänkö julkinen vai ei-julkinen tila ja sitten ketä sinne halutaan. Vaatii selkeän rajan.”

Ketkä olisivat luovan keskittymän keskeisiä toimijoita?

Tällä hetkellä Kortteli 48:ssa toimii Joensuun Popmuusikoiden vuokraama talo, jonne on keskittynyt Popmuusikoiden lisäksi kulttuuri- ja luovan alan yrityksiä sekä Vyöhyke-talo, jossa toimii nuorisoalan toimijoita ja yhdistyksiä. Toimijoiden vastauksista kävi ilmi, että nykyiset toimijat koettiin arvokkaiksi ja heidät tulisi jatkossakin säilyttää osana keskittymän toimintaa. Lisäksi nostettiin esille toimijoita ja ryhmiä, jotka ovat ilman omia tiloja. Vastauksissa korostettiin monimuotoista yhteistyötä, jossa yhdistyvät yritysten ja yhdistysten välinen yhteistyö.

”Tämänhetkisistä toimijoista olisi syytä pitää kiinni, eikä rajata liian tarkalla profiloinnilla esimerkiksi heitä pois kokonaisuudesta. Fiskars kaikkien luovien tekijöiden unelmana, tosin Taitokortteli edustaa jo hieman sellaista lähestymistapaa. Tanssijoilta puuttuu edelleen esiintymis- ja harjoitustila Joensuussa, kortteliin voisi tehdä tilan joka vastaa juuri heidän erityistarpeisiinsa. Sillä ei ole väliä ovatko toimijat yhdistyksiä vai yrityksiä, mutta mieluummin molempia.”

”Monimuotoisuus on hyvä asia, kaikkien ei tarvitse tehdä samoja asioita. Tällöin voidaan inspiroitua toisista ja tehdä yhdessä jotain uutta. Ei ole väliä onko toimijoina yrityksiä vai yhdistyksiä, Popmuusikot ja Teatteri Satama ovat omalla toiminnallaan osoittaneet miten yhdistyksetkin voivat saada paljon hienoa aikaan, jopa enemmän kuin yritykset..”

”Keskeisiä toimijoita olisivat yritykset ja yhdistykset yhdessä. Yhteistyö voisi olla hedelmällistä, sillä niiden toimintatavat ovat jo valmiiksi lähellä toisiaan. Vuokrataso voi kuitenkin muodostua järjestöjen kynnykseksi lähteä mukaan, jos maksukykyisiä yrityksiä on mukana. Tämänhetkinen Vyöhykkeen imago on hyvä, se tarjoaa mukavan ympäristön toimijoille, esimerkkinä Rospuutto-ryhmä. Vyöhykkeestä on onnistuttu luomaan jotain, joka on syytä säilyttää vaikka kokonaisuus muuttuisikin, tämä on yksi tulevaisuuden haasteista.”

”Taitelijat, kulttuuritoimijat, luovan alan yrittäjät, nuoret, hanke-toimijat, järjestöt, kunnallinen kulttuuritoimi, palvelujen tarjoajat.”

Vastauksissa nousi esille myös näkemys, että keskittymään tulisi ottaa mukaan toimijoita, joita ei perinteisesti ajatella sinne kuuluviksi. Tärkeäksi koettiin laaja-alaisuus sekä ennakoasenteiden ja kynnysten madaltaminen. Monialaisten palveluiden ketjuttaminen niin, että palvelusta toiseen siirtyminen olisi helppoa. Vastauksissa korostettiin myös omavaraisuutta eli keskittymän toiminnan pitäisi olla kannattavaa liiketoimintaa, ei tuki- ja apurahoilla toimivaa toimintaa.

”Kulttuuriväen ei kannata muodostaa omaa kuplaansa, jonne muilla toimijoilla ei ole pääsyä. Siksi keskittymässä tulisi olla myös toimijoita, jotka vievät välillisesti kulttuuria eteenpäin ja tukevat sitä. Tärkeää on kulttuurin mahdollisuuksien näkeminen laaja-alaisesti ja kynnysten madaltaminen. Esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut voisivat olla osana korttelia, samoin kuin muut ihmisläheiset toiminnat ja palvelut. Kaupunkitila olisi nähtävä monenlaisten mahdollisuuksien toteuttajana, keskustan elävyyttä niin, että käytetystä palvelusta voidaan luonnollisesti ajautua seuraavaan.”

”Tavoite olisi maahanmuuttajien ja kantaväestön toiminnan sekoittamisessa, monenlaisen toiminnan tarjoamisella, missä maahanmuuttajat toimisivat sekä kohteena että tekijöinä. Monenlaisten yritysten sekoittaminen, myös pienemmät ja aloittavat, monenlaisilla tukijärjestelmillä toimivat saisivat mahdollisuuden alkuun. Omavaraisuuden tavoite. Yritys- ja kansalaistoiminnan ei tule olla joko-tai vaan sekä-että.”

”Vaikka yhdistyksillä on oma merkityksensä kokonaisuudessa, luovat toimijat ovat yrittäjälähtöisiä toimijoita, liiketoimintatoimijoita. Täytyy pystyä tuomaan elinkeinotoimintaa, jolla päästään eteenpäin. Uusien keskittymien rakentaminen tukiaparaateilla ei ole kovin hyödyllistä, vaan tulisi keskittyä taloudellisia motiiveja omaaviin toimijoihin tai yrityksiin. Yksi keskeisistä toimijoista on Joensuun Popmuusikot, joka on näyttänyt, että on mahdollista tehdä luovalla toimialalla järkevää tulosta sekä vaikuttaa yhteiskunnallisesti, vastuullisesti ympäristöön. Näin toiminnan ei tarvitse olla sataprosenttisesti voittoa tavoittelevaa ollakseen kannattavaa. Tällaisten lippulaivojen kautta voidaan toimintaa alkaa kehittää laajemmalle. Esimerkiksi käsityöyhdistys Taito Pohjois-Karjala on onnistunut tekemään itseään kannattavaa toimintaa, joka kasvattaa ympärilleen lisää toimintaa ja kuluttajapuolen palveluita. Näkyvyyttä on saatu myös elokuvatoimijoiden kautta.”

Mikä olisi toiminnan painopistealue?

Toimijoilta kysyttiin heidän mielipidettään tulevan keskittymän painopistealueista. Vastauksissa toistui näkemys monialaisesta toimijajoukosta, jossa yhdistyisi erilainen tekeminen ja kulttuurin läsnäolo kaikissa sen muodoissaan. Vastauksissa visioitiin myös Pakkahuoneelta Ilosaareen kulkevasta rantaviivasta, joka muodostaisi luontevan kulttuuri- ja luovan alan vyöhykkeen.

”Pakkahuoneelta Ilosaareen kulkeva rantaviiva muodostuisi luontevasti luovan alan vyöhykkeeksi. Kortteli helpompi integroida kokonaisuuteen kun ympärillä on jo muita tuttuja kulttuuritoimijoita.”

”Toiminnan painopistealue voisi olla samoin kuin Joensuussa ja Pohjois-Karjalassa muutenkin, kulttuuri tulevaisuuden tärkeimpänä voimana. Tällainen painotus olisi toimiva niin paikallisen hyvinvoinnin kuin myös matkailun kannalta.”

”Kulttuurin pitää olla mukana, se luo uutta ja pystyy muun muassa järjestämään tapahtumia. Laaja-alainen kulttuurikäsite, joka kattaa esimerkiksi liikuntatoiminnan tai puutarhanhoidon, suurien tapahtumien rinnalla myös pienimuotoista toimintaa ei tule unohtaa tai väheksyä. Korttelin tiloissa on oltava suhteellisen helposti varattavia esiintymis- ja harjoittelutiloja eri kulttuuritoimijoille sekä yleinen kalliimpi laitteisto ja esim. jonkinlaisia soittimia yhteisessä käytössä.”

”Luovan alan yritykset ja yhdistykset yhdessä, boheemia yritystoimintaa.”

”Aloitus matalalla profiililla, Taitopuisto, Creative Park. Kaikkien toimintojen tai toimijoiden ei tarvitse olla samanlaisia, mutta yhteisen sisällön ja vision löytyminen on alueen toimimiselle ja olemassaololle ehdoton edellytys. Kaiken pohjana on oltava yhden hengen tai pienen ryhmän intohimosta ja visiosta lähtevä alku, kaikkien asiassa mukana olevien ajatusmaailmoja on mahdotonta yhdistää. Taustalla oltava myös selkeä ansaintalogiikka, joka yleensä tarkoittaa suuria kävijämääriä.”

”Toimijakentällä tarve työskentelytiloista entistä enemmän. Lisää kaikkea: toimijoiden keskinäistä verkostoitumista, yhteisiä työprojekteja, kokemuksia, näkemyksiä. Fyysiset puitteet tuovat henkistä lisäkapasiteettia. Ärsykekentän laajentaminen.”

Toimijoilta pyydettiin myös näkemystä kulttuuri- tai nuorisotalaan painottavana keskittymästä. Vastauksista kävi ilmi, että pelkkä nuorisoon painottunut profilointi ei välttämättä ole keskittymän kehitykselle otollisin painopistealue. Toisaalta vastauksissa myös huomioitiin, että Taitokortteli profiloituu vanhemman väen ja Parviaisen talo lasten kortteliksi, joten olisi luontevaa, että Kortteli 48:ssä yhdistyisi nuorisoteema.

”Pienten lasten talo Parviaisen talossa, jolloin seuraava korttelin talo voisi olla vanhemmille lapsille suunnattu ja jatkaa siitä eteenpäin luoden korttelille jatkuvuutta.”

”Korttelin painottuminen nuorisoon ei aiheuta ristiriitaa, mutta siitä tuskin on mitään hyötyäkään. Diversiteetti on aina hyvä, mutta jos jotain pitäisi painottaa, olisi se monikulttuurisuus. Oman toimialan kannalta dialogi muiden kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa tuo lisäarvoa luoviin liiketoimintaprosesseihin. Maahanmuuttajien tai lyhytaikaisten asiantuntijoiden kanssa tehtävän yhteistyön helpottaminen antaisi ajattelulle lisää voimaa. Mikäli keskiössä ovat vain nuoret, heilahtaa painopiste helposti nuorisotyön, koulutoimen tai sosiaalitoimen omimaksi asiaksi, eikä se silloin tue kokonaisuutta.”

Miten korttelin 48:n tilat ja niitä ympäröivät kulttuurikohteet (mm. Karjalantalo, Kaupunginteatteri ja Pakkahuone) toimivat yhdessä keskustan elävöittämisessä?

Toimijoiden vastauksissa korostui, että yhteistyötä on tehtävä jatkossa yhä tiiviimmin. Valtaosassa vastauksista korostettiin yhteistä markkinointia ja yhteisesti järjestettäviä tapahtumia, joilla saadaan markkinoitua paremmin kaikkien toimintaa.

”Yhteistyö toimijoiden välillä on jo nyt hyvää, pienen kaupungin sisällä on helppo toimia koska yhteistyötä on tehty jo aiemminkin. Aina on kuitenkin jotain parannettavaa, esimerkiksi tiedottamisessa ja markkinoinnissa. Alueen selkeä profilointi olisi etu yhteistyön kannalta ja voisi toimia vipuna esimerkiksi markkinoinnille. Tällä hetkellä ei minkäänlaista yhteistä tiedotusta toimijoiden kanssa. Kaupunkitilan esiintuominen muun muassa tapahtumilla, joissa toimijoilla mahdollisuus tehdä yhteistyötä ja levittää tietoa. Rannassa paljon käyttämätöntä tilaa, jonka soisi tulevan paremmin käytetyksi.”

”Turismiaikana tehtävä tiivistä yhteistyötä ja järjestettäviä yhteisiä tapahtumia kaikkialla ja normaaliaikana jokainen saa rauhassa yrittää olla omanlaisensa. Parhaimmillaan yhteistyö olisi juuri yhteisiä tapahtumia, vierailuja toisissa tiloissa. Vaatii rahaa ja vaivaa kun omat tilat ovat jo olemassa. Teema-alueet ovat tärkeitä, esimerkiksi Ilosaari musiikkikeskittymänä. Kuitenkaan rajat eivät saa olla liian tiukat, vaan esimerkiksi Taitokortteli voisi ottaa omaan profiliinsa ja ympäristöönsä sopivaa musiikkia (vaikka Jazzia ja Folkia) tapahtumiinsa. Tällaisessa ympäristössä voisivat kukoistaa myös erikoiskaupat kulttuurille: määrällisesti vähän, spesifioituja, hyvin suunniteltuja ja toteutettuja vaihtoehtoja.”

Vastauksista nousi esille myös näkemys, että olemassa olevia paikkoja ja tapahtumia tulisi markkinoida monipuolisemmin eri kohderyhmille. Nähtiin, että esimerkiksi olemassa olevaa kulttuurikarttaa voisi laajentaa kattavammaksi, jolloin informaatiota saataisiin jaettua paremmin myös kaupunkiin tuleville vieraille. Toisaalta huomioitiin nykyisten kohteiden näkyvyyden mainostaminen ja opasteiden puutteellisuus.

”Kulttuurikartta tai vastaava voisi toimia turisteille informaatiota lisäävänä. Olisi hienoa jos Kerubin aloittamat tapahtumat esimerkiksi Kulttuuritavaroiden vaihtotori saataisiin aktivoitumaan laajempaan tietoisuuteen. Kaupunkilaisten tulee olla edellä, jonka jälkeen matkailijat voivat kiinnostua siitä myös. Korttelin rakennuksista tulisi pitää huolta ja laittaa ne vuokralle, sen jälkeen ihmisten sinne saaminen ei olisi varmasti kovinkaan vaikeaa. Erilaisille opastinviitoille on suuri tarve, ihmiset eivät tiedä kiinnostavista asioista puuttuvan informaation vuoksi. Esimerkiksi satamakahvilalle ei ole minkäänlaisia opasteita torilta. Liikkuva infokouju ja kesäiset kaupunkioppaat voisivat tuoda helpotusta informaatiovajeseen.”

Mikä on alueen historian rooli keskittymän luomisessa ja kuinka sitä voidaan hyödyntää?

Toimijoilta kysyttiin historian roolin merkitystä mahdollisen keskittymän luomisessa. Vastauksissa nousi esille, että miljöö toimii jo itsessään useimmiten houkuttelevana ja kiinnostusta herättävänä tekijänä. Aluetta ei tarvitse nähdä edes historiallisena, sillä puukaupunginosat ovat nykyään harvinaisia, ja tämän vuoksi ne tulisi suojella. Vastauksissa nousi esille, että Joensuun puutalokortteli ei ole ainoastaan jäännös menneisyydestä, vaan sen potentiaali voi olla myös tulevaisuudessa. Vastauksissa korostettiin puutalokorttelin sijaintia, sillä nykyisellään alue on ydinkeskustaan verrattuna helposti lähestyttävä, jolloin se on ihanteellinen paikallisen kulttuurin esiin nostamiselle.

”Matkailukärjellä ajatellen historian rooli on jälleen keskeisessä asemassa, mutta mikäli sitä käytetään, täytyy se uudistaa. Luottaminen pelkkiin vanhoihin perinteisiin sellaisinaan aiheuttaa paikalleen jäämistä, eivätkä ihmiset usko päälle liimattuun historian korostamiseen. Kauppiassuku ja kauppalaivasto ovat nousseet viime aikoina esiin, uudet suunnitelmat historian hyödyntämisessä esimerkiksi Pohjois-Karjalan strategia 2030 -maakuntasuunnitelmassa. Jokifestivaalit, Penttilän rakentuminen ja laajentuminen, sekä Ilosaaren kehittyminen muuttavat kaupungin painopistettä, jolloin joki tulee keskeisemmäksi. Tätä voitaisiin hyödyntää linkittämällä vahvaa jokihistoriaa ja jokirantaa esimerkiksi tällaisen tapahtuman luomiseen. Historian hyödyntäminen ja esillä pitäminen olisi hoidettava samalla vahvalla työllillä kuin Taitokorttelissa. Toimijayhteisössä historian roolilla ei ole niinkään väliä.”

Useassa vastauksessa mainittiin, että Kortteli 48:n puutalojen historia ei ole yleisesti tunnettu eikä kaupunkilaisten tiedossa. Vastauksissa kaivattiin enemmän näkyvämpää tietoa ja alueen historian esiin nostamista. Useissa vastauksissa Kortteli 48:n nykyiset talot haluttiin säilyttää ja suojella sellaiseen. Toisessa näkemyksessä korttelille visioitiin uudenlaista ilmettä talojen rohkealla uudistamisella.

”Historian rooli alueella tulisi nostaa kärkeen ja hyödyntää sen hienoutta. Tieto alueesta ja rakennusten historiasta puuttuu, kukaan ei oikein tiedä mitä ja millaisia toimijoita niissä on ollut, mikä vaikeuttaa osaltaan alueen hahmottamista. Kun aluetta alettaisiin kehittää, olisi syytä saada tiedot pohjaksi, nettiin tai kirjana. Tehdä alueesta ylpeydenaihe ja saada sille näkyvyyttä.”

”Toimintaa pitäisi avata ulospäin tekemällä vanhoista taloista kiinnostavia, modernisointia rohkeudella ja hyvällä maulla. Talojen uudistamiseen saisi käyttää rohkeitakin ideoita, esimerkiksi lasiseiniä. Hyvä maku ole synonyymi halvalle, ulospäin tulee näkyä miten rakkautella ja visiolla on tehty. Ihmisiä ei tule aliarvioida, huono laatu huomataan. Arkkitehtuuri tuo jo nyt ihmisiä Joensuuhun, kirjasto, lyseo, houkuttavat.”

Millainen asema luovalla keskittymällä on suhteessa kaupunkilaisiin, matkailijoihin ja itse toimijoihin?

Toimijoilta kysyttiin heidän näkemystään kaupunkilaisten, matkailijoiden ja keskittymän toimijoiden keskinäisistä suhteista. Useissa vastauksissa korostettiin, että Joensuussa olisi tarvetta uudentilalle, avoimelle tilalle. Koettiin, että olisi tarvetta avata sulkeutuneita ovia ja lisätä avointa, yhteistä tilaa, jonne ihmiset voivat vapaasti kokoontua.

”Tarvetta avata sulkeutunutta tilaa, tehdä siitä yleistä ja muodostaa sinne paikkoja jonne ihmiset voisivat mennä; taidealan yrityksiä ja -kauppoja, kahviloita, lounasravintoloita, gallerioita. Taidekorttelin esimerkillä osa suljettua (Parviaisen talo) ja osa avointa (Mustosen talo), olisiko toimiva ratkaisu?”

”Alueesta saatava sellainen, jossa ihmiset voivat käydä katselemassa vaikka siellä ei olisikaan mitään tapahtumaa. Kauppoja ja kahviloita ihmisiä houkuttamaan, aukinaisia ovia.”

Vastauksista nousi esille myös itse tekemisen ja kokemisen lähtökohta. Koettiin, että toimijalähtöisyys synnyttää jatkuvaa ja luonnollista toimintaa, mikä voi houkuttaa paikalle myös matkailijoita. Vastauksista enemmistö kannatti näkökulmaa, että keskittymä syntyy aktiivisten toimijoiden kautta ja se rakennetaan pääsääntöisesti kaupunkilaisille. Muutamissa vastauksissa nousi esille näkökulma, että keskittymässä pitäisi huomioida enemmänkin matkailijat.

”Kaupunkilaiset ovat luovan keskittymän ensisijaisena kohderyhmänä. Tyypillisesti paikalliset eivät hyödynnä turisteille tarjottavia kulttuurinautintoja, koska ne ovat niin helposti saatavilla ja itsestäänselvyksiä. Kaupunkilaiset pitäisi houkuttaa tekemään kulttuuria, ihmisten saaminen osallistumaan ja aktivoitumaan. Paikallinen aktiivisuus ja tapahtumat houkuttelevat myös turisteja, sisältö täytyy olla tehty valmiiksi ennen ulkopuolelle suoritettua markkinointia. Ei päälle liimattua eksotiikkaa, vaan kaupunkikulttuurin kehitys on toimijoista lähtöisin.”

”Kaupunkilaisten olohuone, jonne saapuvilla ihmisillä olisi mahdollisuus osallistua ja tehdä itse, ei niinkään nähtävyys. Tapahtumia, mutta niin etteivät ne ole kuitenkaan keskiössä, vaan tavoitteena arkipäiväinen toiminta kaupunkilaisille. ”

”Luovasta keskittymästä puhuttaessa tämä kysymys nousee keskiöön, ja määrittää samalla koko lähestymistapaa. Kaupunkilaisten

olohuonetta tarvitaan lisää. Tarvetta ei ole niinkään uusille tapahtumille, mutta kesälläkin Joensuussa on kuolleita hetkiä täytettäväksi. Vaikka kyseessä olisi toimijoiden oma keskus, voisivat aktiiviset toimijat tuottaa sisältöä pihapiiriin kaikille. Painopisteenä ei järjestettyjä tilaisuuksia vaan toimijoista ja ihmisistä lähtöisin olevaa jatkuvaa toimintaa.”

Millainen verkostoituminen on keskittymälle tarpeen tai tavoiteltavaa paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti?

Toimijoilta kysyttiin heidän näkemystään verkostoitumisen tärkeydestä. Vastauksissa nousi esille, että verkostoitumisen puute ja eristyneisyys ovat yleisiä ongelmia. Nähtiin, että syntyvän keskittymän olisi sen syytä verkostoitua niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Vastauksissa korostettiin myös näkökulmaa, että pelkkä taustakatsaus muihin vastaaviin keskuksiin ja keskittymiin ei riitä, vaan niiden toimintaan täytyy mennä syvemmälle ja selvittää vähintään se, miten muualla Suomessa on ratkaistu yleisiä ongelmia kulttuuri- ja luovan alan keskuksiin liittyen. Useissa vastauksissa korostettiin myös paikallista verkostoitumista ja yhteistyötä.

”Mikäli kansainvälisyys on läsnä, verkostoituminen ja mahdollisuudet siihen tulevat luonnostaan ihmisten kautta toiminnasta kummuten. Muilta keskuksilta saatava tuki on tärkeää, etenkin Myllyn esimerkki. Tavoitteena monenlaiset toimijat Myllyn tyyliin, kaupunki, kirkko, järjestöt jne.”

”Paikallisesti on jo olemassa hyvät toimijat, mutta ehkä tarve koontua useammin, kaksi kertaa vuodessa vähintään. Tapaamisiin tulisi saapua jokaiselta taholta sellaisia henkilöitä joilla on valtaa, mahdollisuus todelliseen vaikuttamiseen. Tapaamiset edistäisivät toimijoiden suhteita tunnettavuuden ja yhteistyön kannalta. Vaikka suurimman rahoittajan, maakuntaliiton, kokoon kutsumia pienen ryhmän (5-10 henkilöä) ideariihä, joissa kannustettaisiin luovaa ajattelua, vapaampaa kuin muodollinen virkamiesajattelu. Benchmarking on aina paras tapa oppia, jotta voidaan välttää muiden tekemät virheet.”

Vastauksissa nousi esille myös näkökulma, jossa keskittymä itsessään nähtiin verkostoitumisen paikkana. Koettiin, että yhteisten tilan ja yhteisesti järjestettävien tapahtumien kautta verkostoituminen on luonnollista. Keskittymän toimijoiden keskinäinen verkostoituminen koettiin myös tärkeäksi.

”Kokemusten vertailu on aina hyödyllistä, esimerkiksi yhteisön sisäisen yhteydenpidon kehittämisessä. Verkostoituminen vaatii paikan jossa tavata ihmisiä, mennä vaikka lounaalle. Ideaalina esimerkiksi yhteiset tapahtumat, avointen ovien päivä tai muuta vastaavaa, mikä kertoisi ihmisille keitä toimijoita tilassa on ja että sinne saa tulla tutustumaan.”

Millaisia yhteisiä palveluita luova keskittymä tarvitsisi tai voisi hyödyntää?

Toimijoilta kysyttiin heidän näkemystään yhteisten palveluiden hyödyntämisestä. Useissa vastauksissa nousi esille tarve yhteisestä markkinoinnista ja tiedotuksesta. Nähtiin, että yhteiset ja konkreettiset toiminnot loisivat synergiaetuja ja auttaisivat esim. pieniä yrittäjiä ja toimijoita.

”Selkeän profiilin avulla voitaisiin luoda esimerkiksi yhteinen tiedotus, joka auttaisi myös pienempiä toimijoita.”

”Viestintä ja markkinointi voisivat olla paljon nykyistä enemmän yhteistä. Koko verkosto on tärkeä etenkin matkailua ajatellen, eivät ihmiset tule katsomaan pelkkää yksittäistä toimijaa vaan tahtovat matkaltaan muutakin. Vrt. Pohjois-Karjalan matkailukartta, josta voisi olla eri teemoja (matkailu, musiikki, ruoka, teatteri, arkkitehtuuri, majoitus) esitellen samalla formaatilla alueen nähtävyyksiä. Kun jokainen toimija panostaisi siihen pienen määrän rahaa, eivät kustannuksetkaan nousisi korkeiksi. Kartta olisi informatiivinen myös muillekin kuin kaukaa tuleville turisteille.”

Useissa vastauksissa nousi esille, että keskittymä tarvitsee omia ja lähellä olevia palveluita, kuten kahvila- ja ravintolatoimintaa. Toivottiin, että keskittymässä olisi tilaa, jossa toimijat voisivat vapaasti kokoontua tapaamaan toisiaan. Tämän lisäksi esille nousi mm. tarve erilaisista tuki- ja neuvontapalveluista, kuten hautomotoiminnasta ja kulttuuri- ja luovien alojen toimijoiden managerimallin tarpeellisuudesta.

”Hyötyä voisi olla esimerkiksi tulkkipalvelusta ja pienten yritysten tueksi muodostetuista kaikenlaisista tukipalveluista. Kun on olemassa yrityshautomoita, miksei voisi olla yhdistyshautomoita? Hautomot toimisivat apuna esimerkiksi hakemusten tekemisessä ja byrokratian hoitamisessa. Palvelut olisi saatava useammalla eri kielellä.”

”Korttelissa voisi olla pientä esiintymistoimintaa ja -lavoja, kahvila, pieniä toimitiloja suhteellisen järkevään hintaan. Työyhteisön tuki ja spontaanit tapaamiset, kontaktit toimijoiden kesken voisivat realisoitua jonkinlaisessa yhteisessä tilassa. Yhteiseen tilaan voisi mennä jokainen toimija halunsa mukaan esittäytymään tai etsimään kontakteja. Sisäinen viestintä tapahtumista ja toiminnoista on elintärkeää, esimerkiksi internetissä toimiva yhteisösivu yhdessä yhteisen kokoontumispaikan seinällä olevan julisteen kanssa selvittäisivät kaikille toimijoille viikon tapahtumat. Uusille toimijoille olisi hyödyllinen infopaketti siitä kuinka kaikki käytännön asiat toimivat ja keitä toimijoita talossa on. Riippuen keskittymän laajuudesta, jonkinlainen infopiste olisi hyvä olla olemassa. Myös valokuitunetti, joka olisi kaikille yhteinen, toimivat tietoliikenneyhteydet ja kahvilaan ihmisiä houkuttamaan ilmainen langaton internet.”

Korttelin tulevaisuuden visio

Lopuksi kaikkia toimijoita pyydettiin visioimaan Kortteli 48:n tulevaisuutta. Kaikissa vastauksissa nähtiin, että korttelit tulee säilyttää tavalla tai toisella ja sen sisällöllistä toimintaa tulisi kehittää. Useissa vastauksissa nähtiin, että kortteliin tulisi rakentaa lisää tilaa joko talojen keskelle tai rantaan. Tämä näkemys on jatkoa Joensuun Popmuusikoiden aloittamalle keskustelulle, jossa Rocklubi Kerubille visioitiin uusia tiloja mm. Kortteli 48:n pihaan. Popkulttuuria Joensuussa -selvityksessä todettiin, että Korttelin 48 suunnittelussa keskityttiin sisäpihan ja puutalojen hyödyntämiseen. Selvityksen aikana tarkasteltiin tontin rakennuskelpoisuutta sekä mahdollista konseptia, jolla tontille rakennettu uudisrakennus ja korjatut puutalot olisivat tulleet kannattavaksi. Selvityksessä todettiin, että kortteli on edelleen kehittämisen tarpeessa, mutta kustannusrakenteeltaan sen tulisi olla kevyempi kuin Joensuun Popmuusikoiden suunnitelmissa ollut monikäyttöinen esiintymistila, jonka yhteydessä olisi ollut musiikinopetustiloja. (Pölonen 2010.)

”Korttelin talot korjattaisiin ja keskelle korttelia tulisi hyvää, uutta modernia arkkitehtuuria oleva nykytaiteen museo. Ympäröivät pienet talot täyttyisivät luovien alojen toimistoista, putiikeista ja ravintoloista (tai muista palveluista). Kaikki nämä toimijat yhdessä palvelisivat museon kokonaisuutta. Rantaan pitäisi rakentaa uudisrakennus, esittävän taiteen kahvila-paviljonki, joka olisi auki myös sunnuntaisin. Ranta-alueetta tulisi kaikin tavoin elävöittää.”

”Keskelle korttelia tulisi musiikkitalo ja puutalot säilytettäisiin. Niissä olisi samanlaista toimintaa mitä nyt, mutta laajennettuna. Keskelle korttelia joku suurempi toimija tai taho, jotta tontti tulisi kunnolla hyödynnettyä arvoisellaan tavalla, esimerkiksi Guggenheimin museo Helsingistä. Mielellään luotaisiin kontrasti visuaalisesti, moderni uudisrakennus vanhojen puutalojen keskellä. Rantakadulle tulisi kulttuuritoimijoiden ja -esiintyjien laajempaa käyttöä ja tapahtumia.”

”Kaupunkilaisen näkökulmasta: kortteleiden läpi voisi kävellä, kahviloita, elämää, museo (Kuopion Korttelimuseo tyyliin). Toisin sanoen julkista miellyttävää kaupunkitilaa, jossa olisi hyödynnetty myös jokirannan potentiaali. Viran näkökulmasta: Vyöhykkeen kortteli toimisi nuorisokorttelina, vastakohtana Taitokorttelille. Korttelin osat olisivat toisistaan eroavat ja Torikadun rakennukset olisivat mukana yhteneväisyyden säilyttämisessä. Kuitenkin olemassa ymmärrys myös realiteetteja kohtaan: jos kaupunki kokee korttelin turhana, eikä löydä selkeää tahtotilaa sen hyödyntämiseksi on sitä vastaan vaikea taistella (ellei puolustajaa löydy tarpeeksi korkealta).”

”Kortteliin tilaa toiminnalle, sosiaali- ja terveystalouksia, tarinankerrontaa, taidetta terapiamuotona, vanhukset ja lapset, ei jäykkää galleriaa, kaupunkilaisten olohuone. Puutalokortteli, jonka keskellä on piha, reunoilla päiväkotit, kerhotila ja vanhustentalo. Teatteri Satamalle oma teatteritila. Osallistuvaa, aktiivista toimintaa.”

”Ideaalina tila jossa maahanmuuttajat pystyisivät kehittämään omia kulttuurejaan sekä osallistumaan siihen mitä täällä tapahtuu, kehittämällä samalla uutta ja tuomaan tällä tavalla omaa osaamistaan ja ideoitaan esiin. Maahanmuutto tulisi nähdä osana arkea korttelin myötä. Kortteli olisi kaikkien kaupunkilaisten olohuone, jossa moninaisuus (sanon laajassa merkityksessä) olisi otettu lähtökohdallisesti huomioon. Keskittymässä olisi paljon pieniä toimijoita ja erilaisia toimintamuotoja, kasvualusta kaikenlaiselle toiminnalle ja (myös lyhytaikaiselle) kokeilulle. Kasvava omavaraisuus.”

”Korttelin puutaloista tulisi Turun malliin eläviä museoita, joiden keskellä olisi kokonaan lasia oleva uudisrakennus, jossa kaupunginorkesteri soittamassa ja harjoittelemassa. Torikadun rakennukset voisivat olla kauppiaita, joukossa esimerkiksi vanhan ajan elintarvikeliike. Nykyisen torin voisi laittaa täyteen rakennuksia ja siirtää sen tapahtumat ja toiminnan rantaan. Autot liikkuisivat alueen ympärillä, mutteivät läpi. Rannan viheralue olisi rauhoitettu lapsille, viihtymiseen, jolloin ihmiset ajautuisivat myös taloihin tutki-

maan. Jos halutaan erottautua, sen täytyy olla jotain uutta, pelkällä kauniilla puutaloalueella ei Suomessa pärjätä. Uusina innovaatioina voisivat olla kävelysilta Ilosaareen ja raiteilla kulkeva sähköjuna eri kulttuuritoimijoiden välille. Kun alueelle laitettaisiin vielä vanhan ajan karuselli ja maailmanpyörä, olisi houkuttelevuus taattu.”

”Vanhimmat rakennukset remontoitaisiin ulkoa ja sisältä siistiin kuntoon. Tiloja voitaisiin räätälöidä niihin tulijoiden mukaan. Valokuvaajille yhteistyöhuone, vuokrastudio. Jonkinlainen nettikahvila, foorumi toimijoille ja kaupunkilaisille. Kahvilan yhteydessä esiintymislava paikallisille bändeille, teatterille yms. jotka esiintyisivät iltaisin. Sellaiselle on selkeä tilaus, mahdollisesti myös anniskeluravintola. Pieniä putiikkeja, kampaajaa, erikoistuminen eri aloihin. Alueen viihtyisäksi tekeminen, panostaminen myös pihaan. Informaatioesite siitä mikä paikka on kyseessä ja mitä siellä tapahtuu.”

”Vanhaa kunnioittaen rakennettu kompleksi, jossa jokaisella toimijalla olisi juuri sellaiset tilat, joita he tarvitsisivat. Pihalla voisi olla jonkinlaista lisäarvoa tuovaa tapahtumaa tai koristetta, profiloituen korttelissa tapahtuvaan toimintaan, esimerkiksi taiteilijamaisia seiniä, mielenkiintoa herättäviä yksityiskohtia. Pieni ruokakahvila. Äänieristetty kuvausstudio, aktiivisempi verstaiden ja harrastetyön hyväksikäyttö niin ettei se vie ammattilaisten leipää.”

”Puutaloissa elävää käyttöä kestäväällä pohjalla. Nuoriso- ja kulttuuritoimen juttua/ toimistotilakäyttöä vastaamaan tarvetta/matkailunäkökulma. Ei joko tai vaan sekä että. Toimijat ja paikka kun löytyvät, eteenpäin viemisen halu auttaa vetovoimaisen kulttuuri-kohteen muodostamisessa. Kuten Itävallan Wienin museokortteli. Tarvittaisiin jokin taho joka vie eteenpäin, muuten liian abstraktilla tasolla!”

”Kaupunkilaisten olohuone. Kortteli 48 fyysisenä toimintaympäristönä, mutta myös sidosryhmäkontaktit (mm. Pakkahuone, Karjalantalo, Taitokortteli ja hyvinvointipalvelut). Ei kilpailevaa tilannetta tai tarjontaa, hyödyttäen kaikkia. Siksi työyhteisönä toimivin. Selkeä, oma toiminnallinen konseptinsa. Ihanneyhteiskunnassa vanhat puutalot olisivat hyvässä nykyaikaisessa rakenteellisessa tilassa toiminnallisina (melkein mitä vain, toimistotilat, bändihotelli, studio, muunneltavuus ja hyödynnettävyys sekä toiminnallisuus tärkeimpiä), keskellä uusiorakennus. Rakennuksessa yhtenäinen salitila, joka kaupungista puuttuu. Paikka 800 ihmiselle; Arena on liian kolho ja vie resurssit urheiluseuroilta joille se on ensisijaisesti tehty. Tila esittäville taiteille.”

”Torikadun rakennukset täytyy purkaa. Pihalla oleva matala siipi tulisi myös hävittää, jolloin historiaa voidaan tuoda pihan kautta kortteliin. Torikadun puolelle uudisrakentamista, toivottavasti ei asuinrakennuksia, vaan tilaa jonne voidaan laittaa toimitiloja jolle tarvetta. Rantakadun puoli on saneerattava. Kaupungin painopiste on ollut aiemmin esimerkiksi Tiedepuistossa, eikä se ole niinkään keskittynyt keskustaa tukeviin toimintoihin. Toimijoille ja pienemmille toimijoille on saatava yksikköjä ja parkkipaikkaongelma tulisi hoitaa jo ennen sen ilmaantumista. Ilman toimintaa ei ole elämää. Kuitenkin kun rakennetaan uutta, vuokrataso karkaa usein turhan helposti pienien toimijoiden ulottumattomiin. Rahoitus tulee olemaan suurin ongelma.”

”Torikadun rakennukset tulisi rakentaa uudelleen samassa hengessä määräten ne kaavalla sen näköisiksi. Yhtenä toimijana tässä olisi Joensuun kaupunki, mutta myös joku kulttuuritoimija, esimerkiksi Popmuusikot. Taloon voisi tulla esimerkiksi musiikkialan luovaa, liiketoimintalähtöistä toimintaa. Keskustassa olisi hyvä olla jonkinlainen monikäyttöinen kokoustila, jossa muun muassa voitaisiin harrastaa musiikkia, eikä sen omistuksen tarvitsisi olla kaupungilla. Korttelin tiloja tulisi ottaa tehokkaammin käyttöön, esimerkiksi Rantakadun rakennuksen upea vintti voitaisiin kunnostaa tuottavaan käyttöön pienellä rahalla. Taloihin tulisi tehdä perushuolto, joka takaisi että ne pysyvät kunnossa myös tulevaisuudessa. Sen jälkeen voidaan selvittää esimerkiksi kaupallisten toimijoiden kiinnostuneisuuteen ostaa tiloja, jolloin motivaatio tilojen kehittämiseen tulisi kuin luonnostaan. Piha-alueelle pieni piazza, jossa kahvio, elävä ympäristö jossa olisi toimivia yrityksiä ja ihmisiä liikkumassa. Monikulttuurisuus olisi lähempänä ihmisiä myös tätä kautta. Pihapiirit olisivat tiivis yhteisö, joita myös kunnostettaisiin vanhaan malliin mukulakivillä, aidanteilla ja katutason tiloilla. Olemassa olevien tilojen hyödyntäminen toteutettaisiin kehittämällä ne työtiloiltaan hyvään kuntoon. Kokonaisuus, jossa olisi yhdistelmä yritystoimintaa, kulttuuritoimintaa, ehkä nuorisotyötä ja kansainvälisyyttä. Omistusta ei olisi keskitetty vaan tekemistä olisi rahoitettu myymällä omistusta ja korotettu sitä kautta myös toimijoiden motivaatiota alueen kehittämiseen.”

”Torikadun rakennukset tulisi purkaa ja pystyttää uudelleen vaikka samanlaisiksi, mutta tuollaisessa kunnossaan niitä ei voi säilyttää. Koko kortteli tulisi rakentaa yhdennäköiseksi. Yleensä rakentamiseen, tietotekniikkaan ja vastaavaan laitetaan liikaa rahaa, jolloin kokonaisuuden toiminnan kannalta tärkeimmät asiat jäävät heikommille kantimille. Hankkeita tulisi ajatella esimerkiksi kymme-

nen vuoden päähän, selkeällä visiolla ja tavoitteella. Rakentamisen aloittaminen, porukan haaliminen ja hitaasti eteneminen ei johda mihinkään jos selkeää tavoitetta ei ole. Piha-alueelle voitaisiin järjestää tapahtumaa ja toimintaa, myös jonkinlainen kahvila. Leikkipuisto ja alueen luominen niin että ihmiset viihtyisivät siellä. Piha voisi olla ensisijaisesti yhteisön omassa käytössä jolloin toimijat tuntisivat että heistä pidetään huolta myös työn ulkopuolella.”

”Järjestettäisiin koulutusta, jota toimijat pitäisivät, erilaisia projekteja, luontevaa yhteistyötä toimijoiden välillä. Toimijoiden olisi tärkeää löytää toisensa, tämä oli ilmeisesti myös Tiedepuiston Oasiksen ideana, josta freelancerit saattoivat etsiä tarvitsemaansa osaamista. Torikadun rakennusten kunnostaminen, mahdollinen laajentaminen samanlaisessa nykyisiä rakennuksia kunnioittavassa hengessä. Toimintana Torikadulla vaikka nuokkaria, mikäli nuorille jotain halutaan. Ei Taitokorttelin kopiointia, vaan jotain mutta sisältöä, esimerkiksi yrityksiä ja yhdistyksiä sekaisin.”

Lähteet

Pölonen, I. (2010). Popkulttuuria Joensuussa. Popkulttuurin uudisrakennuksen organisaation kehittäminen -hankkeen raportti. Joensuun Popmuusikot: http://www.popmuusikot.fi/docs/popkulttuuria_joensuussa.pdf.

Haastattelut ja kyselyt

Kortteli 48 yhteistyökumppaneiden haastattelut 2011. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu..

Uudenlaisten toimitilojen tarve

Kortteli 48:n toimija- ja tilakartoitus sekä kaupunkilaiskysely

Kortteli 48 -hankkeen aikana toteutettujen kyselyiden ja kartoitusten yhteenvetona voi todeta, että Joensuun keskustan puutalokorttelit koetaan tärkeänä ja ne halutaan säilyttää. Useimmilla toimijoilla olisi myös kortteliin kohdistuvia tilatarpeita. Tarve ei sinänsä ole uusi, sillä toimitilojen puuttumiseen reagoitiin edellisen kerran vuonna 2006 Pohjois-Karjalan taidetoimikunnan järjestämässä Taide- ja kulttuuritoimijoiden tilat -keskustelutilaisuudessa.

Tilat-keskustelutilaisuuden muistioista (31.5. ja 15.6.2006) käy ilmi, että Pohjois-Karjalan taidetoimikunta oli kutsunut kulttuuritoimijoiden tilakysymyksiä käsittelevässä kolumnissaan (Karjalainen 24.5.2006) alueen kehittämisorganisaatioita ja kulttuuritoimijoita koolle pohtimaan ratkaisua useita kulttuuri- ja taidealan toimijoita koskevaan toimitilaongelmaan. Muistiossa todetaan, että tila-asia ei ole ensisijaisesti kustannusasia, vaan enemmänkin kyse on siitä, että toimijoilla ei joko ole tiloja lainkaan, ne ovat epäsopivia tai niiden säilyminen käytössä on uhattuna. Tässä vaiheessa nähtiin, että tilakysymys koskee kapeastikin rajattuna lähes tuhatta toimijaa, joilla on hyvin yleisellä tasolla määriteltynä erilaisia tilatarpeita. Tilan tarvitsijoita olivat tanssijat (harjoittelu- ja esitystila, pukuhuoneet, toimisto- ja varastotila), teatteri (harjoittelu- ja esitystila, pukuhuone-, maskeeraus- ja toimistotila, varasto), elokuvatoimijat (sisästudiotila, maskeeraus- ja pukuhuonetila, toimistotila, varastot ja pajatilat), Ahjo (näyttelytila, seminaari-/esitystila, toimisto), grafiikanpaja (työ- ja koulutustila), yksittäiset kuvataiteilijat (työtila), musiikin koulutusohjelma (koulutus- ja esitystila), Joensuun Popmuusikot (elävän musiikin klubi, ravintola, toimisto- ja varastotila) ja Pelastakaa Bändit ry (treenitila). (Taide- ja kulttuuritoimijoiden tilat 31.5.2006.)

Iloisena voi todeta, että kuudessa vuodessa moni asia on mennyt eteenpäin ja Joensuuhun on perustettu mm. Esittävän taiteen tila ry:n hallinnoima Pakkahuone sekä Joensuun Popmuusikoiden Töminä Oy:n hallinnoima Kulttuurikeskus Karjalantalo / Ravintola Kerubi. Lisäksi Taidekeskus Ahjo on edelleen olemassa. Tästäkin huolimatta moni toimijoista on edelleen vakituisen tilan tarpeessa. Muusikoiden ja taiteilijoiden tilatarpeita selvitettiin edellisen kerran vuonna 2010. Kyselyn yhteenvedona todettiin, että toimitiloille on jatkuva tarve. Tarkemmat tulokset muusikoiden ja taiteilijoiden harjoitus- ja työtilatarpeista voi lukea Esiselvitys harjoittelu- ja työtilahotellin toteuttamisesta Joensuun seudulla -selvityksestä (Turunen, Turunen & Hattunen 2011).

Kortteli 48 -hankkeen aikana toteutetussa toimija- ja tilakartoituksessa nousi esille, että 33 vastaajasta 23 toimijaa tarvitsee uusia harjoitus- ja työtiloja. Tilatarpeina mainittiin seuraavat:

- työhuone,
- Nuorisoasemalle uudet tilat,
- yhdistysten kokoontumis- ja toimitilat,
- työhuone taiteellista työskentelyä varten (tanssi),
- tila taiteellista työskentelyä varten (kuvanveistäjä/kuvataiteilija),
- pieni maksuton kokoustila,
- tilaa illanviettojen (keittomahdollisuus),
- luentojen ja keskustelujen järjestämiseen (valkokangas, dataprojektori),
- nuorille avoin ja alkoholiton tapaamispaikka (nyt heillä on vain ABC ja Shell),
- työhuone sävellys- ja sanoitustyöhön,
- toimistokäyttöön/tutkijahuoneeksi (tulevaisuudessa),
- työpaja- ja koulutustoimintaan (sis. hallinto, yksilövalmennus, taitoverstaat, koulutustilat ja sosiaaliset tilat),
- toimistotilaa henkilöstön lisääntymisen takia,
- vapaa kokoontumistila sekä nuorisolle että varttuneemmallekin väelle,

- vapaita tiloja taiteelliselle työskentelylle,
- Joensuun nuorisoverstas tarvitsee uudet tilat koko toimintaansa,
- harjoittelutiloja paikallisille yhtyeille,
- valmiiksi kalustettu tila työpisteeksi projektiluontoisesti,
- tila bänditoiminnan ohjaamiseen eli treenitiloja bändeille ja mahdollisesti myös esitystilaa,
- työhuone ja toimistotila, johon sopisi mahdollisesti myös pieni valokuvausstudio,
- radio,
- harjoitustila,
- harjoitus- ja esitystilaa tanssitaiteelle,
- black box -teatteritila ns. vapaan kentän käyttöön,
- pienten esineiden ja polkupyörän osien korjaustyöhön,
- luomukauppa & kahvila,
- bänditoiminnan esiintymismahdollisuuksien käyttöön n. 200 henkeä vetävä salitila,
- yhteinen oleskelutila, joka monen toimijan käytössä yhtäaikaaisesti,
- oppilaitos voi mahdollisesti tarvita opetustiloja (jos ja kun konservatorion ns. B-talo [vanha kirjasto] poistuu meidän käytöstä),
- pieni toimistotila ja/tai harjoitustila teatteriharjoituksia varten,
- teatterille satunnainen harjoitus- ja esitystila,
- balettikoulu tarvitsee harjoitus-, esitys-, toimisto ja varastotilaa,
- väliaikainen työpiste harjoittelijoille ym. määräaikaisille työntekijöille,
- vuokrattavaa salia tanssi- ja muihin liikunnallisiin koulutuksiin,
- tanssikoululle hyvä esiintymistila tanssinäytösten pitämistä varten,
- nuorisokahvila,

- ateljee-, suunnittelu ja toteutus, kankaanpaina sekä esittelytila ja
- tila Unicef-kaupalle.

Tämän lisäksi vastaajat näkivät, että kyselyyn vastaamisen hyötynä olivat muut syyt kuin omat tilatarpeet: hyvän asian tukeminen ja puurakennusten säilyttäminen tuleville asukkaille, Joensuussa tarvitaan matalan kynnyksen kokoontumistiloja, voimme olla mukana yhtenä omistajatahona kortteli 48:n kehittämisessä, Oi FM on jo tässä korttelissa, mahdollinen yhteistyö tai -käyttö tulevaisuudessa ja kaupunkikuva.

Kyselystä nousi esille monenlaisia Kortteli 48:n kohdistuvia tilojen käyttömahdollisuuksia ja toiveita. Useissa vastauksissa korostui, että erilaisia toimijoita haluttaisiin saada samoihin tiloihin, jolloin toiminnan yhteisvolyyminä saavutettaisiin enemmän näkyvyyttä. Koettiin myös, että korttelisi voisi toimia kaupungin yhteisenä ja eri-ikäiset asukkaat yhdistävänä kohtaustilana.

”Mahdollisimman paljon ihmisiä samaan tilaan.”

”Tarvitaan erilaisia yhdistysten kokoontumis- ja toimitiloja. Samoissa rakennuksissa toimiminen toisi imagoetua, joka houkuttelee kortteliin esim. asumaan, toimimaan, vierailemaan ja asioimaan. Kortteli voisi luontevalla tavalla yhdistää asukkaat, yhdistykset, toimijat ja kulttuurin toisiinsa tilojen ja rakennusten kautta. Korttelien omaleimaisuutta voisi korostaa myymälä- ja kahvio- tai teehuoneella, jolloin korttelista tulisi ”yhteisöllinen toimintatapa”. Näillä toimenpiteillä voidaan ylläpitää kulttuurista monimuotoisuutta toiminnan tasolla, yhteisöllisesti ja tietenkin vanhojen puutalojen säilyttämisen edistämiseksi. On arkkitehtonisesti, asukkaiden viihtyisyyden ja historian ymmärtämisen takia hyvin tärkeää, että rakennukset ovat eri aikakausilta. Sitä paitsi puurakentaminen on vihdoin Suomessakin ymmärretty tärkeäksi elvyttää.”

”Tämä tapahtuisi yhdessä kaupunkialueella asuvien ja asiasta kiinnostuneiden ihmisten (erityisesti vanhusten) kanssa, joilla ei muuten ole mahdollisuuksia tällaiseen toimintaan, esimerkiksi liikuntarajoitteisuudesta johtuen. Lisäksi Torikatu 10. korjatuissa ja entisöidyssä tiloissa toimisi nuorisoverstaan yksilövalmennuksen ja toimiston lisäksi päiväkahvila nuorille ja vanhuksille sekä kaikille muille. Nuoret pyörittäisivät tätä koko helahoittoa ohjatusti ja korjaisivat tilat työharjoitteluna, ohjatusti asiaan perehtyneiden ammattilaisten opastuksella.”

”Toivoisin että tiloille tulisi paljon mukavaa väkeä. Ja että niissä olisi kaiken ikäisiä ihmisiä, sosiaalisen kanssakäynnin edustamiseksi.”

”Nykyisiä rakennuksia tulisi aktiivisesti käyttää koko ajan.”

Vastauksista kävi ilmi, että Joensuuhun tarvitaan yleisesti ottaen uusia, monikäyttöisiä, muunneltavia ja tarpeeksi suuria tiloja. Useissa vastauksissa mainittiin, että Joensuussa on paljon pieniä tiloja, jotka eivät sovellu suurille yleisömäärille. Koettiin, että nykyiset tilat eivät ole tarpeeksi monikäyttöisiä.

”Yleisesti ottaen tässä kaupungissa on tarvetta tilalle, joka palvelee monia! Muunneltava tila esittäville taiteille, kuitenkin riittävän suuri (pieniä tiloja kaupungissa riittää ja ne valitettavasti sulkevat monia toimintoja pois). Katsomon tulee vetää vähintään 100 hlöä ja mielellään enemmänkin, jotta tuloilla saadaan katettua kustannuksia.”

”Riittävän tilavat ja muunneltavat tilat, jotta ne soveltuvat erilaisille toimijoille ja mahdollistavat myös toiminnan kasvun. Ideaalitilanne meille kuitenkin on, että kaikki toiminnot (hallinto + harjoitus- ja esitystoiminta) ovat samassa paikassa.”

”Black box teatteritila ns. vapaan kentän käyttöön. Jos tila olisi muunneltava ja/tai tarpeeksi iso, siinä voisi järjestää esim. esityksiä ja kursseja ja päiväaikaan se voisi toimia harjoitustilana. Ensisijaisesti ammattilaiskäyttöön, toissijaisesti harrastustoimintaan. Tämä taataan sillä, että mukana on nimenomaan ammattilaisia edustavia tahoja, kuten Itäinen tanssin aluekeskus.”

Muutamassa vastauksessa nostettiin esille yrityselämän yhteydet ja mainittiin, että talojen muuttamisessa toimijoiden tarpeita vastaaviksi voitaisiin hyödyntää yritysyhteistyötä. Muutamassa vastauksessa mainittiin myös oman yrityksen perustamisesta ja koettiin, että korttelin vanhat puurakennukset voisivat tukea omaa yritysidea.

”Yhteys liike-elämän kanssa jo alkuvaiheessa, esim. voisiko tanssilattian osarahoittaa joku sellaisen toimittaja.”

”Luomu-kaupan ja kahvilan perustaminen on ollut haaveissa jo kauan, ja nyt olisi rohkeutta toteuttaa unelmat, kunhan löytyvät vaan sopivat tilat!”

Useissa vastauksissa korostettiin toimijoiden tiloihin korostuvia erikoistoi-veita. Tällaisia olivat mm. ääneen, seinien eristykseen, oviaukkojen kokoon ja lattiapintoihin kohdistuneet erityistoi-veet. Yhdessä vastauksessa huomi-oi-itiin myös kestävä- n kehityksen näkökulma, jolloin korttelin kantaviksi teemoiksi voisivat muodostua energiansäästö, kierrätys, reilun kaupan tuotteet, lähituotannon ja käsityön suosiminen sekä työllistäminen.

”Ääntä harjoittelutiloista lähtee, joten tilojen toiminnallinen suunnittelu on tärkeää!”

”Mulla on asiana vain se, että eikö näitä taloja voisi valaista ulkoa? Suurimman osan vuodesta ko. talot ovat pimeässä, mutta jos ne olisivat valaistuja tämä kortteli näyttäytyisi edukseen ihan kummasti. Valaistus voisi alkaa jo taitokorttelista ja jatkuisi Rantakatu 9 saakka.”

”Mahdollisuus saada isompaakin tavaraa ovista sisään ja esteetön liikkuminen.”

”Kannattaa olla yhteydessä alan ammattilaisiin! Siis taiteen tekijöihin ja esitysteknikoihin, ei pelkästään rakentajiin, koska ne, jotka tilaa käyttävät, omaavat oikeaa kokemusta. Ja kannattaa tehdä hyvä ja tarpeeksi pitkälle mietitty kokonaisuus, joka palvelee useita tahoja monia vuosia. Ideaaleinta olisi tietysti, jos kunnan harjoitus- ja esitystilan voisi rakentaa molemmat erikseen, kuitenkin toistensa yhteyteen, koska käyttöä varmasti olisi kahdellekin tilalle.”

”Asia vaatii pitkän aikavälin suunnittelua, ainakin meidän osalta. Aiempi korttelin suunnitelma oli hyvä, mutta aika liian kallis. Toisaalta kompromissit eivät yleensä palvele tilojen käyttäjiä parhaalla mahdollisella tavalla.”

”Koko Korttelin toiminnassa ja yhteisissä hankinnoissa pitäisi ottaa huomioon ympäristö- ja sosiaaliset näkökulmat. Kortteli voitaisiin rakentaa toimintaperiaatteille, kuten energiansäästö, kierrätys, reilun kaupan tuotteet, lähituotannon ja käsityön suosiminen, työllistäminen... Onhan tästä jo kysymys muutenkin, kun pyritään käyttämään työ- ja harjoitustiloja tehokkaasti!”

Vastauksista nousi esille myös kriittisiä näkökulmia, joissa mm. mainittiin, että kulttuuri- ja luovien alojen toimijoille kohdistettujen tilojen tuotto-odotukset ovat epärealistiset.

”Ruohonjuuritason luovasta toiminnasta, kuten taiteesta välillisesti hyötyvät tahot HERÄTYKS! Kulttuuria ei voi mitata rahassa, joten ei sen tekijöiltä voi vaatia myöskään suurta taloudellista tuloa. Jos tällaisen tilan pitäisi vielä tuottaa voittoa ylläpitäjilleen, niin silloin ollaan täysin väärillä jäljillä.”

Yhdessä vastauksessa myös mainittiin, että nykyiset korttelin tilat ovat epäselvät ja korttelin tilat tulisi esitellä esim. kaikkien saatavilla olevassa kartassa.

”Kunnon tiedottaminen, mikäli tulee tiloja tulee ja kuinka niihin haetaan. Kun kerrotaan kokouksista tms, olisi hyvä olla vaikka kartta siitä, missä kokous pidetään. Itse en tiedä, millä nimillä näitä taloja kutsutaan. En esim. vieläkään ole varma, mikä tila on vyöhykeralo, missä edellinen kokous pidettiin. Ei siis pidä olettaa, että ihmiset tietävät. Mitään yhtenäistä linjaa ei ole ollut, tiedotusta tms. ja itselläni on käsitys, että kukaan ei tiedä mistään mitään. Siihen pitäisi reagoida.”

Kortteleiden ja siellä toimivien toimijoiden tunnettuuden puute nousi esille myös Joensuun kaupunkilaisille toteutetussa kyselyssä (11.11.–30.11.2011), jossa puhelinhaastattelulla kerättiin 500 vastaajan kokoinen, Joensuun luonnollista ikä- ja sukupuolijakaumaa vastaava otos. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää kaupunkilaisten mielipide puutalokortteliin liittyvien toiveiden ja kehittämisideoiden osalta. Lisäksi kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa korttelin toimijoiden tunnettavuutta kaupunkilaisten keskuudessa. (Suomen Online Tutkimus Oy 2011.)

Kyselyyn vastanneista joensuulaisista 54 % oli käynyt tai vierailut puutalokorttelissa viimeisten 12 kuukauden aikana. Useimmiten puutalokorttelissa vierailun syynä oli se, että he ovat asioineet asiakkaana siellä jonkun toimijan luona tai että he ovat olleet siellä kävelyllä tai ohikulkumatkalla. Sen sijaan 24 % kaupunkilaisista kertoi, ettei ole koskaan käynyt puutalokorttelissa. Kyselyn perusteella selvisi, että joensuulaiset eivät tunne puutalokorttelissa olevia toimijoita kovinkaan hyvin. Kun vastaajia pyydettiin pisteyttämään puutalokorttelin toimijat tunnettavuuden perusteella (1=en tunne lainkaan...4=tunnen erittäin hyvin), niin korkeimmat tunnettavuuspisteet saivat PKKY – Niittylahden ammattiopisto (1,88), Joensuun Popmuusikot (1,83), Hasanniemen teatteri/Turpatalli (1,83) ja Unicef-myymälä (1,73). Tämän lisäksi kortteleissa mainittiin sijaitsevan yrityksiä ja toimijoita, jotka todellisuudessa sijaitsevat (EFFC:n toimipistettä lukuun ottamatta) kortteleiden lähellä: balance kuntoklubi, Fysio Balance, Fysio-balansa, Annan kauneutta, jokin taidekauppa, jonka nimeä en muista, kaa-risilta, Karlssonin tavaratalo, Kauppaneuvoksen kahvila, Kaupungin KOR-palvelut, kaupunkitoimistot, Kiinteistö Laakkonen, kuntosali, vanhusten palvelutoimisto, metallipaja, matot ym. käsityöt, Pohjois-Karjalan taidetoimikunta, paja, Pelastakaa lapset ry, Pohjois-Karjalan oppisopimuskeskus, Suomen elokuvakomissio ja Terveys kauneus -sali. (Suomen Online Tutkimus Oy 2011.)

Tutkimuksen yhteenvedon todettiin, että mikäli puutalokorttelit säilytetään ja niiden toimintaa kehitetään, niin selkeästi eniten kaupunkilaiset katsoivat siinä tapauksessa voivansa käyttää alueella kahvila- ja ravintolapalveluja (97 %). Lisäksi muita suosituimpia palveluita olisivat sosiaali- ja terveystalot (65 %), myymälät (61 %) sekä erilaiset harrastustilat (61 %). Tämän lisäksi vastaajat voisivat käyttää näyttelytiloja (58 %), vapaasti

vuokrattavia kokoustiloja (54 %), esiintymistiloja (47 %), päiväkerhotoimintaa (45 %) ja vuokrattavia työtiloja (38 %). Tämän lisäksi vaihtoehtoisina käyttömuotoina mainittiin mm. askartelu- ja vapaa-ajan toiminnat, Black Box -teatteritila, erinomainen paikka oppitunneille toisenlaisessa ympäristössä, erikoistyökalupalvelu sekä audio- ja visuaalinen laitemyymlä, erilaiset myyjäiset, Joensuun kaupungin virastoja, esim. asuntotoimisto, palveluja joihin ihmiset ohjautuvat, asiakaspalvelupiste (kaupungin), koska nyt ne ovat saavuttamattomissa, jumppa- ja joogatoimintaa, karaokeiltoja, kaupallista toimintaa, kirpputori, käsityökeskus, käsityöpajoja, luomumyymlä, maalaaminen, maauimala, nuorisotiloja, nuorisotoimintaa, pieni-muotoisia esiintymistiloja, publi-tyyppisiä ravintoloita, päivätoimintakeskus, senioriväelle jotain toimintaa, teatteri, työpajoja lapsille, nuorille sekä säilytystilaa pajoille, vanhat talot kunnostettaisiin ja yksityisasuntoja lisää. (Suomen OnlineTutkimus Oy 2011.)

Lopuksi

Kortteli 48 herätti kiinnostusta ja moni kulttuuri- ja luovien alojen toimija koki, että voisi tulevaisuudessa työskennellä korttelin vanhassa puutalomiljöössä. Toteutettujen kyselyiden pohjalta voi todeta, että erilaisia toimijoita haluttaisiin saada samoihin tiloihin, jolloin toiminnan yhteisvolyymillä saavutettaisiin enemmän näkyvyyttä. Koettiin myös, että korttelisi voisi toimia kaupungin yhteisenä ja eri-ikäiset asukkaat yhdistävänä kohtauspaikkana. Saaduissa vastauksissa nousi esille, että Joensuuhun tarvitaan yleisesti ottaen uusia, monikäyttöisiä, muunneltavia ja tarpeeksi suuria tiloja. Useissa vastauksissa mainittiin, että Joensuussa on paljon pieniä tiloja, jotka eivät sovellu suurille yleisömäärille. Koettiin, että nykyiset tilat eivät ole tarpeeksi monikäyttöisiä. Useissa vastauksissa korostettiin toimijoiden tiloihin korostuvia erikoistoiveita. Tällaisia olivat mm. ääneen, seinien eristykseen, oviaukkojen kokoon ja lattiapintoihin kohdistuneet erityistoiveet. Yhdessä vastauksessa huomioitiin myös kestävä kehityksen näkökulma, jolloin korttelin kantaviksi teemoiksi voisivat muodostua energiansäästö, kierrätys, reilun kaupan tuotteet, lähituotannon ja käsityön suosiminen sekä työllistäminen.

Tulevaisuuden ongelmaksi kuitenkin muodostuu kortteleiden kunnostaminen ja vastuun kantaminen. Mikäli kukaan ei ota vastuuta kortteleiden kunnostamisesta, vanhat puutalot rapistuvat ja häviävät ajansaatossa Joensuun kaupunkikuvasta. Voikin miettiä, voisiko Joensuun kulttuurihistorialliset korttelit pelastaa kaupunkilaisten aktiivisuudella ja yhteisvastuullisuudella esim. crowdfundingilla? Crowdfunding on internetin kautta toteutettava varojenkeräysmenetelmä, jossa yleisöosallisuuden (crowdsourcing) tekniikoilla tuetaan ihmisten tai organisaatioiden toimintaa. Toinen vaihtoehto voisi olla, että aktiiviset kaupunkilaiset ostaisivat osuuden Kort-

teli 48 -osakeyhtiöstä. Yhdessä vastauksessa mainittiinkin, että osakkuus kortteli-osakeyhtiössä toisi hyvää mieltä ja palvelisi kaupunkilaisia aktiivisina ja osallistuvina toimijoina.

”Osta osuus Kortteli 48-osakeyhtiöstä ja tue luovuuteen keskittyvän puutalokorttelin kehittämistä! Osinkoina tarjotaan vuosittain hyvää mieltä sekä itse tehtyä kahvia & pullaa korttelipiknikin merkeissä.”

Lähteet

Taide- ja kulttuuritoimijoiden tilat -keskustelutilaisuuden muistiot 31.5. ja 15.6.2006.

Haastattelut ja kyselyt

Kortteli 48:n toimija- ja tilakartoitus 2011. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
Suomen OnlineTutkimus Oy 2011. Kaupunkilaiskysely joensuulaisille puutalokortteista.
Tutkimusraportti 8.12.2011.

TUUKKA PAKARINEN
POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU

Korttelista yrittäjien koti

Yrittäjien visio korttelin tulevaisuudesta

Tällä hetkellä Joensuun alueella syntyy ja kehittyy monia uusia yrityksiä. Erityisesti nuoret luovan alan toimijat ovat innostuneet yrityskoulutuksen kehityksen myötä luomaan omaa liiketoimintaa. Tällainen trendi on muodostunut monen asian seurauksena. Esimerkiksi ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoille ACE-hankkeen myötä aloitettu uudenlainen yrittäjyyskasvatus ja tämän integroituminen opetukseen ovat kasvattaneet nuorien kiinnostusta yrittäjyyteen. Tämän myötä synnytytetyt sosiaaliset yhteisöt, kuten Joensuu Entrepreneurship Society tai Joensuu Geek Meet, ovat luoneet pohjaa nuorten yritysten syntymiselle. Lisäksi näiden reittien kautta moni nuori start-up-yritys onkin päässyt mukaan hautomotoimintaan.

Sosiaalisten yhteisöjen yhteistyöllä ja toisiaan tukevalla sekä kannustavalla toiminnalla on ollut tähän kehitykseen suuri vaikutus. Osaltaan asiaan on vaikuttanut myös se, että esimerkiksi media-alalla työskentely on pitkälti freelancer-toimintaa, eikä pitkäkestoisia media-alan töitä ole Pohjois-Karjalan alueella tarjolla. Tämä luo automaattisesti tarpeen oman yritystoiminnan perustamiselle. Valitettavasti myös monet Pohjois-Karjalassa kouluttautuneet osaajat siirtyvät Etelä-Suomeen parempien työmahdollisuuksien perässä.

Joensuun nuoryritystoiminnan lisäksi Outokummussa pelialan ammattipistotasoinen koulutus ja hautomotoiminta ovat myös luoneet hyvät mahdollisuudet uusille pelialan yrityksille saada itselleen työskentelytilat käyttöönsä sekä samalla kehittää joustavasti yritystoimintaansa. Lisäksi sosiaalisen median ja hanketoiminnan kautta on ollut mahdollista luoda laajempia yhteistyöverkostoja, joiden seurauksina ovat olleet esimerkiksi syksyllä 2011 järjestetty Illuusio-pelialan seminaari Joensuun taidemuseolla, jossa puhujina olivat alueen rahoittajatahot sekä pelialan henkilöitä kuten Angry Birds -ilmiön luoja Petter Vesterbacka Roviolta. Tilaisuudessa pääsivät myös paikalliset pelialan yrittäjät esittelemään toimintaansa ja verkostoitumaan.

Tällainen varsin nopea luovien alojen yritysten syntyminen ja kehitys on myös luonut tarpeen toimitiloille Joensuun alueella. Mikäli kehitys jatkuu samansuuntaisena, tulee tarve lähivuosina vielä kasvamaan. On myös selvää, että syntyvistä yrityksistä vain osa on sellaisia, jotka menestyvät ja joiden toiminnasta muodostuu vakaata. Toisaalta jo nyt menestyvistäkin yrityksistä moni tekee töitä omassa asunnossaan parempien kohtuuhintaisten työtilojen puuttuessa. Tarvetta olisi uudenaikaisille nuorekkaille luovan alan toimitiloille, joka toisi näitä nuoria yrittäjiä yhteen ja loisi samalla omanlaisensa yhteisön, jossa uudet ideat syntyisivät sekä yhteistyö muiden yrittäjätahojen kanssa olisi aktiivista ja vireää.

Kortteli 48 voisi olla luonteva alusta tällaisen luovien alojen keskuksen synnylle jo nyt alueella olevien toimijoiden rinnalle. Yhtenä päämääränä tulisi olla kohtuuhintaisten työtilojen tarjoaminen nuorille ja nuorekkaille yrityksille. Työtilojen tulisi myös kattaa toimiston perustarpeet, kuten nopean laajakaistayhteyden, saniteettitilat, pienet keittiötilat sekä kokoustilan, jonka jokainen kortteli 48:n yrittäjä voisi varata tarvittaessa käyttöönsä. Toiminta voisi perusluonteeltaan olla samankaltaista kuin Kortteli 48:n vieressä olevassa Rantakatu 9:n puutalossa, jossa Joensuun Popmuusikot sekä monet muut luovan alan toimijat vaikuttavat.

Kortteli 48 sisältöjen suunnittelua tulisi myös tehdä yhteistyössä näiden muodostuneiden nuoryrittäjäyhteisöjen kanssa, jotta toimintaympäristö muodostuisi optimaaliseksi. Tämän raportin tueksi on haastateltu neljää luovien alojen toimijaa, joista jokainen vaikuttaa tällä hetkellä Joensuussa ja lähestyy tätä aihealuetta eri näkökulmista. Haastateltavina olivat Heikki Immonen, Jussi Ratilainen, Asko Ikäheimo ja Michael Weinmann. Olen valinnut tämän raportin tueksi muutamia heidän näkemyksiään.

Heikki Immonen

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun innovaatiokoordinaattori Heikki Immonen on toiminut osana aiemmin mainittua ACE-hanketta sekä ollut mukana perustamassa monia sosiaalisia yhteisöjä Joensuun alueelle. Heikin kautta esille nousi yhteisön merkityksellisyys Kortteli 48:n perustamisessa. Ensin on oltava yhteisö, joka löytää tilansa, mutta tila itsessään ei voi luoda yhteisöä. Tästä konkreettisena esimerkkinä Heikki nosti esille Joensuun Tiedepuistolla toimivan netWork Oasis -työskentelytilan, jonka toiminnasta Heikki aiemmin vastasi. Network Oasisin ajatuksena oli luoda ensin työtilat ja tämän kautta synnyttää yhteisö, mutta yhteisön puuttuessa ei sitä myöskään suoranaisesti Oasiin päässyt syntymään. Näin ollen nyt jo muodostuneiden yhteisöjen voimin Kortteli 48 pystyisi parhaiten löytämään oikean toimintatavan. Kehittyminen tulisi tapahtua yhteisöjen mielipiteet huomioiden ottaen sekä sitoen heidät alusta asti mukaan toimintaan. Tärkeänä seikkana on myös hyvä huomioida Kortteli 48:n sijainti jo olevien luovien alojen toimijoiden läheisyydessä sekä Joensuun kaupungin keskustan tuntumassa.

Tällainen yhteisöllisyys toimii myös vastavuoroisena hyödykkeenä sen toimijoiden kesken. Yhteisöön liittyminen hyödyttää yritystä, koska eri palveluntarjoajat voivat antaa toisilleen yhteisön välisiä työtilauksia tai ”diilejä”. Käytännössä yhteisön sisällä voisi toimia oma pieni bonusjärjestelmä.

Yhteisön tilaratkaisujen osalta nousi esille yritysten toimistotilojen lisäksi kahvila, joka tulisi sitoa osaksi kortteli 48:n toimintaa. Kahvila toimisi myös vuorovaikutusympäristönä muiden yrittäjien välillä. Lisäksi kahvilan yrittäjä toimisi linkittäjänä ja Kortteli 48 palvelutoimintojen esittelijänä. Kahvilasta muodostuisi korttelin sydän, jossa erilaisten tapaamisten pitäminen olisi mahdollista. Tilasta löytyisi myös rauhallisempi puoli, jossa olisi mahdollista tehdä töitä kannettavien tietokoneiden äärellä. Yritysten ja korttelissa olevien palveluiden tulisi olla mahdollisimman helposti lähestyttäviä. Kahvila olisi myös Kortteli 48:n selvimmän ulospäin näkyvä osa ja luokseen kutsuva tekijä.

Käytännössä tilojen tulisi viestittää hyvästä hengestä ja toiminnallisuudesta. Ylläpitoratkaisuina olisi tilojen käytöstä maksettava kohtuullinen vuokra sekä myös lisänä eri kokoustarpeisiin vuokrattavat tilat. Tärkeää olisi tilojen tarjoamisen lisäksi kehittää yhteistyönä korttelissa toimivia yrityksiä ajatuksella, mikäli kortteliin sijoittuu tarkoittaa se todennäköisesti, että yritys myös menestyy.

Jussi Ratilainen

Jussi Ratilainen johtaa kahta yritystä Joensuussa. Hänen kokonaan omistama yrityksensä toiminimi Juspica on perustettu vuonna 2009 ja tarjoaa graafisen suunnittelun sekä valokuvauksen palveluita. Jussin toinen yritys Ramdroid Studios on vuonna 2010 yhteistyössä Ville Räisäsen kanssa perustettu rekisteröity kehittäjänimi. Molemmat yritykset toimivat kansainvälisesti Joensuusta käsin.

Jussi nosti esiin Kortteli 48 tilojen osalta niiden monikäyttöisyyden, esimerkiksi kuvauskäyttöön vuokrattava tilan. Monikäyttöisyys tulisi myös huomioida erilaisten kokoustilojen osalta. Muiden työskentelytilojen ei tarvitsisi olla isoja, kunhan niissä olisi mahdollisuus tehdä rauhassa töitä. Tilojen tulisi olla myös persoonallisia ja värikkäitä eikä liian ”bisnesmäisiä”.

Tilavuokran tulisi olla kohtuullinen, ja jokainen yrittäjä hoitaisi oman osuutensa vuokrasta. Tulevaisuudessa Jussi näkisi myös mahdollisena yrittäjien kesken yhteiset projektit, joilla voitaisiin ylläpitää yhteistäkin kassaa. Kuitenkaan toiminta ei saisi olla liian sidoksissa olevaa muiden yrittäjien välillä, eikä omaa rahapolitiikkaa tulisi sitoa yhteiseen toimintaan.

Tärkeänä seikkana Jussi näkee yhteisön, jossa on rento tunnelma. Vahvuuksia tällaisella Kortteli 48:n sisällä olevalla yhteisöllisellä toiminnalla olisi työtehtävien jakaminen yhteisön sisällä. Yhteisössä olevalle yrittäjälle tehty tilaus voisi olla myös ohjattavissa toiselle yhteisön yrittäjälle, mikäli ensimmäinen ei tilausta pystyisi suorittamaan. Lisäksi moni pienempi yhteisön sisällä toimiva yrittäjä pystyisi vastaanottamaan isompiakin pro-

duktioita ja tuottamaan tilaukset yhteistyössä muiden pienyrittäjien kanssa. Tällöin työn kannattavuus huomioiden tehtävät jakautuisivat eri osaluokkiin sekä hinnoittelu jaettaisiin työtehtäväkohtaisesti.

Tällaisen osaamisen jakaminen on mahdollista ilman yhteisöäkin, mutta yhteisöllisyys ja Kortteli 48:n sisällä oleva toiminta madaltaisi kynnystä produktioiden järjestämisen sekä neuvottelujen osalta. Tässä palveluiden helppo saavutettavuus olisi avainasemassa myös tilauksen tekijän näkökulmasta.

Asko Ikäheimo

Asko Ikäheimo on vuonna 2010 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta valmistunut medianomi. Hän toimii tällä hetkellä yrittäjänä vuonna 2011 perustamallaan toiminimellä Alan Tribe tuotannot. Asko myy animaatio- ja 3D-mallinnuksen osaamistaan sekä keskittyy tarjoamaan koulutuspalveluita. Lisäksi hän hakee luomalleen animaatioasarjalle tuotantorahoitusta.

Asko kokee yhteisön sisällä olevien yrittäjien hyötyvän toisistaan, joskin yhteisöön tulisi valikoida sopivankaltaiset yritykset. Työtilojen tulisi tuntua kotoisilta eikä liian toimistomaisilta. Sielua ja sydäntä korttelista tulisi löytyä. Tilojen suunnittelussa tulisi huomioida äänieristys esimerkiksi pienimuotoisia äänityksiä ajatellen. Tämän osalta moni eri medioihin tuotteita tekevä toimija voisi tarvita huonetta äänityöskentelyäkin ajatellen.

Tilavuokrauksen osalta yrittäjän tulisi maksaa niistä tiloista, joita hän käyttää ja joidenkin työtilojen osalta voisi Korttelissa olla myös vaihtuvuutta, jolloin tiloja voisi käyttää eri yritysten tarpeiden mukaan. Tällöin kyseessä voisi olla esimerkiksi lyhyemmät tietyn tuotannon ajan kestävät työtilatarpeet. Lisäksi Asko näkisi yhtenä tarpeena vuokrattavan ja tehokkaan tietokoneen kuten PC:n tai MACin sekä ohjelmistot.

Michael Weinmann

Michael Weinmann on vuonna 2011 valmistunut Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulusta teolliseksi muotoilijaksi ja suunnitellut muun muassa MoRoll-tuolin, joka sijoittui International Design Award -kilpailussa 20 parhaan joukkoon vuonna 2009. Michael on tällä hetkellä käynnistämässä omaa yritystoimintaansa.

Michael nostaa esille työtilojen osalta paikan, ihmiset, ympäristön ja rennon ilmapiirin. Yhteisöön tarvitaan monipuolisuutta ja erilaisuutta. Tilojen ohessa yrityksillä tulisi olla mahdollisuus tehdä omia asioitaan, mutta tämän lisäksi tulisi olla myös vuorovaikutuksessa yhteisön kesken. Kahvipöydän ääressä pystyttäisiin ratkomaan omankin yrityksen haasteita saaden apua muilta sekä samalla jakaen omia näkemyksiään. Tällaisen innovatiivisen asennoitumisen sekä ihmisten ja yhteisön kautta voitaisiin luoda tuotteita, jotka hämmästyttävät sekä herättävät kiinnostusta.

Lisäksi Kortteli 48 -yhteisön perustamiseen tarvittaisiin jo toimivia yrityksiä, jotka pystyvät vakaasti ylläpitämään itsensä. Lisäksi luova yhteistoiminta tarvitsee toimijoidensa välille oikeanlaista kemialla. Kortteli 48:n luovaan yhteisöön valikoitaisiin oikeat toimijat ja yhteisöstä vastuun ottavat yrittäjät.

Tärkeänä tekijänä olisi tilojen monimuotoisuus. Tilaa tulisi olla runsaasti käytettävissä sekä mahdollisuus esimerkiksi siirrettävien seinäkkeiden osalta sulkea sopivia työalueita käyttöön.

Michael näkee tärkeäksi panostaa yhteisön ja siihen sidottavien yritysten laatuun. Ylläpidon kannalta toimintamalleja on erilaisia. Yksi vaihtoehto olisi tarjota aloitteleville ja nuorille yrityksille tilat toteuttaa ideaansa, mutta yritysten tulisi myös olla valmiita sitoutumaan ideaansa ja pysymään vuokraamissaan tiloissa tietyn aikaa. Muutoin voidaan olla tilanteessa, jolloin aloittava yrittäjä kokeilee onneaan ideansa kanssa, ja kun toiminta ei lähde kunnolla käyntiin, lopettaa hän yrityksen sekä vuokrasuhteen, mikä tuottaa tappiota Kortteli 48 tilojen ylläpidolle.

Toinen malli voisi olla yhteisölähtöinen suunnittelu Kortteli 48:n osalta, ja tämän pohjatyön kautta syntyisi sopivat tilat moneen eri luovan alan käyttötarkoitukseen. Tämän myötä ”pesä” olisi valmis, ja yritykset voisivat käyttää tiloja tarvitsemansa ajan verran. Mahdollisesti osa yhteisöstä siirtyisi aikanaan muualle ja osa voisi jäädä toimimaan Kortteli 48 sisälle. Kortteliin jäävä osa ylläpitäisi yhteisöä sekä markkinoisi sen toimintaa taas eteenpäin.

Kokonaisuudessaan tarvitaan ihmisiä ja yrityksiä, jotka ovat valmiita sitoutumaan luodun ”pesän” ympärille sekä myös omaan liiketoimintaansa pitkäksi aikaa. Tällainen yhteisö tarvitsee ihmisiä, jotka kritisoivat ideoita ja ovat avoimia uusille ajatuksille sekä ovat myös valmiita auttamaan ideoita kasvamaan.

Yhteenveto

Kokonaisuudessaan Kortteli 48 voisi olla Pohjois-Karjalassa toimivien nuorten yrittäjien sekä yhteisöjen kautta suunniteltu kotoisa, moninainen ja mukautuva toimintaympäristö. Korttelissa yhdistyisi rauhassa tehtävä yritystoiminta, mutta myös vireä kahvilatoiminta sekä yhteisö, joka tukee sekä kannustaa toisiaan luomalla myös samalla uusia ideoita ja toimintaa yrittäjien välille. Kortteli 48 toiminnan brändi tulisi olla selkeästi innokas ja yhteisöön kuuluvan yrityksen kehitystä sekä menestystä lisäävä ympäristö, johon valittaisiin vain vakaasti toimintaan sitoutuvia sekä yhteisön jäsenenä aktiivisesti toimivia yrittäjiä. Lisäksi valikoiduilla yrityksillä tulisi olla jo selkeästi ylläpidettävää liiketoimintaa.

Toinen osa Kortteli 48:n toimintaa voisivat olla lyhyemmän aikavälin vuokrasuhteilla toimivat nuoret yrittäjät tai start up:it. Näiden yritysten olisi mahdollista kehittyessään hakea osaksi toimivaa luovaa yhteisöä. Tätä

yrittöstoimintaa ja tilavuokrausta tukisi mahdollisesti hautomotoiminta tai muut tukirahoittajat.

Näiden kahden osa-alueen keskellä toimisi oma kahvilayrittäjänsä, joka muodostaisi lämpimän ja ulospäin näkyvän osan Kortteli 48:n toimintaa. Kahvilassa yhdistyisivät niin yhteisön vakinaisemmat kuin uudetkin pienemmällä aikajaksoilla toimivat yrittäjät sekä ulkoa tulevat tilaajat ja muut asiakkaat. Kahvila tarjoaisi tilat tapaamisille sekä myös rauhallisemman alueen töiden tekemiseen. Kahvilassa olisi myös mahdollista järjestää pienempiä palavereita, näyttelyitä tai tapahtumia erikseen varattuina ajankohtina. Kahvilatoiminta voisi myös huomioida paikallista yrittäjyyttä tuotetarjonnassaan.

Kortteli 48:n sisältä löytyisi myös pienempi ja suurempi workshop-huone, joita voitaisiin mukauttaa erilaisten käyttötarpeiden mukaan. Näitä tiloja olisi myös mahdollista vuokrata ulkopuolisille toimijoille.

Korttelia suunniteltaessa olisi myös hyvä ottaa huomioon Joensuun Tiedepuiston netWork Oasiksen tilat ja sen kehitymissuunta. Tällöin olisi mahdollista luoda tarve kahdelle erilaiselle toimintatilalle, joista kumpainkin on erikoistunut omaan käytännölliseen suuntaansa.

Kortteli 48:n pääasialliset ylläpitokulut tulisi kattaa yhteisön sekä ulkopuolisten tilavuokrilla. Lisäksi erilaisia ansaintatapoja tulisi kehittää, kuten esimerkiksi kahvion ohessa olevan seinätilan vuokraaminen näyttelyitä varten tai yrittäjäyhteisön kesken tehtyjen produktioiden tuotosta tietyn prosentin käyttäminen osana korttelin ylläpitotoimintaa. Lisäksi toiminnan ylläpitämiseen voisi etsiä rahoittajatahoja Pohjois-Karjalan alueelta. Ylläpidon osaksi tulisi myös esimerkiksi yrittäjäyhteisön jäsenistä muodostaa hallitus, joka pitäisi huolta kortteli 48:n toiminnasta sekä olisi vastuussa korttelin kehityksestä ja markkinoinnista. Vaikutteita rahoitustoimintaan ja ylläpitämiseen tulisi myös käydä hakemassa muualta Suomesta sekä Euroopasta.

Lopuksi voidaan todeta, että Joensuun panostaminen tämänkaltaiseen nuoryrittäjäystoimintaan sekä Kortteli 48 alueen lanseeraaminen osaksi kulttuurikorttelialuetta, jonka läheisyydessä toimivat jo Taitokortteli, Pakkahuone, Joensuun kaupunginteatteri ja Carelicum sekä lähellä myös Joensuun Popmuusikot sekä monet muut luovan alan toimijat, olisi veto-voimainen tekijä Pohjois-Karjalalle.

Elävä Ilosaari

2011–2012

Ilosaari on Joensuun keskustan tuntumassa sijaitseva fyysinen saari, kaupunkitila. Ilosaareissa järjestetään vuosittain useita tapahtumia, ja alue puistomaisen ympäristönsä ja Pielisjoen ansiosta palvelee kaupunkilaisia virkistysalueena. Joensuun Ilosaareissa toimii myös Karjalaisen Kulttuurin Edistämisseuran omistama perinteikäs kulttuurikeskus Karjalantalo. Ilosaari-hankkeessa tutkittiin, miten Joensuun keskustassa sijaitsevasta Ilosaaresta syntyy aktiivinen kohtauspaikka kaupunkilaisille ja monipuolinen tapahtumapaikka tapahtumatuottajille. Elävä Ilosaari hahmotteli odotuksia, toiveita ja suuntia Ilosaaren kehittämiseksi, sillä hanke näki suuria mahdollisuuksia saaren toiminnan kehittämisessä. Elävä Ilosaari -hankkeen toteuttaja oli Joensuun Popmuusikot ry.

Elävä Ilosaari -hanke toteutettiin alueellisen koheesio- ja kilpailukyky (KOKO) -ohjelman rahoituksella vuoden 2011 aikana. Elävä Ilosaari toteutettiin yhteistyössä Joensuun kaupungin hallinnoiman Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö sekä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hankkeiden kanssa.

Tavoitteet

Elävä Ilosaari -hankkeen tavoitteena oli selvittää ja tuotteistaa Ilosaaren palvelumahdollisuuksia, jotka olisivat sekä kaupunkilaisten, alueen yritysten ja oppilaiden että alueen ulkopuolisten tapahtumatuottajien hyödynnettävissä. Tavoitteena oli kehittää Ilosaaren koordinaatiota sekä vuoropuhelua eri toimijoiden välillä. Keskeisenä tavoitteena oli myös hahmottaa Ilosaaren palvelukokonaisuus: luoda yhteinen visio, missio ja arvot elävästä Ilosaaresta, joka olisi kaupunkilaisten monipuolinen kohtauspaikka. Lisäksi tavoitteena oli tutkia ja kehittää välineitä uuden yhteisöllisyyden ja viestinnän luomiseksi Joensuun Ilosaaren ympärille. Hanke selvitti yhteisöviestinnän välineitä, joilla sekä hankkeen yhteistyökumppanit että kaupunkilaiset saavat joustavasti ja interaktiivisesti tietoa Ilosaareissa tapahtuvista toimista.

Toimenpiteet

Elävä Ilosaari -hankkeen toimenpiteenä oli Ilosaaren verkkosivujen luominen, toteuttaa Benchmarking-matka elämysmatkailun tuotteistamisesta Lappiin, tehdä kaupunkilaiskysely Ilosaaren kehittämisestä, toteuttaa tapahtumapilotti ja kirjoittaa Ilosaaren kehittämishanke.

Ilosaaren verkkosivujen luominen (www.ilosaari.fi)

- Ilosaaren markkinointisivuston ja tiedotuskanavan luominen kaupunkilaisille
- Ilosaaren mahdollisuuksista tiedottaminen tapahtumajärjestäjille ja tuotanto-oppaan luominen
- verkkosivustoon liittyvän hankintakilpailutuksen toteuttaminen
- verkkosivujen materiaalien ja sisällöntuotannon koordinaatio
- verkkosivujen jatkuvuuden takaaminen.

Benchmarking-matka toukokuussa 2011 elämysmatkailun tuotteistamisesta Lappiin

- kansainvälisille asiakkaille tuotteistettujen matkailupalvelumallien selvittäminen
- hankesuunnitelman ideointi ja kirjoittaminen tuotteistettujen matkailupalveluiden pilotoinnista Ilosaareissa
- verkostoituminen Lapin alueen matkailukehittäjien kanssa.

Kaupunkilaiskysely Ilosaaren kehittämisestä

- yleinen selvitystyö kaupunkilaisten toiveista, ajatuksista ja mielikuvista liittyen Ilosaareen ja ajankohtaisen sekä sopivan viestintäkanavan hahmottaminen kyselyn avulla (vrt. www.ilosaari.fi) yhteistyössä yllämainittujen hankkeiden kanssa.

Tapahtumapilotointi

- mahdollisten tapahtumapilottien toteuttaminen Ilosaareissa esiin tulleiden toiveiden valossa
- tutkitaan sopivia tapahtumapilotteja ja toteutetaan kumppaneiden kanssa verkostomaisesti.

Ilosaaren kehittämishankkeen kirjoittaminen

- laajemman Ilosaaren kehittämishankkeen kirjoittaminen yhdessä kumppaneiden kanssa
- tapahtumapalveluiden tuotteistamiseen liittyvän hankeluonnoksen hahmottaminen ja kirjoittaminen.

Saavutetut tulokset

Elävä Ilosaari -hankkeessa saavutettiin seuraavia tuloksia.

www.ilosaari.fi-sivusto

Elävä Ilosaari -hankkeen puitteissa tehtiin www.ilosaari.fi-nettisivut, johon koottiin Ilosaaren liittyvät palvelut, tapahtumat ja toiminnot yhden sivuston alle. Nettisivut aukesivat tammikuussa 2012, ja niiden päivityksestä huolehtii Joensuun Popmuusikot ry. Ylläpidon helpottamiseksi www.ilosaari.fi -sivusto toteutettiin Karjalantalonsa ja Kerubin verkkosivujen rakenteella, jolloin olisi mahdollista yhdistää Ilosaaren verkkosivun ylläpito nykyisten jo olemassa olevien sivujen ylläpidon kanssa.

Ylläpidon ja sivuston päivittäminen sanelivat myös graafisen ilmeen ja teknisen toteutuksen viitekehystä. Hankkeen aikana Grafex Oy toteutti sivuston graafisen suunnitelman ja toteutuksen. Hanke vastasi itse suunnittelusta ja sisällöntuotannosta, joka koostui tekstien laatimisesta, kuvamateriaalien etsimisestä, kuvaamisesta, karttojen piirtämisestä, yhteystietojen keräämisestä, lomakkeiden suunnittelusta ja eri raporttien työstämisestä sivuille sopivaan muotoon. Verkkosivujen tekninen toteutus (koodaus) toteutettiin hankkeen toimesta.

Nettisivut sisältävät seuraavat toiminnot:

- Ajankohtaista-osion, jossa tiedotetaan Ilosaaren liittyvistä ajankohtaisista asioista.
- Tapahtumakalenterin, johon kootaan kaikki Ilosaareissa ja Karjalantalossa järjestettävät tapahtumat.
- Info, jossa esitetään Ilosaaren liittyvät palvelut ja palveluntuottajat yhteystietoineen sekä esitellään Ilosaaren historiaa.
- Kuvia-osioon kerätään kuvia Ilosaaren tapahtumista.
- Tapahtumajärjestäjille on nettisivuilla oma osionsa, johon on koottu kaikki oleellinen tieto tapahtuman järjestämisestä Ilosaareissa. Osiossa on käsitelty asioita aina viranomaisluvista paikallisten palveluntarjoajien yhteystietoluetteloon. Lisäksi osiosta löytyy kartta ja tiedot Ilosaaren lavasta, miksauskopista ja sähköistä.

www.ilosaari.fi-sivuston sisällöntuotannosta vastasi K. Leinonen, graafisesta ilmeestä Mainostoimisto Grafex, koodaamisesta vastasi T. Rinne ja uuden kuvamateriaalin kuvaamisesta vastasi K. Kaskinen.

Benchmarking-matka toukokuussa 2011 elämysmatkailun tuotteistamisesta Lappiin

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kutsui sidosryhmiään ja kumppaneita perehtymään Lapin tuotteistettuihin elämysmatkailupalveluihin ja konsepteihin. Tausta-ajatuksena benchmarking-matkalla oli tutkia ja keskustella mahdollisista kansainvälisistä matkailukonsepteista, joita voitaisiin soveltaa Joensuussa ja maakunnassa. Matkalla edustettuina tahoina olivat mm. Joensuun kaupunki, Lieksan kaupunki, Karelia Expert, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, PIKES Oy, Hotelli Green Star, Joensuun Töminä Oy ja Joensuun Popmuusikot ry. Benchmarking-matkalla tutustuttiin mm. Rovaniemen kaupungin matkailuelinkeinon ja matkailukonsepteihin sekä kaupungin ja alueellisen kehittämissyhtiön rooleihin sekä ydintehtäviin, tutustuttiin Lapland Safaris Groupin tuotteistettuihin matkailupalveluihin, perehdyttiin Santa Parkin uudistamiseen sekä Levin alueen infran ja matkailupalveluiden kehittämiseen. Lisäksi matkalla tutustuttiin Hotelli Jeriksen tuotteistettuun talvikylään ja Pallastunturin palveluihin. Benchmarking-matkalla ideoitiin ja suunniteltiin mahdollista Ilosaaressa toteutettavaa kansainvälistä matkailukonseptia.

Kaupunkilaiskysely Ilosaaren kehittämisestä

Elävä Ilosaari -hankkeessa toteutettiin kaupunkilaiskysely Ilosaaren kehittämisestä. Kyselyn tavoitteena oli saada selville joensuulaisten ajatukset ja toiveet Ilosaareen ja sen palveluihin liittyen. Kaupunkilaiskyselyn sisältöä ja yhtymäpintoja 48. kortteliin suunniteltiin yhdessä Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö ja KuTu kulttuurista tulevaisuutta -hankkeiden kanssa. Lisäksi kyselyn sisällön suunnittelussa otettiin huomioon Joensuun kaupungin teknisen viraston kaavoituksen näkökulmia Joensuun keskustan osayleiskaavan tarkistamiseksi. Selvitystyö sisälsi kysymyksiä, jotka toivat kaupunkilaisten mielipiteitä näkyviin Joensuun kaupungin tekniselle virastolle mm. Ilosaaren ympäristöön liittyen.

Kaupunkilaiskyselyn toteuttamiseksi hanke teki kilpailutuksen, jonka perusteella selvitystyön toteutti Suomen OnlineTutkimus Oy. Suomen OnlineTutkimus Oy koosti kyselyn perusteella raportin, josta hanke työsti oman koosteen tulevia Ilosaaren verkkosivuja varten. Kooste ja tutkimus kokonaisuudessaan julkaistiin vuoden 2012 puolella. Kysely toteutettiin puhelinhaastatteluna ja tutkimusta varten haastateltiin 503 joensuulaista henkilöä. Haastateltavat valikoitiin Joensuun luonnollista väestöjakaumaa mukailleen.

Kysely osoitti, että Ilosaari on monelle joensuulaiselle tuttu paikka ja 71 prosenttia vastaajista oli käynyt Ilosaaressa viimeisen 12 kuukauden aikana. Nuorison (15–24 -vuotiaat) päällimmäinen syy Ilosaaressa käymiseen oli ajan viettäminen kavereiden kanssa ja yli 65-vuotiaille päiväkävelyt. Ulkoilmakonserteissa ilmoitti käyneensä kaikkien ikäluokkien vastaajat. Monet vastaajista olivat myös käyneet Ilosaaressa sijaitsevassa Kerubissa syömässä

tai keikalla. Uiminen, kalastaminen tai melonta eivät sen sijaan olleet tuoneet vastaajia montaa kertaa Ilosaareen.

Noin kolmannes haastatelluista ei ollut käynyt Ilosaaressa viimeisen 12 kuukauden aikana, koska Ilosaaressa ei ole ollut heitä kiinnostavia tapahtumia tai palveluita. Lähinnä eläkeikäiset haastateltavat olivat sitä mieltä, ettei Ilosaaressa ole heidän ikäisilleen sopivia palveluita.

Joel Yö ja Ilovaarirock osoittautuivat tutkimuksen perusteelle tutuimmiksi Ilosaaressa järjestetyiksi tapahtumiksi. Myös talvella 2011 ollut avantoinnin SM-kilpailut oli joensuulaisille tuttu tapahtuma. Pienempien harrastuspiirien tapahtumat kuten Hot Rod Drivers – jenkki-autotapahtuma ja moottoripyöräharrastajien The Mopot Show olivat vastaajille suhteellisen tuntemattomia.

Haastatteluissa tiedusteltiin myös, miten hyvin joensuulaiset tuntevat kulttuurikeskus Karjalantalon ja ravintola Kerubin tarjoamat palvelut. Annetuista vaihtoehdoista Kerubin livekeikat ja ruokapalvelut (lounas ja ala carte) osoittautuivat tunnetuimmiksi Kerubin tuottamiksi palveluiksi, kun taas Kerubissa perjantaisin järjestettävä Säröperjantai on vielä aika tuntematon konsepti. Parhaiten Kerubin näyttää tutkimuksen perusteella tuntevan 15–34-vuotiaat joensuulaiset.

Haastattelututkimus osoitti, että Ilosaari on tärkeä paikka joensuulaisille, ja siellä tulisi järjestää monipuolisesti tapahtumia ympäri vuoden. Osa joensuulaisista on sitä mieltä, että Ilosaaren kunnostaminen lisäisi matkailullista vetovoimaa, mutta myös Joensuun houkuttelevuutta asuinpaikkana.

Kaupunkilaiset ovat tutkimuksen perusteella vahvasti sitä mieltä, ettei Ilosaaren luontoarvoja eikä Kaluvirran luontoarvoja saisi heikentää vaikka liikenteelliset haasteet niin vaatisivatkin. Aluetta olisi kehitettävä entistä enemmän puistomaisempaan suuntaan ja saareen kaivattaisiin lisää saniteettitiloja uimarannan ja puiston käyttäjiä varten. Myös saaren perusvalaistusta tulisi kohentaa.

Kaupunkilaisten toiveena olisi saada Ilosaareen erilaisia tapahtumia, kunnolliset pysäköintipaikat polkupyörille, hyvä uimaranta ja pukuhuone-tilat uimareille. Myös jäätelökioskia ja erilaisten ulkopelien vuokrausta toivottiin. Monien vastaajien toivelistalla oli myös kesäterassi, joka tosin jo nykyisellään toimii ravintola Kerubin ylläpitämänä.

Useimmiten tieto Ilosaaren tapahtumista ja palveluista on saatu paikallislehden ilmoituksesta tai tutuilta, mutta myös tapahtumien julistemerkkinointi osoittautui yhdeksi hyväksi tapahtumamarkkinoinnin keinoksi. Alle 35-vuotiaiden keskuudessa yhteisöpalvelu Facebook on suosittu tietokanava, mutta kaikista vastaajista vain noin kolmannes ilmoitti saavansa tiedon tapahtumista Facebookin kautta. Annettujen vaihtoehtojen ulkopuolelta vastauksiksi lueteltiin muun muassa Joensuun kaupungin tapahtumakalenteri ja eri tapahtumien internetsivut.

Myös jatkossa tieto Ilosaaren tapahtumista ja palveluista toivottiin saatavan lehti-ilmoitusten kautta. Kuitenkin nettisivusto, johon koottaisiin

kaikki Ilosaaren tapahtumat, tilaisuudet ja palvelut, tuntuisi vastausten perusteella olevan hyvä tiedottamisen kanava.

Tapahtumapilotointi

Elävä Ilosaari -hankkeessa suunniteltiin ja toteutettiin Ilosaaren tapahtumapilotti. Perustavana ideana tapahtuman suunnittelussa oli luoda ympäristö ja puitteet mahdollisimman monelle yhteistyötaholle. Toisin sanoen hankkeen puitteissa ei nähty järkevänä toteuttaa itse koko Ilosaaren tapahtumapilottia, sillä tämä olisi tuonut myös kaikki tapahtuman kustannukset hankkeen maksettavaksi. Suunnittelun aikana todettiin, että hankkeen on järkevämpää luoda tekniset puitteet, mainontaa ja vetonauloja sekä ylipäätään saattaa Ilosaari ympäristönä tapahtumapilottin tarvitsemaan kuntoon. Varsinainen tapahtuman sisältö jätettiin yhteistyötahojen toteuttavaksi, jolloin heille ei syntyisi myöskään liikaa rasitteita kustannusten tai työn kautta.

Tapahtumapilottin nimeksi muodostui Lunta Ilosaaressa. Tapahtuman nimi palautettiin 2000-luvun alussa järjestetystä musiikkitapahtumasta. Lunta Ilosaaressa -tapahtuman suunniteltiin tarjoavan lumi- ja ulkoaktiiviteetteja eri yhteistyötahojen toteuttamana. Lisäksi tapahtumaan kytkeytyi Valoparta Oy:n suunnittelema luistelutapahtuma, Kontiolahden Urheilijat ry:n ampumahiihdon maailmancupin palkintojenjako ja Kerubin menestynyt Lauantaidisco-konsepti. Lisäksi tapahtumaan saatiin yhteistyöapua Josek Oy:stä ja Karelia Expertin Tapahtumia Pohjois-Karjalaan -hankkeesta.

Lunta Ilosaaressa -tapahtuma järjestettiin 11.–12.2.2012 ja molempina päivinä se jakaantui päivä- ja iltaohjelmaan. Lauantaipäivänä saaressa oli paikallisia ohjelmapalveluyrittäjiä ja seuroja esittelemässä toimintaansa ja asiakkaat saivat käydä luistelemassa Ilosaaren laguuniin tehdyllä luistinradalla. Lauantain iltaohjelma alkoi Ylioppilasteatterin improesityksellä, ja se jatkui Kontiolahden ampumahiihtokisojen maailmancupin palkintojenjalla, minkä jälkeen lavalle hyppäsi Asa yhtyeineen. Ilta päättyi parituntiseen jäädiscoon.

Sunnuntaipäivänä järjestettiin Ilosaaren laguunissa 50-luvun luistelutapahtuma, ja tapahtuma päättyi tunnin kestävään ”Talven kauneus” -installaatioon, joka yhdisti valoa, tulta, tanssia ja musiikkia. Valoparta Oy valaisi Ilosaaren koko viikonlopuksi ja vastasi installaation suunnittelusta ja toteutuksesta.

Lunta Ilosaaressa -tapahtuma keräsi saareen lauantain ja sunnuntain aikana yhteensä noin 2 000 ihmistä. Tapahtuman esittely ja valokuvia löytyvät osoitteesta www.ilosaari.fi.

Ilosaaren kehittämishankkeen kirjoittaminen

Elävä Ilosaari hankkeen aikana kirjoitettiin Ilosaaren kehittämishankesuunnitelma. Kipinä kansainvälisen matkailuhankkeen kirjoittamisesta syntyi Island Of Russian Christmas -konseptin pohjalta ja ajatus matkai-

luhankkeen kirjoittamisesta voimistui benchmarking-matkan aikana. Elävä Ilosaari -hankkeen benchmarking-matkan seurauksena hanke tarjoutui avustamaan ja kirjoittamaan kansainvälistä matkailuhanketta sovitun työryhmän kanssa. Matkailuhankkeen syvempi selvitystyö ja konseptointityö tehtiin yhdessä Green ACT Oy:n ja Grafexin kanssa. Seurauksena syntyi kansainvälisen matkailuhankkeen esittelymateriaalia.

Muuta hankkeen aikana toteutettua

Yllämainittujen toimenpiteiden lisäksi Elävä Ilosaari -hanke ja Joensuun Popmuusikot ry jätti keräämiensä materiaalien perusteella Joensuun kaupungille Ilosaaren liittyvästä osayleiskaavasta lausunnon ja antoi oman näkemyksensä, miten Ilosaaresta kehitetään monipuolinen kaupunkilaisien kohtaus- ja tapahtumien järjestämisen paikka. Elävä Ilosaari -hankkeen aikana hahmotettiin tapahtumapalveluita, joita Ilosaari tarvitsisi menestyäkseen houkuttelevana tapahtumien järjestämispaikkana. Hanke kirjoitti hankeluonnoksen tapahtumapalveluiden tuotteistamisesta.

Pohjois-Karjalan taidetoimikunta toteutti Joensuu Design Week -tapahtuman, jossa hanke oli kumppanina. Joensuu Design Week -tapahtuman yhtenä työpajojen toimeksiantona oli hahmotella Ilosaaren kehittämistä Unelmien Ilosaari -teemalla. Kaksi päivää työskennelleet muotoilutiimit koostuivat muotoilun opiskelijoista, lukiolaisista ja Ilosaaren käyttäjätahojen edustajista. Tiimien vetäjinä toimivat Jere Ruotsalainen (Fantasiarakenne Oy) ja Mikko Matveinen (Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu).

Unelmien Ilosaari -toimeksiannon parissa työskenteli kaksi työryhmää, joista molemmista tuli innovatiivisia ideoita Ilosaaren kehittämiseksi. Ryhmät loivat suunnitelmia eri käyttäjien näkökulmista (kaupunkilaiset, matkailijat, tapahtumajärjestäjät) eri vuodenajoille ja pohtivat myös rakenteellisia kehitysideoita saaren peruspalveluiden parantamiseksi. Ilosaari koettiin käytännölliseksi ja monipuoliseksi, tutuksi ja turvalliseksi paikaksi. Sen sijainti on hyvä ja saarella on helppo piipahtaa. Parannettavaa saarella ovat vessat, pukukopit ja valaistus. Kioski ja erilaiset elämykset toisivat saaren kaivattuja lisäpalveluita. Lisäksi olisi kiinnitettävä huomiota opastuksiin ja Ilosaaren saavutettavuuteen (liikenne, parkkipaikat, pyöräparkit). Saari tulisi pitää siistinä ja ryhmät ideoivat, että Ilosaarella voisi järjestää siivoustalkoot, johon osallistuisivat kaupunkilaiset ja yritykset. Muita tärkeitä perustoimenpiteitä olisivat Ilosaaren huoltoteiden ylläpito, valaistuksen parantaminen, talviajan hiekoitus sekä roskisten ja käymälöiden kunnossapito. Lisäksi saaren esteettömyyttä tulisi kehittää muun muassa tasaamalla kulkuväyliä, rakentamalla tukikaiteita ja parantamalla opasteita. Kaupunkilaiset tulisi ottaa mukaan saaren suunnitteluun ja kunnossapitoon.

Muotoilutiimien työn tuloksena syntyi myös innovatiivinen Rokkipuisto-idea, jossa Ilosaaren toiminnot ja palvelut pohjautuisivat joensuulaisten

bändien nimiin. Rokkipuistosta löytyisi Suomirokin Hall of Fame -museo, lasten rock-leikkipuisto, ja joensuulaisen rokin ympärille rakennettu luon-topolku. Ryhmät suunnittelivat Ilosaareen paljon erilaisia tapahtumia eri vuodenajoille. Talvitapahtumaideoita olivat muun muassa lumiukkokilpailut, rusettiluistelu, mäenlaskupäivä, lumisotakilpailu ja talvijumppa. Lisäksi saareen voisi rakentaa iglun ja snowboard-rampin, joka mahdollistaisi lumilautailutapahtuman järjestämisen. Muuten alueella voisi olla mäenlaskupaikkoja, luistelukenttä, nuotiopaikka, avanto sekä sauna.

Kevään tapahtumia voisivat olla pääsiäisjuhla, elokuvaillat, kevätgaala ja isot vappukarnevaalit. Kesäaikaan Ilosaari toimii kaupungin olohuoneena ja kohtaamispaikkana, joten saarella tulisi järjestää musiikkitapahtumia ja tansseja. Jäätelökioskin sijoittaminen saareen olisi toivottu palvelu, lisäksi suunnitelmassa esitettiin saunan ja hyppytornin rakentamista. Syksyllä Ilosaareen tulisi hyödyntää lämpimiä ja pimeneviä syysiltoja. Ruskaa korostava valaistus, ulkoilmanäyttelyt, kynttiläillat ja sadonkorjuujuhlat toisivat elämää syksyiseen Ilosaareen. Työpajojen suunnitellut esitykset julkaistaan www.ilosaari.fi-verkkosivuilla vuoden 2012 aikana.

Lisäksi toteutettiin yhdessä AKI Living Lab -hankkeen kanssa työpaika (Café Joensuu) kaupunkilaisten toiveiden ja näkökulmien löytämiseksi Ilosaareen kehittämiseksi. Työpajassa syntynyt materiaali jäi hankkeen hallintaan ja materiaalia ei päätetty julkaista www.ilosaari.fi-verkkosivuilla. Materiaali päätettiin luovuttaa Joensuun kaupungin tekniselle virastolle. Tässä jotain poimintoja Ilosaareen liittyvistä ajatuksista, joita Café Joensuu -sessiossa nousi esille:

”Fillarien ja kanoottien vuokrausta! Talvella suksien! Myös pelien (kroketti, mölkky, ym.)”

”Ilosaari on julkisilla matkustavan portti Joensuuhun”

”Voisiko olla keidas jossa pysähtyä virkistäytyä ja saada infoa kaupungista ”epäkaupunkisesti?”

”Matkailuinfo ja pistäytymispiste Pielislinnan pohjakerrokseen!”
Leikkipaikka lapsille!

”PELEJÄ! (ulkopingispöytiä, jättishakki, jne.)”

”Parempaa ulkovessojen siivousta tapahtumissa, ruuhkaa ja WC:t siivottomia.”

”Kalamarkkinat?”

”Grillipaikka”

”Käydään sielä picnicillä mutta ei aina viiti kun aina roudattava kamat”

”Kerran olen käynyt ’Lehtiä Ilosaaressa’ tapahtumassa, ei muuten mitään tapahdu ikinä”

”Kelluvia puutarhoja”

”Berliinissä Spreen rannoilla on kesäisin kahviloita, baareja joissa ranta on vain täytetty aurinkotuolein ja poppi soi! TAI tanssilavoja joilla ihmiset tanssii tangoa ennen kesäteatterin esitystä. TÄSTÄ MALLIA!”

”Todella kaunis talvella, jääveistoksia... MITÄ MUUTA?”

”Voisiko tässä pilkkiä talvella? esim. lasten ja aikuisten pilkkit”

”Ilosaari on vain paikka joka on Sirkkalan ja keskustan välillä”

”Ilosaaren talvi? Kesä on lyhyt, millä lailla saataisiin tenhoa ilosaareen pimeiksi kuukausiksi? Valoa, lunta, talvipuumia, pulkkamäkiä, MITÄ?”

”Milloin viimeksi oli koskenlaskotapahtuma? Tukkipöytä tyyliin?”

”Saareen sopisi esim. venemessut kesällä.”

Elävä Ilosaari -hanke teki yhteistyötä myös Joen Olohuone -hankkeen kanssa, minkä tiimoilta järjestettiin työpaja, jossa alueen toimijat ja kaupungin suunnittelijat ideoivat jokirannan alueen toiminnallisuutta ja palveluja, viherympäristöä ja tyyliä, kaupunkirakennetta ja liikkumista eri käyttäjäryhmien kautta. Joen olohuone -hanke kohdistuu alueellisesti Pielisjoen jokivarren rantoihin, jotka liittävät kaupungin keskustan historiallisen ruutukaava-alueen ja joen toisella puolella olevan uuden Penttilänrannan asuinalueen toisiinsa. Joen olohuone -hankkeen tavoitteena on luoda Pielisjoen alueesta keskeinen ja merkittävä osa Joensuun keskustaa ja tehdä siitä kaupunkilaisten olohuone. Myös Ilosaari kuuluu osaksi Pielisjoen aluetta.

Työryhmät ideoivat Jokirantaan palveluita aina uimalasta kahvioihin ja rantapaviljongeista grillipaikkoihin. Suunnittelussa otettiin huomioon eri käyttäjäryhmiä sillä ajatuksella, että jokirannasta löytyisi palveluita sekä matkailijoille että eri-ikäisille kaupunkilaisille. Rantareitti olisi myös suunniteltava esteettömäksi. Lisäksi Pielisjokea käyttävät veneilijät, melojat ja kalastajat huomioitiin, sillä suunnitelmissa nostettiin esille myös melojien rantautumispaikat, hyvät kalastuspaikat sekä pienvenesatama. Liikkumi-

seen liittyen ehdotettiin myös kanootinvuokrausta, kuntoilupisteitä sekä polkupyörävuokraamoja. Jokirannan alueen tunnelmaan haluttaisiin luoda uutta ja vanhaa, tarinallisuutta ja elämyksellisyyttä, Sen tulisi olla myös sporttinen, helposti lähestyttävä sekä rento. Alueen tyyliin tulisi tuoda esille historiallista näkökulmaa esimerkiksi Pielisjoen historiasta kertovin infotauluin tai patsain. Erilaiset valoteokset loisivat tunnelmaa illalla heijastaen valoa veteen. Taidetapahtumat olisivat omiaan tuomaan elävyyttä joen varteen. Liikuntatapahtumat, antiikkimarkkinat ja ulkokirpputori, kaupunkipiknik, rusettiluistelut, teatteri, tanssiesitykset ja erilaiset ruokatahtumat olivat vain osa työryhmien ideoimista tapahtumakonsepteista, joita toivottaisiin näkevän jokivarren alueella. Tapahtumia tulisi järjestää ympäri vuoden niin runsaasti, että kaupunkilaisilla ja myös matkailijoilla olisi varaa valita mihin osallistua.

Elävä Ilosaari -hanke ja Joensuun Töminä Oy osallistui Pohjois-Karjalan vesiretkeily-hankkeen suunnitteluun Ilosaaren osalta. Pielisjokeen Ilosaareen yhteyteen on kyseisen hankkeen toimesta tarkoitettu rakentaa joki- ja koskimelontaan liittyvä harjoitus- ja opastusratakokonaisuus.

Jatkotoimenpiteet

Elävä Ilosaari -hankkeen alkumetreillä päätettiin, että hanke pyrkii olemaan mahdollisimman toiminnallinen luoden konkreettisia toimia Ilosaaren kehittämiseksi. Hanke synnytti www.ilosaari.fi-verkkosivun, jonne konkreettisia selvitystöitä ja konsepteja sijoitettiin kaupunkilaisten tutkittavaksi. Verkkosivu jää hankkeen hallinnoijan ylläpidettäväksi tulevaisuudessa. Hankkeen aikana syntyi luonnoksia useista matkailu- ja kehittämishankkeista. Elävä Ilosaari -hankkeen ja hallinnoijan tehtäviksi jääkin hankkeiden eteenpäin vieminen mahdollisille toteuttajille, hallinnoijille sekä rahoittajille.

Haastattelut ja kyselyt

Suomen OnlineTutkimus Oy 2011. Kaupunkilaiskysely joensuulaisille puutalokortteista. Tutkimusraportti 8.12.2011.

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULUN B-SARJASSA ILMESTYNEITÄ JULKAISUJA

- B:37 Pohjois-Karjalan luovat yhdistykset. Niina Hattunen & Heidi Löppönen (toim.) 2012.
- B:36 Check Marks for the Knowledge of Ageing – Working for a Change in North Karelia! Teija Nuutinen & Arja Jämsén. 2012.
- B:35 Käyttäjälähtöiset palvelut : Käytännön opas suunnittelijalle. Saara Newton, Vesa Kempainen, Mirja Kälviäinen & Satu Turkka. 2011.
- B:34 Joustavat toteutustavat aikuiskoulutuksessa - kokemuksia kehittämistyöstä. Mervi Lähti (toim.) 2011.
- B:33 Korkeakouluista uutta osaamista. Opas yrityksille ja yhteisöille. Katja Hirvonen & Tiina Hyvärinen (toim.) 2011.
- B:32 Ikäosaamisen askelmerkit – Muutostalkoisiin Pohjois-Karjalassa! Teija Nuutinen & Arja Jämsén. 2011.
- B:31 Innovation Month® Exercise Book. Ilari Havukainen, Iouri Kotorov, Mervi Leminen. 2011.
- B:30 Innovaatiokuukausi® Työkirja. Ilari Havukainen, Heikki Immonen, Iouri Kotorov, Kari Kuikka, Anssi Kähkönen, Mervi Leminen, Santtu Pulli & Teppo Tarnanen. 2011.
- B:29 Innovation Month® Workbook. Ilari Havukainen, Heikki Immonen, Iouri Kotorov, Kari Kuikka, Anssi Kähkönen, Mervi Leminen, Santtu Pulli & Teppo Tarnanen. 2011.
- B:28 Opas energiatehokkaaseen korjausrakentamiseen ja lämmittämiseen.
- B:27 Quality through cooperation – Student handbook on quality. 2011.
- B:26 Laatu yhteistyöllä – Opiskelijan laatuopas. 2011.
- B:25 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun laatukäsikirja. Pekka Auvinen & Mikko Penttinen. 2011.

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Julkaisumyynti
Tikkarinne 9 A, 80200 JOENSUU
julkaisut@pkamk.fi
www.tahtijulkaisut.net

Tämä raportti on syntynyt osana KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hankkeen toimintaa. KuTu oli Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun hallinnoima ja Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellisen Koheesio- ja kilpailukykyohjelman rahoittama KOKO-hanke, joka toimi ajalla 1.3.2011–31.3.2012. Hanke toteutettiin yhteistyössä Joensuun kaupungin nuorisotoimen, Itä-Suomen yliopiston ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö ja Joensuun Popmuusikoiden Elävä Ilosaari -hankkeiden kanssa. Kolmen hankkeen yhteistyötä nimitettiin teemalla kehittyvä kaupunkitila, koska hankkeiden toimenpiteiden keskiössä oli Joensuun keskustan kehittäminen eläväksi toimintakokonaisuudeksi. Kehittyvän kaupunkitilan tarkoituksena oli, että kokonaisuus hyödyttää kaupunkilaisia ja alueen elinkeinoelämää tarjoamalla monimuotoisia palveluita sekä tuomalla lisää vetovoimaisuutta ja viihtyisää kaupunkitilaa Joensuun kaupunkikeskustaan.

Raportti KOKO aluekehittämisen välineenä Pohjois-Karjalassa on katsaus neljään luovan alojen KOKO-hankkeeseen, joiden toimenpiteet kohdistuivat Pohjois-Karjalaan ja joiden rahoituksesta vastasi Joensuun seudun ja Keski-Karjalan alueellinen Koheesio- ja kilpailukykyohjelma. Vuosina 2011–2012 toteutetut Kortteli 48 – luova osaamisyhteisö ja Elävä Ilosaari -hankkeet muodostivat kehittyvä kaupunkitila -teeman, ja niissä keskityttiin Joensuun kaupunkikeskustan kehittämiseen Kortteli 48:n ja Ilosaaren osalta. Tämän lisäksi vuosina 2010–2011 toteutettu Luova Pohjois-Karjala II ja vuosina 2011–2012 toteutettu KuTu – kulttuurista tulevaisuutta -hankkeet keskittyivät Pohjois-Karjalan luovien alojen kehittämiseen.

KOKO aluekehittämisen välineenä Pohjois-Karjalassa -raportin toteuttamisesta on vastannut Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun projektipäällikkö Niina Hattunen. Raportin artikkeleiden kirjoittamisesta ovat vastanneet Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun Niina Hattunen, Maria Kahreman, Heidi Löppönen, Saara Newton ja Tuukka Pakarinen sekä Joensuun kaupungin nuorisotoimen Sirpa Hyttinen ja Pasi Piipponen. Katsauksen Elävä Ilosaari -hankkeeseen ja sen toimenpiteisiin tekevät yhteisartikkelissaan Joensuun Popmuusikot ry:n Markku Pyykkönen ja Kaisu Leinonen.

Raportin tuloksia hyödynnetään Pohjois-Karjalan luovien alojen aluekehitystyössä ja jatkohankkeissa. Lisäksi raportin esimerkkien toivotaan hyödyttävän laajemmin muita luovien alojen toimijoita ja niiden parissa työskenteleviä organisaatioita.